

Lene Holm Pedersen, Kurt Houlberg,
Sune Welling Hansen, Asmus Leth Olsen
og Mats Joe Bordacconi

Lokalpolitikeres rolle og råderum

Lokalpolitikeres rolle og råderum kan hentes fra hjemmesiden www.kora.dk

© KORA og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

Udgiver: KORA

ISBN: 978-87-7509-678-7

Projekt: 10603

Oktober 2013

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling, bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Denne rapport indeholder datadokumentation af en survey gennemført blandt kommunalpolitikere i 2013. Der er på en række punkter tale om en gentagelse af en undersøgelse, der blev gennemført i 2009. Altså sidst det var valgår. Formålet med at gentage en række af de spørgsmål, der blev stillet dengang, har været at skabe forløbsdata og at kunne sammenligne resultaterne fra dengang og nu.

Formålet med denne rapport er primært at dokumentere dataindsamlingen og at afrapportere svarafgivelsen på de konkrete spørgsmål deskriptivt. I rapporten findes også en deskriptiv modstilling mellem resultaterne fra denne undersøgelse og fra den undersøgelse, vi gennemførte i 2009. Afrapporteringen og analyser af datamaterialet vil i høj grad ske i videnskabelige artikler og formidlingsartikler, hvor der stilles skarpt på udvalgte emner.

Målgruppen for datadokumentationsrapporten er praktikere og forskere, der er interesseret i en detaljeret dokumentation af spørgeskemaundersøgelsens konkrete indhold og gennemførelse.

I alt har 1.033 kommunalpolitikere givet sig tid til at besvare vores spørgeskema. Vi vil gerne takke for deres medvirken til undersøgelsen. Det kan være svært for den enkelte lokalpolitiker at finde tid til at deltage i sådan en undersøgelse, men vi håber, at de data, der er skabt, vil danne et godt grundlag for at vurdere, hvordan lokaldemokratiet udvikler sig. Sidst vi gennemførte en lignende undersøgelse var efter strukturreformen, men allerede nu fire år efter er situationen i kommunerne meget anderledes. I årene efter finanskrisen er der kommet en ny dagsorden i kommunerne, og der er grund til at analysere lokalpolitikernes rolle og råderum i dag.

Vi vil også endnu en gang takke de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der i 2009 tog sig tid til at besvare det spørgeskema, vi udsendte dengang. Uden disse besvarelser ville vi ikke have opnået samme indsigt i udviklingen af kommunalpolitikernes arbejdsforhold og deres holdninger til lokalpolitiske problemstillinger.

Indhold

Præsentation af datadokumentationsrapporten	6
1 Indledning	7
1.1 Motivation og formål.....	7
1.2 Metode og data	7
1.2.1 Gennemførelse af undersøgelsen	7
1.2.2 Svarprocent.....	9
1.2.3 Bortfaldsanalyse	10
1.2.4 Data fra 2009	12
1.2.5 Analyse af data	12
2 Sociodemografisk baggrund og politisk erfaring	13
2.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmers erfaring.....	13
2.2 Erfaring fra andre politiske forsamlinger.....	14
2.3 Politiske ambitioner	16
2.3.1 Politisk advancement.....	17
2.3.2 Frivillig tilbagetrækning.....	18
2.4 Køn i kommunalpolitik	19
2.5 Forskelle mellem menige, udvalgsformænd og borgmestre.....	19
2.5.1 Alder og position i kommune	19
2.5.2 Uddannelse og position i kommunen.....	21
2.5.3 Ansættelsessektor og position i kommunen	23
2.5.4 Politisk erfaring og position i kommunen	25
2.5.5 Køn og position i kommunen.....	27
2.6 Opsummering	28
3 Tidsforbrug	30
3.1 Antal timer, der bruges på alle former for aktiviteter i relation til arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem	30
3.2 Ugentligt mediantidsforbrug	32
3.3 Hvem bruger meget tid?	34
3.4 Hvilke aktiviteter bruger kommunalbestyrelsesmedlemmer deres tid på?	36
3.4.1 Timer på forskellige aktiviteter og position i kommunen	37
3.5 Opsummering	45
4 Enstemmighed, enighed og stabile flertal	46
4.1 Opsummering	49
5 Kommunalpolitikernes rolle og råderum	50
5.1 Rollen som politiske beslutningstagere.....	50
5.2 Forholdet mellem folkevalgte og forvaltning	51
5.3 Opsummering	53

6	Kommunalpolitikernes indflydelse	55
6.1	Påvirkning af beslutninger	55
6.2	Påvirkning af dagsordenen	58
6.3	Opsummering	60
7	Lokalpolitikernes rolle og råderum – nye emner	61
7.1	Vurdering af unødigt bureaukrati	61
7.2	Vurdering af økonomiske problemer og udvikling heri	62
7.3	Kommunens problemer i dag	64
7.4	Udviklingen i de økonomiske problemer	65
7.5	Vurdering af årsager til ændret økonomisk styring	66
7.6	Udgiftspolitisk prioritering ved ændret økonomi	69
	Sammenfatning	72
	Litteratur	74
	Bilag 1: Beskrivelse af statistiske test	75
	Bilag 2: Datadokumentation	77

Præsentation af datadokumentationsrapporten

I denne rapport dokumenteres dataindsamlingen fra en spørgeskemaundersøgelse gennemført i foråret 2013. Der er en række centrale omdrejningspunkter i undersøgelsen. Det drejer sig om lokalpolitikernes sociodemografiske baggrund, lokalpolitikernes tidsforbrug, hvilke lokalpolitikere der vælger at trække sig frivilligt, samarbejdsforholdene i kommunalbestyrelserne og lokalpolitikernes rolle og råderum. Disse spørgsmål blev også behandlet i den undersøgelse, der blev gennemført for fire år siden. Derfor sammenlignes udviklingen i kommunalpolitikernes vurdering af disse forhold i 2009 med situationen i dag i 2013.

Imidlertid er der også en række forhold, der er blevet mere presserende, siden undersøgelsen blev gennemført sidst. En række spørgsmål er rykket tættere på. Det drejer sig først og fremmest om økonomi og økonomistyring, som grundet den økonomiske krise er rykket længere op på den kommunalpolitiske dagsorden. Derfor er det interessant at vide, hvordan kommunalpolitikere vurderer de økonomiske forhold i kommunerne i dag, drivkræfterne bag den ændrede økonomiske styring, og hvilken betydning ændrede økonomiske forudsætninger har for de politiske prioriteringer. Men vi har også undersøgt, hvordan lokalpolitikere vurderer graden af unødigt bureaukrati. Da det er første gang disse spørgsmål er blevet stillet, siger datadokumentationsrapporten ikke noget om, hvordan udviklingen er over tid. De tager temperaturen på, hvordan det forholder sig i dag.

1 Indledning

1.1 Motivation og formål

De økonomiske og styringsmæssige vilkår i kommunerne har ændret sig markant siden kommunalvalget i 2009. Ved valget i 2009 havde den økonomiske krise endnu ikke fået fuld gennemslagskraft på kommunernes økonomi og i valgåret 2009 agerede de fleste kommuner, som om krisen ville være af forbigående karakter. Siden har den økonomiske krise for alvor ramt kommunerne, samtidig med at staten har strammet styringen af kommunernes økonomi ved at indføre sanktioner for ikke at overholde de økonomiske rammer i økonomiaftalerne i såvel budget som regnskab. Kommunerne har været gennem en omfattende økonomisk genopretning, og i modsætning til de budgetoverskridelser der typisk kendetegnede tidligere år, så har kommunerne både i 2011 og 2012 brugt 5-6 mia. kroner mindre, end de havde budgetteret med. Siden seneste valg har således både de økonomiske grundvilkår og den økonomiske styring i kommunerne ændret sig markant. Set i dette lys er det væsentligt at vide, hvordan den ændrede styringsdagsorden har påvirket kommunalpolitikernes syn på den kommunale virkelighed og deres egen rolle og råderum heri.

Det overordnede formål med undersøgelsen er at tegne et billede af kommunalpolitikernes egen opfattelse af deres rolle og råderum anno 2013. Det videre formål er at analysere de forhold, som har betydning for kommunalpolitikernes motivation og deres syn på det politiske og økonomiske råderum. Herunder hvordan lokalpolitikernes motivation og handlingsrum påvirkes af de ændrede økonomiske vilkår. En tilsvarende undersøgelse i 2009 viste blandt andet, at kommunalpolitikere oplevede en stigende grad af central styring, øget indflydelse til de kommunale embedsmænd samt et øget tidsforbrug. I analysen er der fokus på at undersøge, om denne udvikling fortsætter.

I lyset af den ændrede styringsdagsorden ser vi som noget nyt på, hvordan lokalpolitikere opfatter kommunernes økonomi og årsagerne til ændret økonomisk styring, samt hvordan lokalpolitikernes udgiftspolitiske prioriteringskort ser ud ved ændrede økonomiske vilkår. Samtidigt bevarer undersøgelsen fokus på den politiske indflydelse, forholdet til administrationen og motivationen til deltagelse for at kunne analysere udviklingen i disse forhold over tid.

1.2 Metode og data

1.2.1 Gennemførelse af undersøgelsen

Vores undersøgelse er baseret på besvarelserne af et internetbaseret spørgeskema. Populationen består som udgangspunkt af samtlige medlemmer af kommunalbestyrelserne i Danmark og udgør 2.450 personer. Dette tal er lidt lavere end det faktiske antal kommunalbestyrelsesmedlemmer. Dette er der flere årsager til. For det første har vi kun udsendt et spørgeskema til de lokalpolitikere, som har siddet i kommunalbestyrelsen i hele indeværende valgperiode. Suppleanter eller politikere, der har overtaget en plads i kommunalbestyrelse på grund af tilbagetrækning eller dødsfald med mere, indgår ikke i populationen.

For det andet viste det sig, at nogle af kommunalbestyrelsesmedlemmernes e-mailadresser var ugyldige. Det var ikke muligt at finde alternative e-mailadresser på alle disse respondenter. Siden det ikke var muligt at komme i kontakt med disse kommunalbestyrelsesmedlemmer, indgår de ikke i vores population. Oplysninger om kommunalbestyrelsesmedlemmernes e-mailadresser blev skaffet via Kommunal Aarbog (www.kombog.dk) og kommunernes hjemmesider.

Vi anvendte flere strategier for at øge undersøgelsens svarprocent. Respondenterne blev lovet fuld anonymitet, og vi gjorde dem opmærksomme på, at det ville tage ca. 15 minutter at besvare spørgeskemaet. Desuden sendte vi et brev til samtlige borgmestre ca. en måned før spørgeskemadistributionen den 4/3 2013. I dette brev informerede vi borgmestrene om undersøgelsen. Vi bad dem også gøre medlemmerne af deres kommunalbestyrelse opmærksomme på undersøgelsen og at opfordre dem til at besvare spørgeskemaet. Endelig udsendte vi i alt fem rykkermail til de respondenter, der ikke var påbegyndt besvarelsen. Vi udsendte også rykkermail til de respondenter, som var påbegyndt besvarelse, men ikke havde fulden den. Denne gruppe af respondenter fik midlertidigt kun to rykkermail tilsendt henholdsvis den 21/3 2013 (første rykkermail) og den 2/5 2013 (sidste rykkermail). Over årene har der været en tendens til, at svarprocenten i denne type undersøgelser falder. Med web-surveys er omkostningerne ved at udsende spørgeskemaer blevet reduceret betydeligt – og det er jo godt – men det betyder også, at kommunalpolitikere modtager mange surveys. Det giver en vis træthed i forhold til at svare på spørgeskemaer. Antallet af rykkermail er lidt højere end normalt, men vi vurderede, at det var nødvendigt med henblik på at øge svarprocenten. I samme ombæring forlængede vi også svarperioden. I vores rykkermail forsøgte vi at få kommunalbestyrelsesmedlemmerne til at besvare spørgeskemaet ved at gøre dem opmærksomme på, dels at deres besvarelser var nødvendige for et solidt grundlag for god forskning, dels at mange af deres kollegaer allerede havde deltaget. Vi ændrede også løbende emnefeltet for at give det en mere personlig appel. Det emnefelt som viste sig mest effektivt og gav flest besvarelser lød: "Hvordan er det at være kommunalpolitiker?". Dette emnefelt blev anvendt til størstedelen af de rykkermail, vi udsendte.

Ved udsendelse af 2. rykkermail gjorde vi yderligere to ting for at højne svarprocenten. Først om fremmest indsendte vi en ny distributionsmail til de respondenter, hvis e-mailadresse havde vist sig at være ugyldig ved udsendelsen af spørgeskemaet den 4/3 2013. Denne gruppe af respondenter har således kun modtaget fire rykkermail. Dernæst gjorde vi kommunalbestyrelsesmedlemmerne opmærksomme på undersøgelsen ved at udsende en pressemeddelelse, udgive en artikel i Danske Kommuner og udgive en notits om undersøgelsen i KORAs eget nyhedsbrev.

Den 13/5 lukkede vi for besvarelserne.

Endelig ændrede vi også hurtigt efter første udsendelse på gennemførselskriteriet for nedenstående spørgsmål, så det ikke var nødvendigt at svare på disse for at forsætte sin besvarelse:

- Spørgsmål nr. 5: "Hvordan vil du placere din egen indflydelse i kommunalbestyrelsen sammenlignet med dine kolleger i kommunalbestyrelsen?"

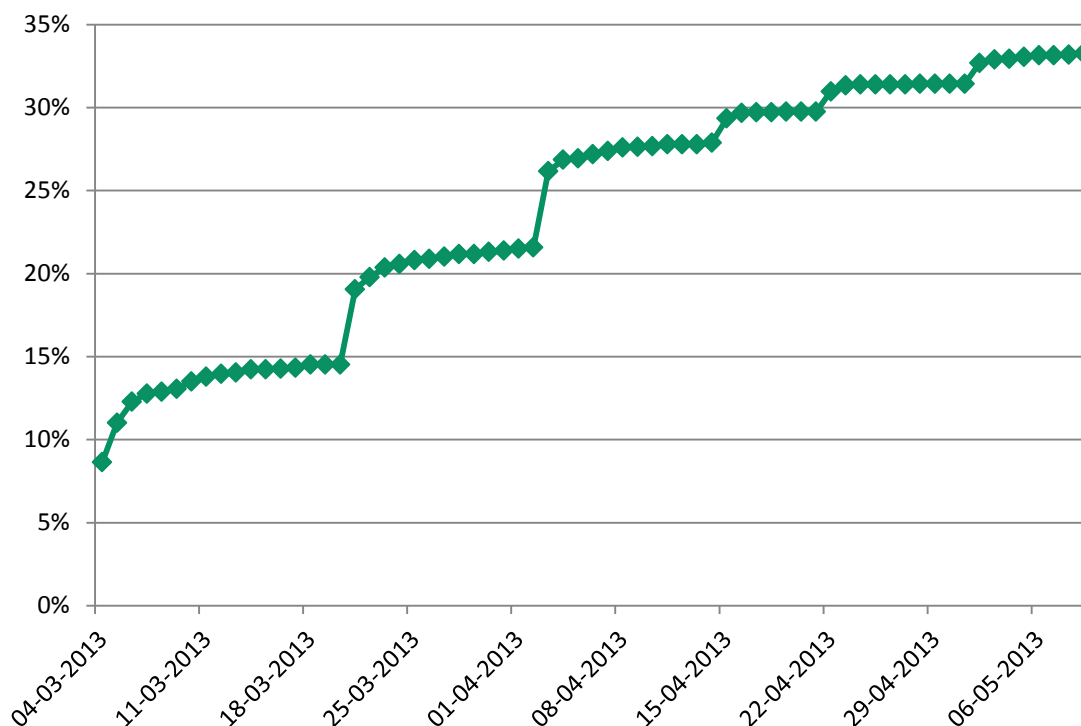
- Spørgsmål nr. 24: "Hvordan vil du vurdere graden af unødigt bureaukrati i din kommune?"
- Spørgsmål nr. 26: "Nedenfor har vi opstillet nogle udsagn vedrørende brugen af resultatmålinger. Vi beder dig om at sætte kryds i felterne, alt efter hvor enig eller uenig du er i nedenstående udsagn."
- Spørgsmål nr. 27: "Hvert år frigiver Undervisningsministeriet et karaktergennemsnit for landets skoler (...) Hvor tilfredse mener du, at forældrene med børn på denne skole bør være på den baggrund?"
- Spørgsmål nr. 28: "Forestil dig, at din kommune har en arbejdsløshed på (...) Hvor tilfredse mener du, at borgerne i din kommune bør være med denne arbejdsløshedsprocent?"

En enkelt respondent fik mulighed for ikke at besvare spørgsmålet vedrørende det ugentlige tidsforbrug på samtlige aktiviteter.

1.2.2 Svarprocent

Figur 1.1 viser udviklingen i svarprocent fra begyndelsen, da spørgeskemaet blev udsendt, indtil indsamlingen blev afsluttet. Grafen viser kun udviklingen i svar for de respondenter, som gennemførte hele spørgeskemaet.

Figur 1.1 Udvikling i svar

Denne figur viser, hvordan svarprocenten gik stødt opad i starten af indsamlingsperioden og langsomt fladede ud. De små røde markører markerer udsendelsen af rykkermail.

Tabel 1.1 viser den endelige svarprocent for henholdsvis fuldkomne besvarelser og fuldkomne besvarelser plus delvise besvarelser. Svarprocenten er en smule lav, selv når delvise besvarelser inkluderes. Den faldende svarprocent sætter spørgsmålstegn ved muligheden for at gennemføre denne type undersøgelser på længere sigt. For det andet er kommunalbestyrelsesmedlemmernes arbejdsmængde steget i løbet af de sidste fire år. Det er meget muligt, at en del af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, i deres i forvejen pressede program, ikke har fundet tid til at besvare vores spørgeskema.

Tabel 1.1 Svarprocent

	Svarprocent	Svarprocent inklusive delvise besvarelser
	33,0 %	41,9 %
n	815	1.033

Anm.: Der var 17 kommunalbestyrelsesmedlemmer, som havde ugyldige e-mail. Det var ikke muligt at finde en alternativ e-mail til dem. Derfor indgår de ikke i ovenstående statistik.

1.2.3 Bortfaldsanalyse

I vores spørgeskemaundersøgelse har vi henvendt os til hele populationen, dvs. alle valgte kommunalbestyrelsesmedlemmer fra alle landets kommuner. Det betyder, at der ikke er mulighed for systematiske skævheder i udvælgelsen af respondenter.

Det er dog ikke alle, der har besvaret vores spørgeskema, og som vi viste i foregående afsnit, lå svarprocenten på 42,2 %. Dette kan give anledning til bekymring om, hvorvidt der er nogle systematiske skævheder blandt de respondenter, som har svaret på spørgeskemaet. Formålet med denne bortfaldsanalyse er, at se, om de respondenter som har svaret på spørgeskemaet, adskiller sig fra dem, som har undladt at svare.

Dette gøres ved en sammenligning af de respondenter, som har deltaget i undersøgelse, med hele populationen for at se, om de adskiller sig fra hinanden på en række forhold.

Data for regioner og indbyggere er baseret på populationsdata. Efter dataindsamlingen var afsluttet, har vi kodet respondenterne for at finde ud af, hvordan fordelingen i vores stikprøve så ud. Andelen af mænd og kvinder og partitilknytning for hele populationen er ligeledes baseret på populationsdata og er kodet på baggrund af mandatfordelingen efter kommunalvalget i 2009. De respondenter, som indgik i undersøgelsen, har selv angivet deres køn i spørgeskemaet. Respondenternes partitilknytning er kodet, efter indsamlingen var afsluttet. Oplysningerne om respondenternes partitilknytningsforhold er kodet ud fra oplysninger på kommunernes hjemmesider. Denne indsamlingsmetode kan give små skævheder, hvis respondenterne har skiftet parti i indeværende valgperiode.

Tabel 1.2 Bortfaldsanalyse på region og indbyggertal

	Population (%)	Undersøgelse (%)
Region		
Region Hovedstaden	26,4	28,6
Region Sjælland	19,4	19,7
Region Syddanmark	22,3	23,4
Region Midtjylland	21,5	19,5
Region Nordjylland	10,5	8,9
N/n	2.450	1.033
Indbyggertal		
0-14.999 indbyggere	3,6	3,1
15.000-29.999 indbyggere	15,7	15,9
30.000-44.999 indbyggere	27,3	26,0
45.000-59.999 indbyggere	23,7	26,0
60.000-74.999 indbyggere	7,8	8,3
over 75.000 indbyggere	21,9	20,6
N/n	2.450	1.033

Anm.: Forskel i andele på tværs af de to grupper inden for hver kategori er testet ved two-group test of proportions. Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 1.3 Køn og parti

	Population (%)	Undersøgelse (%)
Køn		
Kvinde	31,8	31,3
Mand	68,2	68,7
N/n	2.450	822
Parti		
Socialdemokraterne	32,5	34,9
Det Radikale Venstre	2,0	2,4
Konservative	10,6	8,6*
Socialistisk Folkeparti	13,8	16,0*
Liberal Alliance	0,0004	1,0***
Dansk Folkeparti	7,5	6,3
Venstre	28,3	24,5***
Enhedslisten	0,6	1,0
Øvrige	4,7	5,3
N/n	2.468	10.321.033

Anm.: Forskel i andele på tværs af de to grupper inden for hver kategori er testet ved two-group test of proportions. Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

Tabel 1.2 og 1.3 viser, at respondenternes værdier på de strukturelle og de individuelle variable generelt ikke afviger signifikant fra populationsværdierne. Respondenternes partitilknytningsforhold varierer dog lidt fra gennemsnittet. Der er en signifikant større andel af respondenter, som repræsenterer Liberal Alliance i vores stikprøve. Dette hænger efter alt at sige sammen med at populationsdata blev indsamlet efter kommunalvalget i 2009. Liberal Alliance har sidenhen fået flere medlemmer, hvilket også må dække over de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er blevet medlemmer af partiet. Andelen af respondenter, der repræsenterer henholdsvis Konservative og Venstre er også signifikant mindre end populationsandelen. Noget af stigningen i Liberal Alliances andel af medlemmer kan således komme fra faldet i Konservative og Venstres andel. Derfor er der ikke tale om en decideret skævhed. Denne diskrepans skyldes snarere, at vi har defineret vores population med udgangspunkt i populationsdata fra 2009. For partiet Socialistisk Folkeparti er der en skævhed således, at der er flere fra Socialistisk Folkeparti i stikprøven end i populationen. Vi har ikke nogen umiddelbar forklaring på dette, andet end at data er indsamlet på forskellige tidspunkter.

På trods af den lave svarprocent kan vi ikke afvise, at data er repræsentativt for populationen, hvad angår region, kommunistørrelse og køn. Der var nogle få afvigelse i henhold til partitilknytningsforhold, hvor Konservative og Venstre var underrepræsenteret, og Socialistisk Folkeparti og Liberal Alliance var overrepræsenteret i stikprøven.

1.2.4 Data fra 2009

Forud for kommunalvalget i 2009 foretog det tidligere AKF, nu KORA, en spørgeskemaundersøgelse blandt hele landets kommunalbestyrelsesmedlemmer. Denne undersøgelse anvendte mange af de samme spørgsmål, som vi nu igen har stillet kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013. Vi har derfor anvendt data fra 2009-undersøgelsen og brugt det som sammenligningsgrundlag til denne rapport.

For oplysninger om indsamling af data til kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009 henvises til http://www.akf.dk/udgivelser/2009/pdf/kommunalpolitikeres_rolle_og_raaderum.pdf/ eller Dahlgaard et. al. 2009.

1.2.5 Analyse af data

I det følgende sammenlignes data fra kommunalpolitikerundersøgelse i 2009 med data fra kommunalpolitikerundersøgelsen i 2013. Derudover analyserer vi også svarfordelingen på en række spørgsmål, som kun indgik i kommunalpolitikerundersøgelsen i 2013.

Til dette formål anvender vi en række statistiske test, der beskriver og sammenligner de indsamlede data. Den beskrivende statistik vil blive præsenteret i tabeller, søjlediagrammer og histogrammer. Vi har bestræbt os på at have så meget grafisk fremstilling af data som muligt, da det er en mere let og direkte tilgang til data. Vi supplerer den beskrivende statistik med statistiske mål, såsom gennemsnit, median, typetal og standardafvigelse. Disse mål bruges til at beskrive fordelingen af svar på en enkelt variable og til at sammenligne på tværs af flere variable. I mange af rapportens afsnit fremstiller vi forskelle og sammenhænge ved hjælp af bivariate analyser. Dette sker ved brugen af t-test af gennemsnit, pr-test af andele, Oneway ANOVA + Bonferroni, gammatest og Chi²-test. For mere uddybende forklaring af disse statistiske test henvises til bilag 1: Beskrivelse af statistiske test.

2 Sociodemografisk baggrund og politisk erfaring

I dette afsnit ser vi først på kommunalbestyrelsesmedlemmernes politiske erfaring. Det være sig politisk erfaring fra kommunalbestyrelsen eller andre politiske forsamlinger. Herefter ser vi på, om der er forskel på kommunalbestyrelsesmedlemmernes politiske ambitioner forstået som ønsket om politisk advancement og om at stille op til næste kommunalvalg. Vi runder også kort kommunalbestyrelsernes kønsmæssige sammensætning.

I den sidste del af analysen undersøger vi, om der er forskelle mellem borgmestre, udvalgsformænd og menige medlemmer af kommunalbestyrelsen i forhold til alder, uddannelse, sektortilknytningsforhold, politisk erfaring og køn. Heri følger en sammenligning på tværs af undersøgelserne.

2.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmers erfaring

I undersøgelserne 2009 og 2013 blev kommunalbestyrelsesmedlemmerne spurgt om, hvor mange år de havde været medlem af en kommunalbestyrelse.

Tabel 2.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmernes erfaring

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
0-4 år	24,4	34,9***
5-9 år	23,6	20,1*
10-14 år	17,0	16,0
15-19 år	17,7	14,2*
20-24 år	8,6	7,7
25 år eller flere	8,8	7,3
Total	100,0	100,0
N	1.336	1.032

Amn.: Forskel i andel mellem hvert år er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Hvor mange år har du i alt været medlem af en kommunalbestyrelse?"

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 har generelt færre års erfaring end i 2009. Gruppen, der har mellem 0-4 års erfaring, talte 34,9 % af undersøgelsens kommunalbestyrelsesmedlemmer i 2013, hvilket er signifikant mere end gruppen på 24,4 % fra undersøgelsen i 2009. Andelen, der har meget lidt erfaring med arbejdet i kommunalbestyrelsen, er over 10 procentpoint større i 2013 end i 2009.

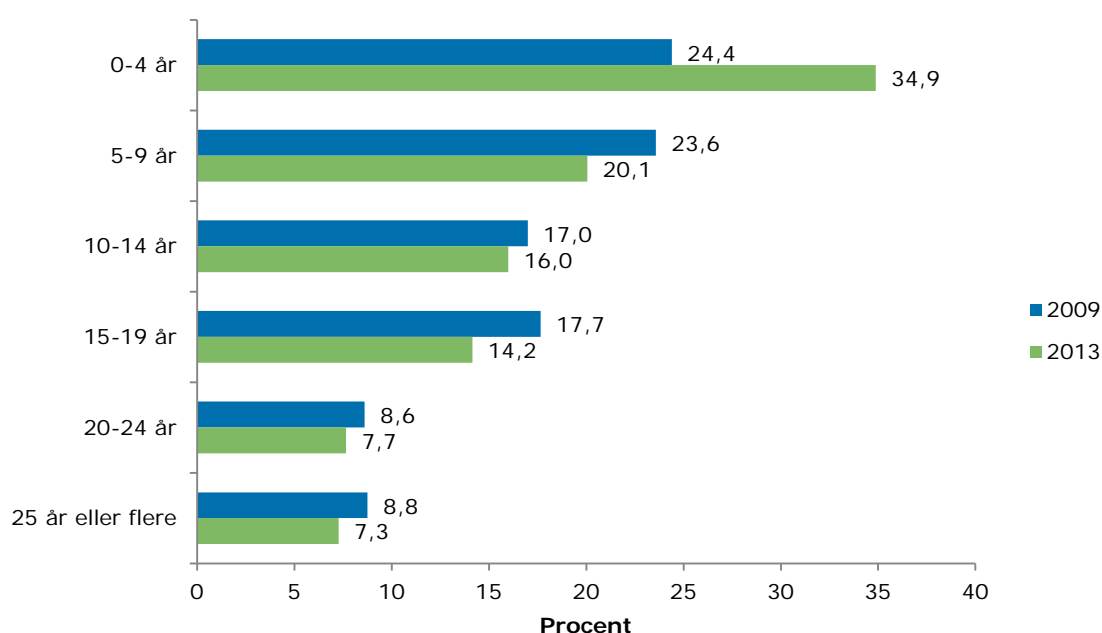
Der er også en signifikant forskel på grupperne, der har henholdsvis 5-9 års erfaring og 15-19 års erfaring. Denne forskel er dog ikke lige så stærk. Der er således en tendens til at kommunalbestyrelsesmedlemmerne havde mere erfaring i 2009 end i 2013. Helt konkret

havde 52,1 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne mere end ti års erfaring i 2009, mens 55 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne har under ti års erfaring i 2013.

Ser vi på de grupper, som har over 20 års erfaring, er disse lidt større i 2009 end i 2013. Disse forskelle er dog ikke signifikante.

En forklaring på denne udvikling kan være, at valgperioden op til undersøgelsen i 2009 var kendetegnet ved indførelsen af strukturreformen. Der var tale om en overgangsperiode, hvor de mere erfarne kommunalpolitikere skulle sikre, at indfasningen af strukturreformen gik så gnidningsfrit som muligt. Ved valget i 2009 har selvsamme kommunalpolitikere således videregivet faklen til en ny generation af kommunalpolitikere.

Figur 2.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmernes erfaring

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor mange år har du i alt været medlem af en kommunalbestyrelse?"

2.2 Erfaring fra andre politiske forsamlinger

I det foregående afsnit viste vi, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 generelt havde færre års erfaring med arbejdet i kommunalbestyrelsen end i 2009. I dette afsnit undersøger vi, om det forholder sig på samme måde i en analyse af kommunalbestyrelsesmedlemmernes erfaring fra andre politiske forsamlinger.

Tabel 2.2 Andel med erfaring fra andre politiske forsamlinger

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
Tidligere valgt til...	Procent	
Folketinget	2,8	3,1
Amt eller regionsråd	7,0	7,4
Europaparlamentet	0,0	0,2
Ældreråd, handicapråd e.l.	4,4	5,3
Skolebestyrelse e.l.	39,9	41,9
Andet	27,0	13,8***
Ikke valg til anden forsamling	38,6	43,6*
n	1.336	1.033

Amn.: Tallene summerer ikke til 100 %, da det har været muligt at sætte flere kryds. Forskelle i andele der har erfaring fra forskellige politiske forsamlinger er testet ved two-group test of proportions.

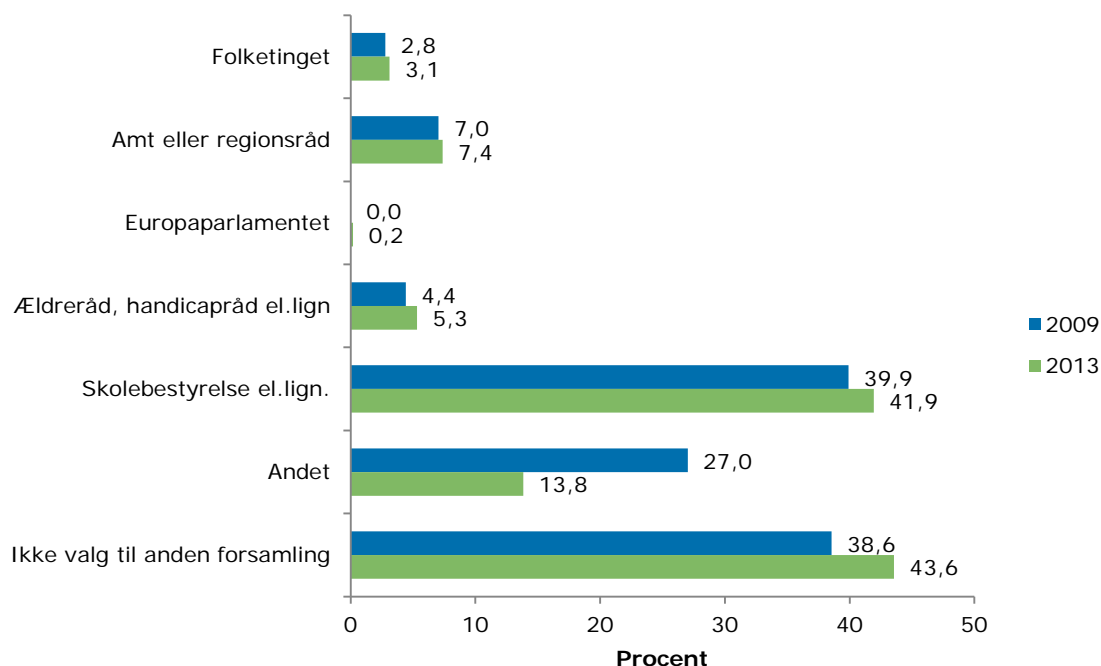
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Er du, eller har du tidligere været, valgt til en anden politisk forsamling end kommunalbestyrelsen?"

Der er generelt en større andel af kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013, der har erfaring fra Folketinget, Europaparlamentet, Amts- eller regionsråd, ældreråd, handicapråd, skolebestyrelser eller lignende. Disse forskelle er dog ikke statistisk signifikante. I 2009 angav 27 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at de tidligere var blevet valgt til andre politiske forsamlinger end dem, der fremgår af tabellen. Denne andel er statistisk signifikant større end andelen på 13,8 % fra undersøgelsen i 2013. Samtidig angav 43,6 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013, at de ikke tidligere var blevet valgt til en anden politisk forsamling. Denne andel er signifikant større end andelen på 38,6 % fra undersøgelsen i 2009.

Vi kan således konkludere, at kommunalpolitikere i 2009 havde mere erfaring fra andre politiske forsamlinger end kommunalpolitikere i 2013. Det er dog værd at notere, at over halvdelen af kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2009 og i 2013 samlet set havde erfaring fra en eller anden politisk forsamling.

Figur 2.2 Andel med erfaring fra andre politiske forsamlinger

Anm.: Spørgsmålet lød: "Er du, eller har du tidligere været, valgt til en anden politisk forsamling end kommunalbestyrelsen?"

2.3 Politiske ambitioner

Dette afsnit handler om kommunalbestyrelsesmedlemmernes politiske ambitioner. Vi fokuserer her på to måder, hvorpå kommunalpolitikernes politiske ambitioner kommer til udtryk. I det første delafsnit vil vi redegøre for kommunalbestyrelsesmedlemmernes ønske om politisk advancement: helt konkret, om de ville tage imod en opstilling til Folketinget. I det andet delafsnit vil vi redegøre for, hvor stor en andel af kommunalbestyrelsesmedlemmerne som ikke ønsker at stille op til det kommende kommunalvalg.

Kommunalbestyrelsesmedlemmernes politiske ambitioner eller mangel på samme er interessant i et demokratisk perspektiv. På den ene side er det problematisk, hvis borgere med politiske ambitioner kun vælger at engagere sig i kommunalpolitik, hvis de kan bruge det som et springbræt til at komme i eksempelvis Folketinget. På den anden side er det en fordel, hvis arbejdet i kommunalbestyrelsen gør kommunalbestyrelsesmedlemmerne interesserede i det politiske arbejde og giver dem lyst til at bringe de lokalpolitiske erfaringer videre til Christiansborg.

Det er også interessant at diskutere, hvor stor en udskiftning der er ønskværdig. Hvornår er der balance mellem behovet for erfaring i kommunalbestyrelsen og et behov for at få nye kræfter ind.

2.3.1 Politisk avancement

I dette afsnit ser vi på, hvor mange af kommunalbestyrelsernes medlemmer, der ville tage imod en opfordring til at lade sig opstille ved et folketingsvalg. Det er vigtigt at notere, at bare fordi kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville tage imod en opfordring, betyder det ikke nødvendigvis, at de har ambitioner om at stille op til et kommende folketingsvalg.

Tabel 2.3 Andel, der ville tage imod opstilling til Folketinget

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
Nej	73,4	66,2***
Ja	16,9	20,0
Ved ikke	9,7	13,9**
Total	100,0	100,0
n	1.336	1.031

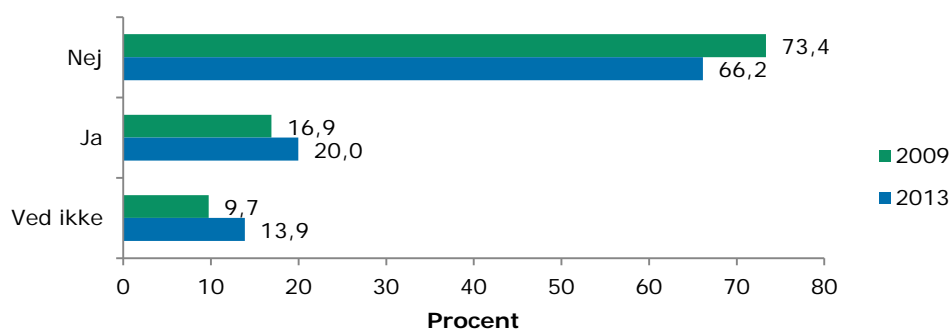
Amn.: Forskel i andelen, der henholdsvis vil tage imod en opfordring til at opstille til folketingsvalget og, andelen der ikke vil, er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Ville du tage imod en eventuel opfordring til at lade dig opstille ved et kommende folketingsvalg?"

I 2009 ville 73,4 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne sige nej til en opfordring om at lade sig opstille ved et kommende folketingsvalg. Denne andel er faldet med ca. 7 procentpoint til 66,2 % i 2013, og der er dermed signifikant færre kommunalbestyrelsesmedlemmer, som vil afvise at stille op til et folketingsvalg. I 2009 ville omvendt 16,9 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne tage imod en opfordring til opstilling til Folketinget. Dette tal er steget med 3 procentpoint til 20,0 % i 2013. Om end sidstnævnte forskel ikke er statistisk signifikant, tegner analysen et samlet billede af, at flere af kommunalbestyrelsesmedlemmerne ser det kommunalpolitiske engagement som et muligt springbræt til videre politisk avancering. Sammenholdes disse resultater med resultaterne fra de foregående afsnit, kan et ønske om avancering hænge sammen med, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 er mindre erfarne og dermed er mere ambitiøse i forhold til deres politiske karriere¹.

Figur 2.3 Andel, der ville tage imod opstilling til Folketinget

Amn.: Spørgsmålet lød: "Ville du tage imod en eventuel opfordring til at lade dig opstille ved et kommende folketingsvalg?"

¹ For at være sikker på denne tendens ville det være naturligt at lave en undersøgelse af udviklingen i folketingspolitikeres politiske baggrund.

2.3.2 Frivillig tilbagetrækning

I kommunalpolitikerundersøgelsen fra 2009 var der en analyse af, hvad der fik kommunalpolitikere til at trække sig frivilligt. Frivillig tilbagetrækning betegner den situation, hvor en politiker ikke ønsker at genopstille til et politisk valg. Dette adskiller sig fra den situation, hvor politikerens genopstiller, men ikke genvælges. Frivillig tilbagetrækning adskiller sig også fra den situation, hvor politikerens ikke bliver genopstillet af sit parti, på trods af dens ønske om at lade sig genopstille.

Frivillig tilbagetrækning er interessant af flere grunde. For det første er der en afvejning mellem, hvor stor udskiftning der er ønskværdig – balancen mellem et behov for erfaring og et behov for at få nye kræfter ind. For det andet kan man argumentere for, at det er ønskværdigt, at det først og fremmest er vælgerne, der bestemmer udskiftningen. Altså at vælgerne kan holde lokalpolitikere ansvarlige på valgdagen, og at det først og fremmest er et resultat af denne proces, hvem der sidder i kommunalbestyrelsen. I det følgende findes dokumentationen for et datamateriale, der kan tjene til at besvare disse spørgsmål.

Tabel 2.4 Andel, der ønsker at genopstille

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
Andel, der ønsker at genopstille til kommunalvalg	77,2	83,4 ***

Anm.: Andelen af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der i undersøgelse giver udtryk for, at de ikke ønsker at genopstille, eller svarer 'Ved ikke' udgør 22,8 % for 2009 og 16,6 % for 2008.

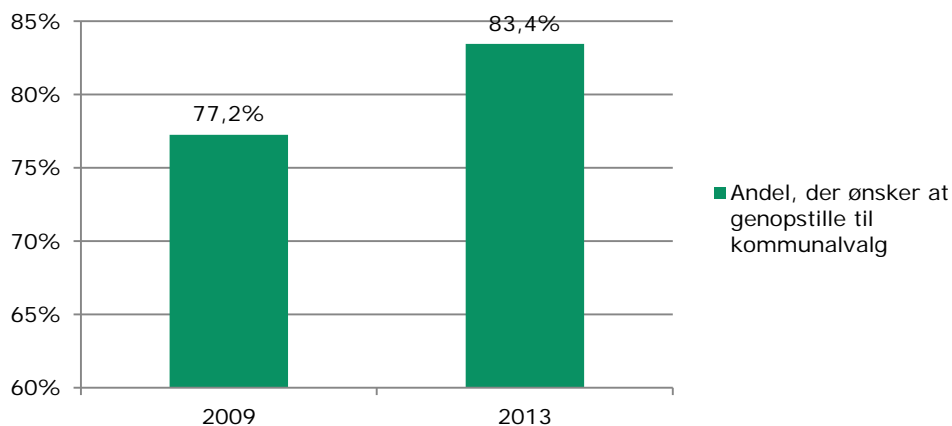
Forskel i andel, der ønsker at genopstille på tværs af de to år, er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget den 17. november 2009/den 18. november 2013?"

I 2009 ønskede 77,2 % af de adspurgte kommunalbestyrelsesmedlemmer at stille op til det kommende kommunalvalg. Dette tal er steget med 6,2 procentpoint til 83,4 % i 2013. Der er altså en statistisk signifikant større andel af kommunalpolitikere, som gerne vil stille op til det kommende kommunalvalg. Det skal ses i lyset af, at kommunalpolitikernes gennemsnitsalder er yngre. Det ser således ud til, at der er kommet et nyt hold på banen, og at de fortsat gerne vil være med i kampen.

Figur 2.4 Andel, der ønsker at genopstille

Anm.: Spørgsmålet lød: "Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget den 19. november 2013?"

2.4 Køn i kommunalpolitik

I dette afsnit undersøger vi kommunalbestyrelsernes kønmæssige sammensætning. Dette gøres ved at sammenligne andelen af mænd i 2009 med andelen af mænd i 2013.

Tabel 2.5 Køn

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
Andel af kvinder	28 %	31 %
n	376	257

Amn.: Forskelle i andel af mænd mellem de to år er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Er du mand eller kvinde?"

Andelen af kvinder i de danske kommunalbestyrelser er steget en smule fra 2009 til 2013. Før var denne på 28 %, og nu er den på 31 %. Forskellen på 3 procentpoint er dog ikke signifikant. Andelen af kvinder i kommunalbestyrelserne er således fortsat lav. Andelen er i overensstemmelse med populationsdata fra Danmarks Statistik (www.dst.dk).

2.5 Forskelle mellem menige, udvalgsformænd og borgmestre

I dette afsnit ser vi på, om der er en sammenhæng mellem kommunalbestyrelsesmedlemmernes position og en række sociodemografiske forhold. Desuden sammenligner vi resultaterne fra 2009 og 2013.

I de kommende analyser er rådmænd i magistratkommunerne ikke talt med som borgmestre, selvom de har titel af borgmestre i Københavns Kommune, og at deres arbejdsopgaver ligner borgmestrenes på nogle punkter. Borgmestervariablen dækker udelukkende over kommunerens overhoved. Sagt med andre ord er de deciderede borgmestre en meget mere homogen gruppe end rådmændene eller end gruppen bestående af borgmestre og rådmænd. Følgende analyser er begrænset af det lave antal borgmestre. Derfor skal de konklusioner, vi drager på baggrund af de analyser, hvor borgmestrene indgår, tages med forbehold. Disse analyser er endvidere baseret på kommunalbestyrelsesmedlemmernes egne besvarelser. Større præcision kan opnås ved anvendelse af registerdata.

2.5.1 Alder og position i kommune

Kommunalpolitikerundersøgelsen fra 2009 viste, at der ikke var nogen nævneværdig forskel på udvalgsformændenes og de menige medlemmers alder. Borgmestrene viste sig at være lidt ældre end de resterende kommunalbestyrelsesmedlemmer (Dahlgard et al. 2009: 24f).

Tabel 2.6 Alder og position i kommunen

	Gennemsnitsalder	n
Menigt medlem		
2009	55,6	838
2013	54,5	539
Udvalgsformand		
2009	56,1	325
2013	55,9	238
Borgmester		
2009	59,1	67
2013	57,3	43

Amn.: Respondenternes alder er udregnet ved at trække respondenternes fødselsår fra 2013. Denne metode er valgt, da det er et kendt faktum, at folk har nemmere ved at huske deres fødselsår end deres eksakte alder.

Borgmestre tæller ikke rådmænd. Denne variabel er kodet efter oplysninger om kommunalbestyrelsesmedlemmernes position fra www.kombog.dk og spørgsmål 20 (se bilag 2 – datadokumentation).

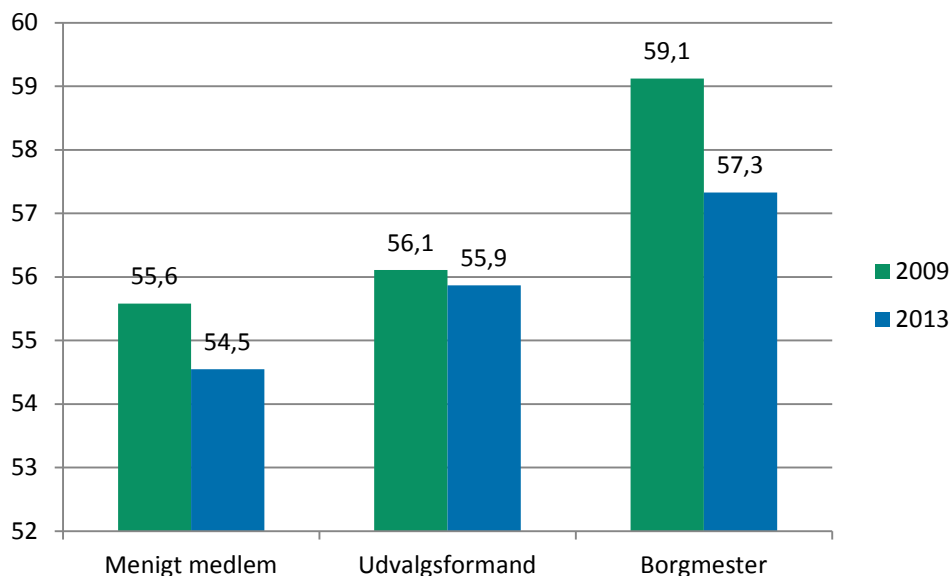
Forskel i gennemsnit på tværs af de tre grupper inden for hvert år er testet ved en Oneway ANOVA med tilhørende Bonferroni korrektion. Disse tests viste, at borgmestrenes gennemsnitsalder i 2009 var forskellig fra de menige medlemmers og udvalgsformændenes gennemsnitsalder. I 2013 viste testene, at mindst en af gruppernes gennemsnitsalder var forskellig fra de andres. Den tilhørende Bonferroni korrektion viste dog, at det ikke var muligt at udtale sig om en statistisk signifikant forskel i gennemsnitsalder på tværs af grupperne.

Forskel i gennemsnitsalder på tværs af årene inden for hver af de tre positioner er testet ved independent sample t-test. For borgmestre er antagelsen om ens varians overholdt, men ikke for menige medlemmer og udvalgsformænd. Der er taget højde for uens varians i disse to signifikanstest.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Gennemsnitsalderen for hver af de tre grupper er blevet mindre, men ikke signifikant mindre – se figuren nedenfor. Jævnfør afsnit 2.1 og 2.2 er holdet af kommunalpolitikere således blevet yngre og mindre politisk erfarne.

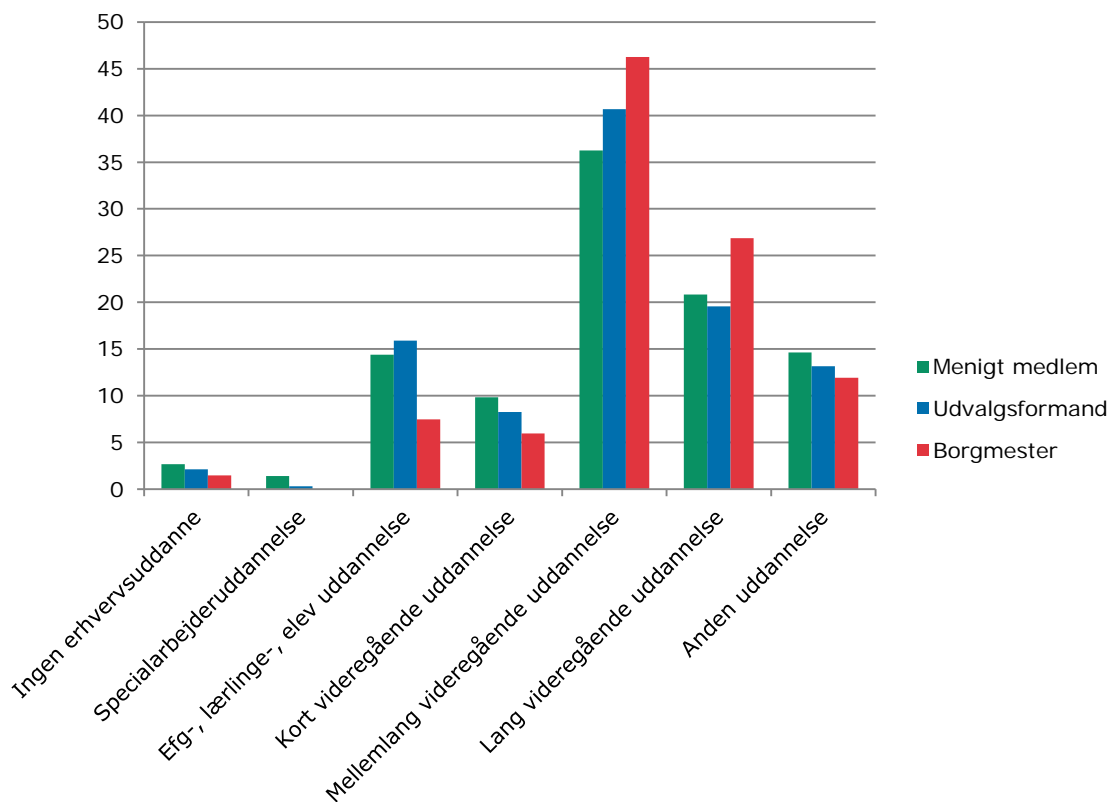
Figur 2.5 Alder og position i kommunen

2.5.2 Uddannelse og position i kommunen

Det har ikke været muligt at lave en direkte sammenligning kommunalbestyrelsesmedlemmernes uddannelsesniveau i 2009 med uddannelsesniveaet i 2013. Dette skyldes, at vi ændrede spørgsmålet omkring kommunalbestyrelsesmedlemmernes uddannelse. Det er derfor kun muligt at sammenligne de tre gruppers uddannelsesniveau i 2013. Kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009 viste, at en høj uddannelse øgede sandsynligheden for, at et kommunalbestyrelsesmedlem var udvalgsformand eller borgmester (Dahlgaard et al. 2009: 21). Dette fremgår af figur 2.6.

Figur 2.6 Kommunalbestyrelsesmedlemmernes uddannelsesniveau 2009

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvilken erhvervsuddannelse har du ud over skoleuddannelsen?"

Tabel 2.7 Kommunalbestyrelsesmedlemmernes uddannelse 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester	Total
	Procent			
Grundskole (7.-10.klasse)	5,2	2,9	0,0	4,3
Gymnasial uddannelse	6,8	3,8	4,7	5,8
Specialarbejderuddannelse	0,2	0,0	0,0	0,1
En erhvervsuddannelse	24,2	18,9	18,6	22,4
En kort videregående uddannelse	10,2	11,3	7,0	10,3
En bachelor- eller mellemlang videregående uddannelse	32,4	41,2	37,2	35,2
En lang videregående uddannelse	20,9	20,2	32,6	21,3
Ved ikke	0,2	1,7	0,0	0,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
N	541	238	43	822

Anm.: På grund af det begrænsede antal borgmestre var det kun muligt at undersøge sammenhængen mellem udvalgsformænd og menige medlemmer på den ene side og uddannelse på den anden. De respondenter, som svarede 'Ved ikke', eller som havde en specialarbejderuddannelse, er også taget ud af analysen.

Pearsons $\chi^2 = 10,5^{***}$.

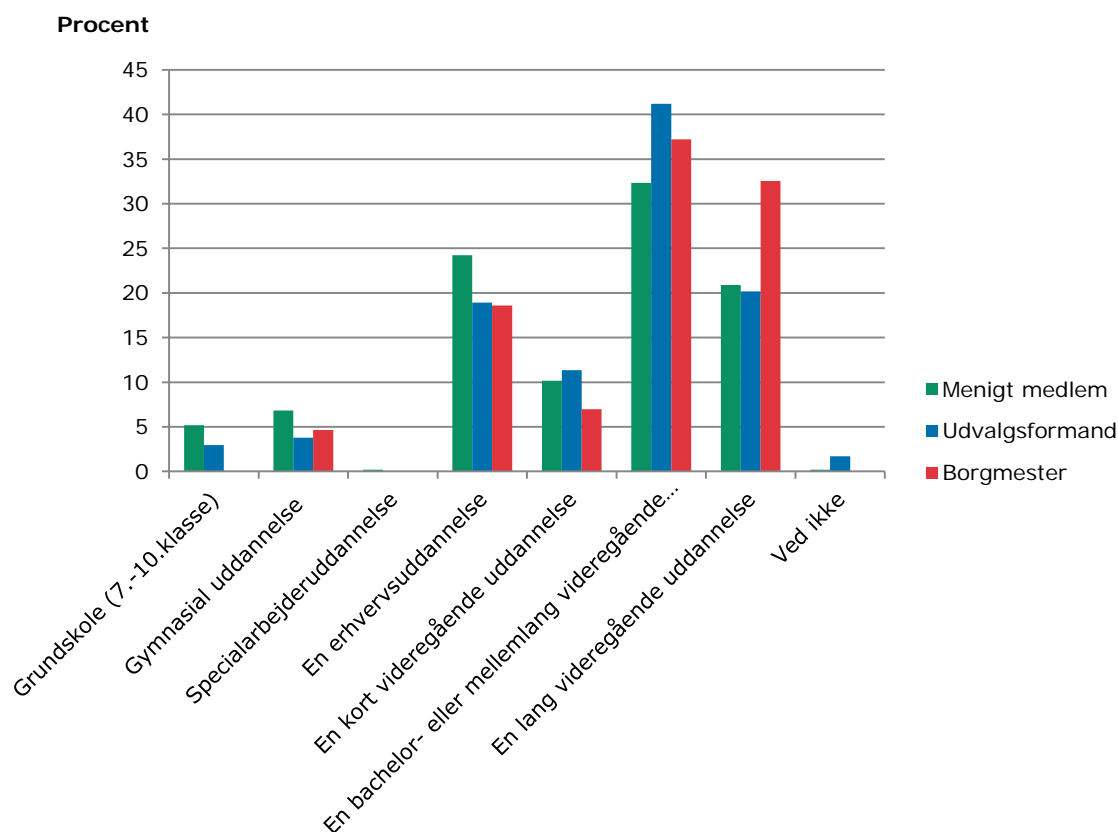
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?"

Resultaterne fra ovenstående tabel ligger i forlængelse af resultaterne i 2009. Der er flest menige medlemmer, som har en grundskole-, en gymnasial- eller en erhvervsuddannelse. Samtidig er der flest udvalgsformænd, som har en kort- eller en mellemlang videregående uddannelse. Sidst men ikke mindst har flest borgmestre en lang videregående uddannelse.

Sammenhængen mellem uddannelse og position er signifikant for menige medlemmer og udvalgsformænd. Det peger på, at et højt uddannelsesniveau er forbundet med mere ansvarsfulde poster i kommunen.

Figur 2.7 Kommunalbestyrelsesmedlemmernes uddannelse 2013

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?"

2.5.3 Ansættelsessektor og position i kommunen

I tabel 2.8 sammenlignes sektortilknytning på tværs af de to undersøgelser, for at se, om der overordnet set er sket en forskydning mellem de to år. Her har vi slået menige medlemmer og udvalgsformænd sammen.

Tabel 2.8 Sammenligning af sektor på tværs af de to år

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
I den kommunale sektor	34,9	35,0
I den offentlige sektor i øvrigt (stat/region)	26,4	26,9
I den private sektor	38,8	38,2
Total	100,0	100,0
N	671	432

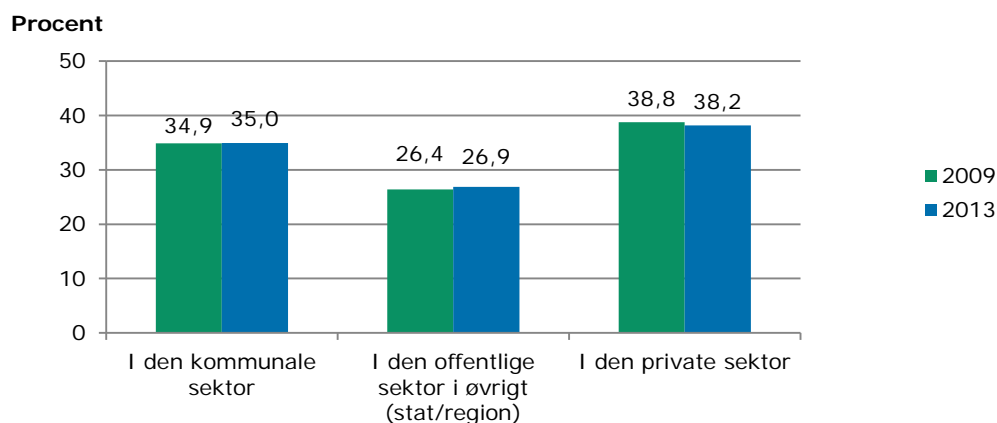
Anm.: Forskel i andel, der er ansat i en bestemt sektor på tværs af hvert år er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "I hvilken sektor er du ansat?"

Der er ikke tegn på en forskydning af kommunalbestyrelsesmedlemmernes sektortilknytningsforhold mellem de to undersøgelser. Cirka 38 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, fraregnet de selvstændige, er ansat i den private sektor.

Figur 2.8 Sammenligning af sektorer på tværs af de to år

Anm.: Spørgsmålet lød: "I hvilken sektor er du ansat?"

Kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009 viste, at der var færre udvalgsformænd, der var ansat i den private sektor end menige medlemmer (Dahlgård et al. 2009: 24). I tabel 2.9 sammenlignes sektortilknytningsforhold for de menige kommunalbestyrelsesmedlemmer og formændene for de stående udvalg. Denne sammenligning foretages for undersøgelsen i 2009 og i 2013.

Selvstændige og personer uden for arbejdsmarkedet er sorteret fra både i 2009 og 2013. Det er kun deciderede lønmodtagere, som er inkluderet i sammenligningen. Afgrænsningen er medvirkende til, at antallet af privat ansatte bliver lavt set i forhold til de offentligt ansatte. Borgmestre indgår heller ikke i sammenligningen, da de i egenskab af at være borgmestre er offentligt ansatte. Derudover anses borgmesterembedet som en fuldtidsbeskæftigelse i kommunen. Derfor analyseres deres tilknytning til arbejdsmarkedet ikke.

Tabel 2.9 Ansættelsessektor og position i kommunen

	Respondenter 2009		Respondenter 2013	
	Menigt medlem	Udvalgsformand	Menigt medlem	Udvalgsformand
	Procent			
I den kommunale sektor	33,5	38,2	33,0	39,1
I den offentlige sektor i øvrigt (stat/region)	25,6	28,1	29,6	21,0
I den private sektor	40,9	33,7	37,4	39,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
N	472	199	294	138

Anm.: Resultaterne er forskellige fra lokalpolitikerundersøgelsen i 2009, da selvstændige indgik i denne analyse. Forskel i andel, der er ansat i en bestemt sektor på tværs af hvert år, er testet ved two-group test of proportions.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "I hvilken sektor er du ansat?"

Mellem 2009 og 2013 er der sket nogle forskydninger mellem menige medlemmers og udvalgsformændenes sektortilknytningsforhold. Der er stadig en større andel af udvalgsformænd end af de menige medlemmer, som arbejder i den kommunale sektor, men denne forskel ikke er signifikant. I 2013 er der sket den ændring, at der er en større del af de menige medlemmer end af udvalgsformændene, som er tilknyttet 'den offentlige sektor i øvrigt'. Denne kategori dækker over de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er ansat i staten eller regionerne. Dette er en forskydning sammenlignet med 2009. Der er også sket en forskydning mellem de menige medlemmers og udvalgsformændenes tilknytning til den private sektor. I 2009 var der en større del af de menige medlemmer end udvalgsformænd, som var tilknyttet den private sektor. Dette har i 2013 ændret sig, så der set i forhold til 2009 er en større andel af udvalgsformændene end af de menige medlemmer, som er ansat i den private sektor. Ingen af forskellene mellem menige medlemmers og udvalgsformænds sektortilknytningsforhold inden for de to undersøgelser er dog statistisk signifikante.

Der er ikke sket store ændringer i de menige medlemmers sektortilknytningsforhold på tværs af de to undersøgelser. Slår vi 'den kommunale sektor' og 'den offentlige sektor i øvrigt' sammen, er en overvejende stor andel af de menige medlemmer i både 2009 og 2013 tilknyttet den offentlige sektor. Foretager vi samme sammenligning mellem udvalgsformændene ser vi, at der i 2013 er flere udvalgsformænd, som er tilknyttet den private sektor sammenlignet med 2009. I 2013 udgør andelen af udvalgsformænd, som er tilknyttet den private sektor, dog stadig et mindretal af den samlede andel af udvalgsformænd.

2.5.4 Politisk erfaring og position i kommunen

I 2009 var der en positiv sammenhæng mellem position i kommune og kommunalpolitisk erfaring (Dahlgård et al. 2009: 34). I afsnit 2.1 så vi, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne havde færre års kommunalpolitisk erfaring i 2013 end i 2009. Det er således interessant at se, om disse forskelle hænger sammen med kommunalbestyrelsesmedlemmernes institutionelle position.

Tabel 2.10 Politisk erfaring og position i kommunen

	Respondenter 2009			Respondenter 2013		
	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent					
0-4 år	31,3	9,8	4,5	41,4	23,1	1,9
5-9 år	24,5	20,4	7,5	20,7	19,1	15,4
10-14 år	15,2	24,1	11,9	14,9	19,5	13,5
15-19 år	16,0	22,6	26,9	11,3	18,0	34,6
20-24 år	6,8	12,2	16,4	5,7	12,5	11,5
25 år eller flere	6,3	11,0	32,8	5,9	7,8	23,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
n	857	328	67	724	256	52
Y		0,42***				0,37***

Anm.: Der er foretaget en gammatest for at undersøge sammenhængen mellem position i kommune og politisk erfaring.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

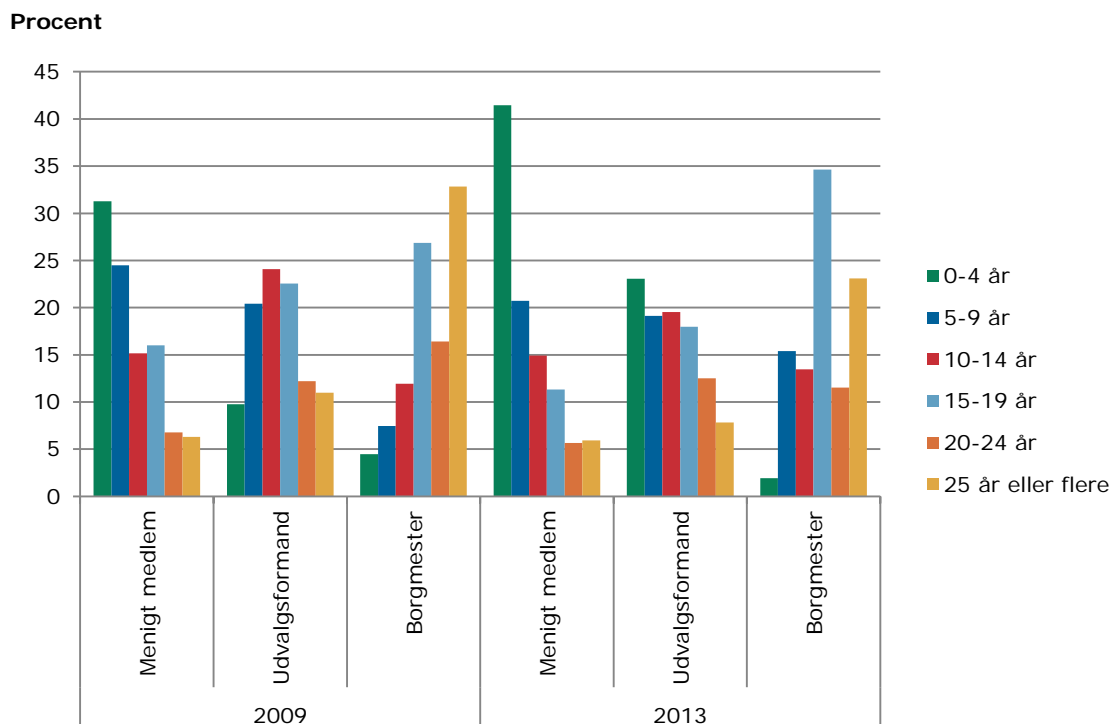
Den positive sammenhæng mellem position i kommunen og erfaring gælder stadig. Der er logisk nok stadig en større sandsynlighed for at blive borgmester, jo flere år man sidder i kommunalbestyrelsen.

Der tegner sig det samme billede, når vi sammenligner positionernes politiske erfaring på tværs af de to undersøgelser. I 2009 og 2013 var der flest af de menige medlemmer, som havde 0-4 års erfaring. Dette tal er gået fra 31,3 % i 2009 til 41,4 % i 2013. Samtidig er gruppen, der har under ti års erfaring på 62,1 % i 2013, hvilket er lidt mere end andelen på 55,8 % i 2009.

Denne tendens gælder også for udvalgsformændene, hvor 29,8 % havde under ti års erfaring i 2009, hvilket er steget til 42,2 % i 2013. Derudover havde udvalgsformændene typisk 10-14 års erfaring i 2009, mens de i 2013 typisk har 0-4 års erfaring. Udvalgsformændene har altså nu langt færre års erfaring sammenlignet med udvalgsformændene i 2009.

Vi kan se samme tendens blandt borgmestrene. Det er iøjnefaldende, at den typiske borgmester havde over 25 års erfaring i 2009. Dette tal ligger nu mellem 15 og 19 års erfaring. Størstedelen af borgmestrene har stadig over 15 års erfaring i 2009 og 2013. Men som tidligere nævnt er antallet af borgmestre lavt. I forhold til at lave analyser af udviklingen vil det være ønskværdigt at bruge registerdata.

Figur 2.9 Politisk erfaring og position i kommunen

2.5.5 Køn og position i kommunen

I dette afsnit undersøger vi, om der er en sammenhæng mellem kommunalbestyrelsesmedlemmernes køn og deres position i kommunen. Dette gøres ved at se på andelen af mænd fordelt på de forskellige poster. Disse sammenhænge vil blive sammenlignet på tværs af de to undersøgelser.

Tabel 2.11 Køn og position i kommune

	Respondenter 2009			Respondenter 2013		
	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent					
Andel af mænd	70,4	71,0	92,5	68,4	67,7	79,1
n	857	328	67	541	238	43
γ						0,14*

Anm.: Der er foretaget en gamma-test for at undersøge sammenhængen mellem position i kommune og køn. Køn er behandlet som en rangordnet variabel for at drage nytte af mest mulig variation.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Er du mand eller kvinde?"

I 2009 var der en signifikant sammenhæng mellem køn og position i kommunen. Denne var dog svag og skyldes efter alt at dømme, at 92,5 % af borgmestrene var mænd. Der ser ikke ud til at være nogen forskel på menige medlemmer og udvalgsformænd. I 2013 ses

der samme tendens. Sammenhængen er dog ikke signifikant, hvilket skyldes, at en mindre andel af borgmestrene er mænd. Dette tal er faldet til 79,1 %.

2.6 Opsummering

I dette afsnit har vi undersøgt, om der var forskel på den sociodemografiske sammensætning af kommunalbestyrelserne i 2009 og 2013. Først så vi på kommunalbestyrelsesmedlemmerne politiske erfaring. Her fremgår det, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne havde mere erfaring i 2009 end kommunalbestyrelsesmedlemmerne har i 2013. Dette gælder, hvad enten vi kigger på, hvor mange års erfaring kommunalpolitikere har i kommunalbestyrelserne eller fra andre politiske forsamlinger. En forklaring på dette er, at valgperioden op til kommunalvalget i 2009, var kendetegnet ved indførelsen af strukturreformen. I denne periode var der formentligt en del erfarne kommunalpolitikere, der sad en periode mere for at være med til at sikre indfasningen af strukturreformen. Ved valget i 2009 kunne disse kommunalpolitikere give tøjlerne videre til en ny generation af kommunalpolitikere.

Denne sammenhæng gælder også for andre politiske forsamlinger. Også her var kommunalbestyrelsesmedlemmernes i 2009 mere politisk erfarne, end vi ser det i 2013. Fælles for begge undersøgelser er dog, at størstedelen af kommunalbestyrelsesmedlemmernes har erfaring fra andre politiske sammenhænge, selvom denne gruppe er mindre i 2013. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne i 2013 er i mindre grad end i 2009 tilbøjelige til at takke nej til en opfordring om at lade sig opstille til et kommende folketingsvalg. Samtidig er der en større andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer i 2013, som ønsker at genopstille til kommunalvalget end i 2009. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne i 2013 ser dermed ud til at være mere villige til at fortsætte deres politiske karriere.

Fordelingen af mænd og kvinder i de danske kommunalbestyrelser har ikke ændret sig fra 2009 til 2013. Kvinderne er stadig underrepræsenterede i de danske kommuner og udgør ca. 30 %.

Vi undersøgte også, om der er sammenhæng mellem kommunalbestyrelsesmedlemmernes position i kommunen og en række sociodemografiske forhold.

I 2009 var der en sammenhæng mellem kommunalbestyrelsesmedlemmernes alder og deres position i kommunen, hvor borgmestrene var ældre end de menige medlemmer og udvalgsformændene. Gennemsnitsalderen for alle tre grupper er faldet en smule i 2013.

Vi påviser også en positiv sammenhæng mellem position og uddannelse i 2009 og 2013. Et højt uddannelsesniveau er stadig forbundet med en betydningsfuld post i kommunen. Siden 2009 er ikke sket store ændringer i kommunalbestyrelsesmedlemmernes sektortilknytningsforhold. Et flertal af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, fraregnet borgmestre og selvstændige, er tilknyttet den offentlige sektor. Denne andel tæller ansatte i kommunerne, regionerne og staten. I 2009 og 2013 er en større andel af udvalgsformændene sammenlignet med andelen af menige medlemmer ansat i den kommunale sektor. Fra 2009 til 2013 er der færre udvalgsformænd end menige medlemmer tilknyttet den offentlige sektor i øvrigt. Det vil sige regionerne og staten. Andelen af udvalgsformænd, som er tilknyttet den private sektor, er blevet større end andelen af menige medlemmer, som tilhører denne

sektor. I forlængelse heraf er andelen af udvalgsformænd, som er tilknyttet den private sektor, steget fra 2009 til 2013, om end den stadig udgør et mindretal af den samlede andel udvalgsformænd.

Der er også en positiv sammenhæng mellem position i kommunen og kommunalpolitisk erfaring i 2009 og 2013. Menige medlemmer har i gennemsnit færrest års erfaring, mens borgmestre i gennemsnit har flest års erfaring. Denne sammenhæng var stærkest i 2009.

Endelig er sammenhængen mellem køn og position i kommunen ikke til stede i 2013. I 2009 var størstedelen af landets borgmestre mænd. Denne andel er faldet i 2013, selvom der er en større andel af mænd blandt borgmestrene sammenlignet med menige medlemmer og udvalgsformænd.

3 Tidsforbrug

I dette kapitel analyserer vi kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug i 2013 og sammenligner dette med tidsforbruget i 2009. Foruden denne sammenligning ser vi også på, om tidsforbruget er højere for bestemte medlemmer af kommunalbestyrelserne. Hertil undersøger vi, hvilke aktiviteter kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger deres tid på.

Der er sket en ændring i måden vi har opgjort kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug. I kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009 blev kommunalbestyrelsesmedlemmerne bedt om at opgive deres tidsforbrug i bestemte tidsintervaller. I 2013 skulle kommunalbestyrelsesmedlemmerne selv angive det eksakte tidsforbrug målt i timer. Vi ændrede denne variabels måleniveau for at få mere variation i respondenternes svar. Dermed øger vi mulighederne for at lave mere avancerede statistiske analyser senere hen.

Denne ændring betyder, at vi var nødt til at omkode kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug i 2013, førend en sammenligning var mulig. Hertil skal det noteres, at alle kommunalbestyrelsesmedlemmerne havde angivet et antal timer for det samlede tidsforbrug, der lå inden for de kategorier, som blev brugt i undersøgelsen fra 2009.

3.1 Antal timer, der bruges på alle former for aktiviteter i relation til arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem

I tabel 3.1 har vi sammenlignet kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug på alle aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen på tværs af de to undersøgelser.

Tabel 3.1 Antal timer på alle aktiviteter

	Respondenter 2009	Respondenter 2013
	Procent	
0-4 timer	3,9	7,5***
5-9 timer	16,2	7,6***
10-14 timer	27,9	18,4***
15-19 timer	21,9	20,2
20-24 timer	15,8	21,5***
25-29 timer	5,9	12,3***
30-34 timer	4,4	6,5*
35-39 timer	1,7	1,9
40-44 timer	1,1	1,8
45-49 timer	0,5	0,2
50-54 timer	0,2	1,1**
55-59 timer	0,3	0,0
60 timer eller mere	0,3	1,0
Total	100,0	100,0
N	1.211	887
Median tidsforbrug mål i timer pr. uge		17
Gennemsnitligt tidsforbrug mål i timer pr. uge		18,3

Amn.: Borgmestre er frataget denne del af analysen, da deres tidsforbrug adskiller sig væsentligt fra almindelige politikeres.

Forskel i andel, der bruger et givent antal timer på tværs af hvert år, er testet ved two-group test of proportions. Ovenstående resultater er robuste, når magistratkommunerne ikke indgår i analysen.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

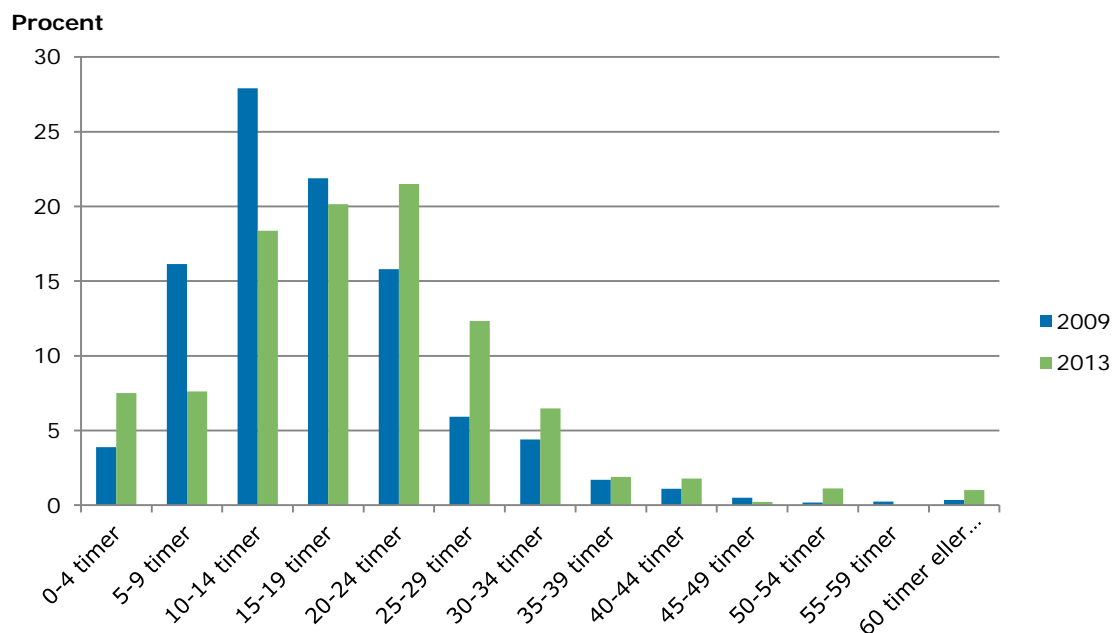
Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem?"

Kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug er steget mellem 2009 og 2013. Selvom der er flere kommunalbestyrelsesmedlemmer, som bruger 0-4 timer i 2013, er der endnu flere i 2009, som bruger henholdsvis 5-9 timer og 10-14 timer om ugen. I 2009 brugte 69,9 % under 20 timer om ugen. Dette tal er faldet til 53,7 % i 2013. Samtidig er der signifikant flere kommunalbestyrelsesmedlemmer, der i 2013 bruger henholdsvis 20-24 og 25-29 timer om ugen på arbejdet i kommunalbestyrelsen.

Der var flest kommunalbestyrelsesmedlemmer i 2009, der brugte mellem 10 og 14 timer om ugen, mens det typiske antal timer i 2013 ligger mellem 20 og 24. Selvom det ser ud til, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger betydeligt flere timer i 2013 end i 2009, bør vi være opmærksomme på, at gennemsnittet i 2013 ligger på 18 timer om ugen. Samtidig er mediantidsforbruget på 17 timer. Det vil sige at det antal timer, der adskiller de 50 %, som bruger flest timer, fra de 50 %, der bruger færrest timer, er på 17 timer om ugen. Disse to centrale mål for tidsforbruget er lidt tættere på det typiske timeforbrug i 2009. Dette ser vi nærmere på i næste afsnit.

Figur 3.1 viser, at tidsforbruget er mere spredt i 2013 end i 2009. Det viser, at der er nogle af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, der bruger markant mere tid, og nogen, der bruger mindre tid i 2013, sammenlignet med 2009. Hvilke grupper dette særligt gør sig gældende for, vil vi undersøge i afsnit 3.3 og 3.4.

Figur 3.1 Antal timer på alle aktiviteter

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem?"

3.2 Ugentligt mediantidsforbrug

Inden vi går i gang med at se på, hvem der bruger mere tid end andre, skal vi lige se på udviklingen i kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug fra 1970 og frem. Siden 1970 er kommunalbestyrelsesmedlemmerne blevet spurgt om, hvor mange timer de bruger på alle aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen. I nedenstående tabel har vi samlet oplysningerne om kommunalbestyrelsesmedlemmernes mediantidsforbrug. Medianen er den midterste angivne værdi, hvis variabelen tid sorteres i en datarække, hvor tallene opstilles efter størrelse. Når vi bruger dette mål, skyldes det, at vi er bundet af den måde spørgsmålet har været stillet på tilbage i tiden.

Tabel 3.2 udvikling i ugentligt mediantidsforbrug

År	Timer	N
1970	10-12	635
1995	12-15	1.070
2009	15-19	1.280
2013	15-19	941

Anm.: I undersøgelserne i 1970 og 1995 blev kommunalbestyrelsesmedlemmerne spurgt om deres månedlige tidsforbrug i modsætning til undersøgelserne i 2009 og 2013, hvor der blev spurgt til det ugentlige tidsforbrug. Det ugentlige tidsforbrug i 1970 og 1995 er udregnet ved at dividere det månedlige tidsforbrug med 4. Dette mål er dog et konservativt estimat, da der i gennemsnit er 4,3 uger på en måned (Dahlggaard et al. 2009, 2009: 28). I 1970 og 1995 indgik der flere borgmestre i undersøgelsen, hvilket kan forventes at trække mediantidsforbruget op i disse år. Tidsforbruget er endvidere opgjort forskelligt på tværs af de fire undersøgelser. Derfor er tidsintervallerne forskellige.

Kommunalbestyrelsesmedlemmernes ugentlige tidsforbrug er steget siden 70'erne. Umiddelbart ser det ud, som om det ugentlige mediantidsforbrug ikke er steget fra 2009, men her er det vigtigt at huske, at analysen ovenfor viste, at helt op til 70 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne lå inden for det interval, som angiver det ugentlige mediantidsforbrug i 2009, mens det samme gjaldt for ca. 50 % i 2013. I 2013 er der nemlig flere, som ligger i intervallet over mediantidsforbruget. Samlet set er tidforbruget således fortsat stigende.

Tidsforbrug og position i kommunen

I dette afsnit undersøger vi sammenhængen mellem kommunalbestyrelsesmedlemmernes position og deres ugentlige tidsforbrug. Hertil ser vi på, om denne sammenhæng har ændret sig fra 2009 til 2013.

Tabel 3.3 Position i kommunen og antal timer på alle aktiviteter

	Respondenter 2009			Respondenter 2013		
	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent					
0-4 timer	4,8	1,5	0,0	9,0	3,9	0,0
5-9 timer	19,9	6,4	0,0	8,8	4,7	2,1
10-14 timer	31,0	19,9	1,5	22,1	9,0	4,2
15-19 timer	21,6	22,6	0,0	21,8	16,0	4,2
20-24 timer	13,7	21,4	3,0	19,3	27,0	0,0
25-29 timer	4,1	10,7	0,0	10,5	16,8	2,1
30-34 timer	2,9	8,3	0,0	4,1	12,5	0,0
35-39 timer	1,2	3,1	3,0	1,7	2,3	0,0
40-44 timer	0,4	3,1	10,5	1,3	3,1	6,3
45-49 timer	0,1	1,5	10,5	0,0	0,8	10,4
50-54 timer	0,2	0,0	16,4	0,5	2,7	31,3
55-59 timer	0,1	0,6	10,5	0,0	0,0	12,5
60 timer eller mere	0,1	0,9	44,8	0,9	1,2	27,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
n	856	327	67	637	256	48
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge				15	20	50
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge				16,6	22,4	49,0
χ^2		0,45*** ³	0,58*** ⁴		0,39*** ³	0,50*** ⁴
χ^2					0,38*** ³	0,48*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Ovenstående resultater er robuste, når magistratkommunerne ikke indgår i analysen. Generelt er sammenhængen lidt stærkere, når magistratkommunerne indgår.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem?"

Blandt de menige medlemmer er tidsforbruget øget fra 2009 til 2013. I 2009 var der eksempelvis 24,7 %, som brugte 0-9 timer om ugen på alle aktiviteter i forbindelse med arbejdet i kommunalstyrelsen. Denne andel er faldet til 17,8 % i 2013. Samtidig var der 18,7 %, som brugte mellem 20 og 29 timer om ugen, hvilket er steget til 29,8 % i 2013. Det er også i disse tidsintervaller, at vi har de mest signifikante tidsforskelle mellem 2009 og 2013. Det indikerer, at tidsforbruget blandt kommunalbestyrelsernes menige medlemmer forårsager den forøgelse, vi så i de foregående afsnit. Det er vigtigt at notere, at tidsforbruget blandt menige medlemmer ser ud til at være mere spredt i 2013 end i 2009, hvor det var centreret om 10 til 14 timer om ugen.

Så på trods af, at tidsforbruget er steget, ser der ud til at være en gruppe, der arbejder markant mere, og en gruppe, der arbejder markant mindre. Den samme tendens gør sig gældende blandt udvalgsformændene. Her er gruppen, der bruger mellem 20 og 29 timer om ugen, også steget fra 2009 til 2013. Vi ser dog ikke samme spredning i svarene.

Tabellen viser, at borgmestrene bruger mest tid på arbejdet i kommunalbestyrelsen. Ser vi på andelen af borgmestrene, der bruger over 40 timer om ugen, var denne 92,7 % i 2009 og 87,6 % i 2013. Det er iøjnefaldende, at der var flest kommunalbestyrelsesmedlemmer, som angav, at de brugte over 60 timer om ugen i 2009. I 2013 er dette tal faldet til 50-54 timer om ugen. Borgmestrene ser altså ud til at bruge mindre tid på arbejdet i kommunalbestyrelsen i 2013 sammenlignet med 2009. Dette med forbehold for at der er forholdsvis få borgmestere med i undersøgelsen.

Ser vi på sammenhængen mellem position i kommunen og ugentligt tidsforbrug, var denne stærkest i 2009. Dette gælder både, når borgmestrene er en del af analysen, og når de er udtaget.

I afsnit 3.1 så vi, at det ugentlige tidsforbrug var steget fra 2009 til 2013. Ovenstående analyser viser, at dette skyldes en øget arbejdstid blandt udvalgsformænd og i særdeleshed blandt de menige medlemmer. Dette er dog ikke gældende for alle menige medlemmer. Der er stadig en gruppe blandt disse, som bruger færre timer på arbejdet i kommunalbestyrelsen.

3.3 Hvem bruger meget tid?

I dette afsnit fortsætter vi med at undersøge, om der er nogle grupper i kommunalbestyrelsen, der arbejder mere end andre. Dette vil blive undersøgt på to måder. Først ser vi på de forskellige gruppers gennemsnitlige tidsforbrug. Dette er kun muligt for kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 grundet forskellige spørgsmålsformuleringer i 2009 og 2013. Derfor supplerer vi analysen med en undersøgelse af, hvad der kendetegner de grupper, som bruger over 20 timer om ugen. 'Over 20 timer om ugen' er valgt fordi, det var den definition på begrebet *meget tid*, der blev anvendt i kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009. I denne undersøgelse var der to argumenter for denne operationalisering. For det første er dette tidsforbrug over mediantidsforbruget, hvilket vi også så i afsnit 3.1 og 3.2. For det andet er 20 timer meget, hvis vi antager, at det typiske kommunalbestyrelsesmedlem passer et arbejde på ca. 37 timer om ugen ved siden af. Et almindeligt kommunalbestyrelses-

medlem vil således have en arbejdsuge på 57 timer, hvilket er over det typiske tidsforbrug på 50-54 timer om ugen for borgmestrene i 2013.

Tabel 3.4 Tidsforbrug opdelt efter forskellige grupper²

	Gennemsnitligt antal timer på alle aktiviteter 2013 ¹	n	Andel, der bruger over 20 timer – 2009 ²	n	Andel, der bruger over 20 timer – 2013 ²	n
Sektor ³						
Offentlig	17,8	267	0,30	411	0,45	267
Privat	16,8	165	0,26	260	0,40	165
Køn ³						
Kvinde	18,7	248	0,34	349	0,47	248
Mand	17,9	531	0,29	836	0,47	531
Udvalgsformand ⁴						
Ja	22,4***	256	0,48***	363	0,66***	256
Nej	16,3	592	0,23	822	0,38	592
Gruppe formand ³						
Ja	20,5***	270	0,39***	337	0,62***	270
Nej	17,0	579	0,27	848	0,39	579
Medlem af økonomiudvalget ³						
Ja	20,7***	265	0,39***	360	0,58***	265
Nej	17,3	628	0,26	825	0,41	628

Anm.: Borgmestrene er frataget denne del af analysen, da deres tidsforbrug adskiller sig væsentligt fra almindelige politikere.

Noter:

- 1) Forskel i gennemsnit mellem de forskellige grupper inden for hvert år er testet ved independent sample T-test.
- 2) Forskel i andel mellem de forskellige grupper inden for hvert år er testet ved two-group test of proportions. Signifikansniveau: * = p<0,05, ** = p<0,01, *** = p<0,001.
- 3) Antagelse om ens varians i T-test er overholdt.
- 4) Antagelsen om ens varians er brudt, hvilket der er taget højde for i T-testen. Ovenstående resultater er robuste, når magistratkommunerne ikke indgår i analysen.

I denne tabel ser vi, at der ikke er nogen signifikant forskel på kønnenes arbejdstid. Selvom der er en ulige repræsentation af kvinder og mænd, har det ikke betydning for, hvor mange timer de lægger i kommunalbestyrelsen. Det samme gælder de kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er ansat i henholdsvis den offentlige sektor og den private sektor.

Vi kan også se, at både udvalgsformænd, gruppeformænd og medlemmer af økonomiudvalget bruger mere tid end kommunalbestyrelsens almindelige medlemmer. De forskelle, vi så i 2009 er altså bevaret i 2013. Vi skal dog være opmærksomme på, at disse grupper ikke er gensidigt udelukkende. Det er eksempelvis meget plausibelt, at en gruppeformand er medlem af økonomiudvalget. Når der tages højde for dette, ændrer det kun på konklusionen vedrørende medlemmer af økonomiudvalget. Der er med andre ord ikke flere med-

² I 2009 blev denne undersøgelse fortaget lidt anderledes. Der var indlagt en række filtre i sammenligningen af almindelige byrådsmedlemmer med henholdsvis udvalgsformænd, gruppeformænd og medlemmer af økonomiudvalget. Helt konkret var gruppeformænd udelukket fra undersøgelsen af udvalgsformænd og almindelige medlemmer. Undersøgelse i 2009 viste her samme resultater som i tabel 3.4. Udelukkes gruppeformændene fra samme undersøgelse i 2013 ændrer det ikke på resultaterne. I 2009 var udvalgsformændene ligeledes udelukket fra sammenligningen mellem gruppeformænd og almindelige medlemmer. Denne undersøgelse viste samme resultater, om end sammenhængen var lidt svagere. Lægges samme filter over undersøgelse i 2013, er disse resultater robuste. I 2009 var udvalgs- og gruppeformænd udelukket fra undersøgelsen af økonomiudvalgsmedlemmer og almindelige medlemmer. Forskellene mellem medlemmer og ikke-medlemmer af økonomiudvalget var i undersøgelsen fra 2009 insignifikante. Udelukker vi udvalgs- og gruppeformænd fra sammenligningen af almindelige medlemmer og medlemmer af økonomiudvalget, bliver forskellene i tabel 3.4 ligeledes insignifikante.

lemmer af økonomiudvalget, der bruger meget tid, sammenlignet med medlemmer af andre udvalg. Det må således være gruppeformænd eller udvalgsformænd, der trækker økonomiudvalgsformændenes tidsforbrug i vejret.

Om ikke andet underbygger det konklusionerne fra foregående afsnit, der gik på, at arbejdsmængden var større for de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der havde større ansvar.

Ser vi på andelen, der bruger over 20 timer om ugen på det kommunalpolitiske arbejde, så er andelen steget fra 2009 til 2013 for alle grupper. Uanset sektorbaggrund og køn, og uanset, om man har en position som udvalgsformand, gruppeformand, økonomiudvalgsmedlem eller ej, tegner der sig det samme billede af, at en større andel af kommunalpolitikerne bruger meget tid på det kommunalpolitiske arbejde.

3.4 Hvilke aktiviteter bruger kommunalbestyrelsesmedlemmer deres tid på?

I dette afsnit undersøger vi, hvilke aktiviteter kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger deres tid på. Det er vigtigt at have for øje, at vi i 2013 ændrede på svarkategorierne til spørgsmålene vedrørende de aktiviteter, kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger deres tid på. I 2009 skulle de angive et svar på en kategorisk skala, der gik fra '0-1 time', '2-4 timer', '5-9 timer' og 'over 10 timer'. I 2013 bad vi kommunalbestyrelsesmedlemmerne angive det eksakte antal timer, de brugte på hver af aktiviteterne. For at kunne sammenligne svarene de to år, var vi nødsaget til at kode svarene i tidsintervallerne fra 2009. I nogle få tilfælde havde kommunalbestyrelsesmedlemmerne angivet et antal timer, der lå mellem ovenstående kategorier. Eksempelvis 4½ time. Vi valgte at kode svarene, således at 1½ time eksempelvis blev kodet som '0-1 time', 4½ time som '2-4 timer' og 9½ time som '5-9 timer'. På grund af forskellighederne i svarkategoriernes udformning i de to undersøgelser, afholder vi os fra at sammenligne det konkrete tidsforbrug på tværs af de to år. Vi vil derimod se om de sammenhænge, vi så mellem position i kommunen og tidsforbruget på de forskellige aktiviteter i 2009 også er gældende i 2013.

Tabel 3.5 Timer på forskellige aktiviteter i 2009

	0-1 time	2-4 timer	5-9 timer	Over 10 timer	Total	n
	Procent					
Forberedelse til KB møder	17,7	62,6	16,1	3,6	100,0	1.178
Deltagelse i KB møder	27,1	58,5	13,2	1,2	100,0	1.174
Forberedelse til udvalgs-, råde-, kommissions- og nævns møder	8,8	54,4	29,2	7,6	100,0	1.176
Deltagelse i udvalgs-, råde-, kommissions- og nævns møder	11,7	58,9	26,1	3,3	100,0	1.172
Høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset	42,9	46,8	8,6	1,7	100,0	1.137
Deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerfor-enings møder	25,4	62,7	10,4	1,5	100,0	1.175
Andre aktiviteter i relation til KB arbejdet	31,5	50,0	15,2	3,3	100,0	1.139

Anm.: Borgmestre er frataget denne del af analysen, da deres tidsforbrug adskiller sig væsentligt fra almindelige politikeres. Ovenstående resultater er robuste, når magistratkommunerne ikke indgår i analysen.

Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på følgende aktiviteter...?"

I 2009 brugte kommunalbestyrelsesmedlemmerne flest timer på aktiviteter inden for rådhusets mure. Der blev generelt brugt mest tid på forberedelse til og deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævns møder. Herefter kommer deltagelse i disse møder. Samme billede gjorde sig gældende for forberedelse til- og deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder.

Tabel 3.6 Timer på forskellige aktiviteter i 2013

	0-1 time	2-4 timer	5-9 timer	Over 10 timer	Total	n	median	gennemsnit
Forberedelse til KB møder	25,7	58,4	13,1	2,8	100,0	895,0	2,0	2,8
Deltagelse i KB møder	40,7	47,9	10,2	1,2	100,0	896,0	2,0	2,4
Forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævns møder	12,8	56,8	21,9	8,5	100,0	896,0	3,0	4,0
Deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævns møder	17,3	59,4	19,5	3,8	100,0	897,0	3,0	3,4
Høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset	44,5	46,5	7,4	1,7	100,0	895,0	2,0	2,3
Deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder	26,5	63,6	8,7	1,2	100,0	896,0	2,0	2,5
Andre aktiviteter i relation til KB arbejdet	35,5	47,3	11,2	6,0	100,0	894,0	2,0	3,1

Anm.: Borgmestre er frataget denne del af analysen, da deres tidsforbrug adskiller sig væsentligt fra almindelige politikeres. Ovenstående resultater er robuste, når magistratkommunerne ikke indgår i analysen.

Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på følgende aktiviteter...?"

Der bruges også flest timer på arbejdet inden for rådhusets mure i 2013. Det drejer sig i særdeleshed om forberedelse til og deltagelse i andre møder end kommunalbestyrelsesmøderne. Det er dog iøjnefaldende, at der i gennemsnit bruges næsten lige mange timer på deltagelse i kommunalbestyrelsesmøderne som i møder uden for rådhuset.

3.4.1 Timer på forskellige aktiviteter og position i kommunen

I dette afsnit undersøger vi, om der er forskel på, hvor meget tid kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger på de forskellige aktiviteter, alt efter hvilken position de har i kommunen.

Tabel 3.7 Timer på forberedelse til møder i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	18,1	16,8	4,5
2-4 timer	62,9	61,8	46,3
5-9 timer	16,2	15,9	34,3
Over 10 timer	2,8	5,5	14,9
Total	100,0	100,0	100,0
N	851	327	67
χ^1		0,063 ²	0,19*** ³

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.8 Timer på forberedelse til møder i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	24,7	28,1	17,0
2-4 timer	58,7	57,8	36,2
5-9 timer	14,1	10,6	36,2
Over 10 timer	2,5	3,5	10,6
Total	100,0	100,0	100,0
N	639	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	2	2	4
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge	2,9	2,7	4,2
χ^1		-0,083 ³	0,044 ⁴
χ^2		-0,093 ³	0,014 ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

I 2009 brugte de menige medlemmer og udvalgsformænd ca. lige meget tid på forberedelse til møderne i kommunalbestyrelsen. Dette kan skyldes, at udvalgsformændene bruger det meste af deres tid på at forberede sig til møderne i de udvalg, de er formænd for. I 2009 var det borgmestrene, der brugte mest tid på forberedelse til møderne i kommunalbestyrelsen. Sammenhængen mellem position i kommunen og timer på forberedelse til møder i kommunalbestyrelsen var således kun signifikant, hvis borgmestrene indgik i analysen.

Dette har dog ændret sig i 2013, hvor der ikke er nogen sammenhæng mellem disse variable, hvad enten borgmestrene indgår i analysen eller ej. Borgmestrene bruger stadig flest timer på forberedelse til møderne i kommunalbestyrelsen, men der er en større andel af borgmestere bruger 0-4 timer om ugen på denne aktivitet, hvilket forklarer den svækkede sammenhæng. Substantielt betyder det ikke, at borgmestrene møder mindre forberedte, men at de ikke bruger lige så meget tid på særskilt at sætte sig ind i møderne forud for deres afholdelse. Formentligt fordi de er inde i stoffet i forvejen.

Tabel 3.9 Timer på deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	26,7	28,2	25,4
2-4 timer	58,7	58,0	62,7
5-9 timer	13,2	13,2	7,5
Over 10 timer	1,4	0,6	4,5
Total	100,0	100,0	100,0
N	848	326	67
γ^1		-0,043 ²	-0,034 ³

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestere.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.10 Timer på deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	40,3	41,8	42,6
2-4 timer	48,1	47,3	42,6
5-9 timer	10,8	8,6	12,8
Over 10 timer	0,8	2,3	2,1
Total	100,0	100,0	100,0
n	640	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	2	2	2
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge	2,4	2,5	2,3
γ^1		-0,033 ³	-0,024 ⁴
γ^2		-0,043 ³	-0,054 ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestere.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Når det kommer til deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen, er der ikke forskelle mellem de forskellige gruppers tidsforbrug.

Tabel 3.11 Timer på forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
		Procent	
0-1 time	10,4	4,9	7,7
2-4 timer	59,2	42,0	46,2
5-9 timer	24,9	40,2	35,4
Over 10 timer	5,5	12,9	10,8
Total	100,0	100,0	100,0
n	850	326	65
χ^2		0,39*** ³	0,34*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestere.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.12 Timer på forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
		Procent	
0-1 time	15,0	7,4	17,0
2-4 timer	60,6	47,3	31,9
5-9 timer	19,1	28,9	34,0
Over 10 timer	5,3	16,4	17,0
Total	100,0	100,0	100,0
n	640	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	3	4	5
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge	3,5	5,2	5,1
χ^2		0,39*** ³	0,36*** ⁴
χ^2		0,32*** ³	0,30*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestere.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Der er en stærk sammenhæng mellem position i kommunen og forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder i både 2009 og 2013. Denne sammenhæng er stærkest, når borgmestrene ikke indgår i analysen. Det skyldes, at udvalgsformændene bruger

markant mere tid på forberedelse end de menige medlemmer. Dette må i særdeleshed dreje sig om forberedelse til udvalgsmøder.

Tabel 3.13 Timer på deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
		Procent	
0-1 time	13,9	5,9	10,8
2-4 timer	59,3	57,7	53,9
5-9 timer	24,4	30,6	24,6
Over 10 timer	2,4	5,9	10,8
Total	100,0	100,0	100,0
n	848	324	65
χ^1		0,26*** ²	0,23*** ³

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.14 Timer på deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
		Procent	
0-1 time	19,2	12,5	17,0
2-4 timer	60,7	56,3	31,9
5-9 timer	17,5	24,6	40,4
Over 10 timer	2,7	6,6	10,6
Total	100,0	100,0	100,0
n	641	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	3	3	5
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge	3,1	4,0	4,3
χ^1		0,25*** ³	0,27*** ⁴
χ^2		0,23*** ³	0,22*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Det er også en positiv sammenhæng mellem position i kommunen og deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder i både 2009 og 2013. Denne sammenhæng er dog ikke så stærk, som vi så i foregående afsnit. Dette må endnu engang skyldes, at alle medlemmer af de respektive udvalg skal deltage i møderne, men formændene har større ansvar for eksekveringen af disse. Derudover er de menige medlemmer medlem af et meget forskelligt antal stående udvalg. Derfor kan denne gruppes tidsforbrug variere meget.

Tabel 3.15 Timer på deltagelse i høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	45,7	35,8	10,6
2-4 timer	45,1	51,3	36,4
5-9 timer	7,8	10,8	37,9
Over 10 timer	1,5	2,2	15,2
Total	100,0	100,0	100,0
n	821	316	66
χ^2		0,18** ²	0,33*** ³

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.16 Timer på deltagelse i høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	48,0	35,6	19,2
2-4 timer	45,1	50,0	34,0
5-9 timer	6,0	10,9	19,2
Over 10 timer	0,9	3,5	27,7
Total	100,0	100,0	100,0
n	639	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	2	2	4
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr. uge	2,1	2,6	5,3
χ^2		0,26*** ³	0,35*** ⁴
χ^2		0,22*** ³	0,27*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Der er også en positiv sammenhæng mellem position i kommunen og timer anvendt på deltagelse i høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset. Denne sammenhæng er stærkest, når borgmestre indgår i analysen i både 2009 og 2013.

Det mest iøjnefaldende er, at sammenhængen er stærkere i 2013 end i 2009, når borgmestrene ikke er en del af analysen. Det ser ud til at skyldes, at der er en større andel af menige medlemmer, som bruger færre timer på disse aktiviteter, mens der er en større andel af udvalgsformændene, som bruger flere timer på disse aktiviteter.

Tabel 3.17 Timer på deltagelse i gruppe-, parti og vælgerforeningsmøder og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	26,7	21,8	16,4
2-4 timer	61,1	66,9	64,2
5-9 timer	10,5	10,1	16,4
Over 10 timer	1,7	1,2	3,0
Total	100,0	100,0	100,0
n	849	326	67
χ^2		0,07 ²	0,11 ^{*3}

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.18 Timer på deltagelse i gruppe-, parti og vælgerforeningsmøder og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	26,1	27,3	17,0
2-4 timer	64,7	60,9	53,2
5-9 timer	8,3	9,8	21,3
Over 10 timer	0,9	2,0	8,5
Total	100,0	100,0	100,0
n	640	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	2	2	3
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr uge	2,5	2,7	3,6
χ^2		0,01 ³	0,10 ⁴
χ^2		0,03 ³	0,09 ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

I 2009 og 2013 brugte menige medlemmer og udvalgsformænd omtrent lige mange timer på deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder. I 2009 var der en positiv sammenhæng mellem position i kommunen og deltagelse i disse møder, når borgmestre indgik i analysen. Dette har dog ændret sig, og sammenhængen findes ikke i 2013.

Tabel 3.19 Timer på deltagelse i andre aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2009

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	34,4	24,3	4,5
2-4 timer	48,7	53,3	16,4
5-9 timer	14,3	17,5	22,4
Over 10 timer	2,7	5,0	56,7
Total	100,0	100,0	100,0
N	818	321	67
χ^2		0,19*** ²	0,37*** ³

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabel 3.20 Timer på deltagelse i andre aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2013

	Menigt medlem	Udvalgsformand	Borgmester
	Procent		
0-1 time	40,3	23,4	14,9
2-4 timer	46,4	49,6	6,4
5-9 timer	8,8	17,2	12,8
Over 10 timer	4,6	9,8	66,0
Total	100,0	100,0	100,0
N	638	256	47
Median tidsforbrug målt i timer pr. uge	2	3	15
Gennemsnitligt tidsforbrug målt i timer pr uge	2,6	3,9	16,7
χ^2		0,35*** ³	0,45*** ⁴
χ^2		0,30*** ³	0,38*** ⁴

Noter:

- 1) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer målt i ovenstående tidsintervaller for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 2) I denne gammatest er position i kommunen krydset med gennemsnitligt antal timer pr. uge krydset for at måle sammenhængen mellem disse to variable.
- 3) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer og udvalgsformænd.
- 4) Test af sammenhængen mellem tidsforbruget for menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Ovenstående tabel viser en positiv sammenhæng mellem timer på deltagelse i andre aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen og position i kommunen i 2009 og 2013. Denne sammenhæng er stærkest, når borgmestre indgår i analysen. Det er svært at pege på, hvad denne sammenhæng skyldes, da denne kategori dækker over et bredt spektrum af aktiviteter. Ovenstående analyser lægger sig altså kun i forlængelse af tidligere konklusioner vedrørende kommunalpolitikernes øgede arbejdstid.

3.5 Opsummering

Kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug er steget fra 2009 til 2013. Denne udvikling ligger meget godt i forlængelse af den udvikling i tidsforbruget, vi har set siden 70'erne. Mediantidsforbrug i 2009 er imidlertid ikke anderledes end i 2013, men tidsforbruget i 2013 er derimod karakteriseret ved en større spredning. Det vil sige, at en større gruppe bruger markant flere timer på arbejdet i kommunalbestyrelsen end gennemsnittet, mens en anden gruppe bruger markant færre timer.

I de følgende afsnit undersøgte vi, om der er nogle grupper i kommunalbestyrelsen, som bruger mere tid end andre, hvilket blev sammenlignet på tværs af undersøgelserne i 2009 og 2013. Her viser der sig en stærk sammenhæng mellem position i kommunen og tidsforbrug, således at jo vigtigere en position og jo større ansvar man har, jo mere tid bruger man på arbejdet i kommunen. Denne sammenhæng var dog stærkest i 2009, hvilket indikerer en mere jævn fordeling af tidsforbruget i 2013. Dette skyldes, at især de menige medlemmers tidsforbrug, men også udvalgsformændenes, er steget fra 2009 til 2013. Denne udvikling kan være problematisk, da det vil gøre det sværere for de almindelige medlemmer af kommunalbestyrelserne at have kendskab til og repræsentere borgernes interesser.

I forlængelse heraf så vi, at udvalgs- og gruppeformænd bruger meget tid sammenlignet med de kommunalbestyrelsesmedlemmer, som ikke har samme position. Umiddelbart ser det også ud til, at medlemmerne af økonomiudvalget bruger meget tid. Dette er dog påvirket af et højt tidsforbrug blandt de økonomiudvalgsmedlemmer, som også er henholdsvis udvalgs- eller gruppeformænd.

I analysen af, hvilke aktiviteter kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger deres tid på, så vi, at der bliver brugt flest timer inden for rådhusets mure på forberedelse til og deltagelse i forskellige møder i 2009 og 2013. I 2013 bliver der dog brugt mere tid på aktiviteter uden for rådhuset. Vi så i forlængelse heraf, at der er en positiv sammenhæng mellem institutionel position og tidsforbrug på de forskellige aktiviteter i både 2009 og 2013, således at jo større ansvar, jo flere timer bruger man på de forskellige aktiviteter. Dette gælder dog ikke for deltagelse i bl.a. udvalgsmøder, hvor udvalgsformændene brugte mest tid i 2009. I 2013 bruger borgmestrene og udvalgsformændene ca. lige mange timer på møderne inden for rådhusets mure. Der er heller ikke nogen sammenhæng mellem position i kommunen og de timer, kommunalbestyrelses medlemmerne bruger på deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder. Der tegner sig altså ikke et klart billede af, hvilke grupper der bruger mere tid uden for rådhusets mure.

4 Enstemmighed, enighed og stabile flertal

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er her blevet bedt om at erklære deres enighed i følgende tre udsagn:

- De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed.
- I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige.
- De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal.

Tabel 4.1 De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse
	Procent								
Respondenter 2009	11,2	21,3	11,9	34,2	21,4	100,0	1265	3,3	1,3
Respondenter 2013	7,9	16,0	9,6	42,5	24,0	100,0	887	3,6***	1,2

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelsen om ens varians er brudt, hvilket der er taget højde for i T-testen.

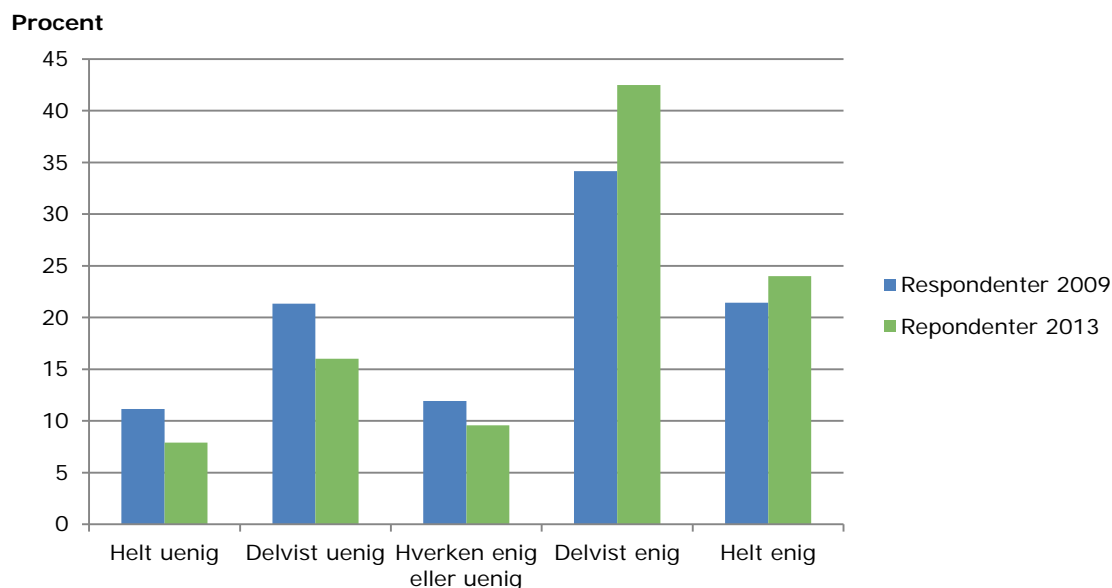
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed."

I 2009 var kommunalbestyrelsesmedlemmerne overvejende enige i, at de væsentligste beslutninger blev truffet i enstemmighed. Gennemsnittet lå i 2009 på 3,3, hvilket er lidt over middel på en skala, der går fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). I 2013 ligger gennemsnittet 0,3 procentpoint højere. Der er tale om en lille men statistisk signifikant ændring i holdningen til enstemmighed. Af nedenstående figur fremgår det, at denne ændring skyldes, at flere har svaret, at de er delvist eller helt enige i, at de væsentligste beslutninger træffes i enstemmighed. Samlet set er der i 2013 10 procentpoint flere, der erklærer sig helt eller delvist enige i, at de fleste væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed. Standardafvigelsen, som viser den typiske afstand fra gennemsnittet, var lidt større i 2009. Det betyder, at der var en lidt større spredning i svarene i 2009, sammenlignet med svarene i 2013.

Det er vigtigt at have for øje, at der er tale om en subjektiv vurdering af enstemmigheden i kommunen. Der træffes mange beslutninger i kommunalbestyrelsen over en årrække på fire år. Derfor må vi antage, at det er lettere at genkalde forløbet omkring og udfaldet af de beslutninger, der er blevet truffet tættest muligt på undersøgelsestidspunktet. På trods af at undersøgelsen er foretaget i slutningen af valgperioden, hvor samarbejdet er veletableret, kan det ikke forklare ændringer i vurderingen af enstemmighed, da undersøgelsen i 2009 er gennemført på samme tidspunkt.

Figur 4.1 De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed

Anm.: Spørgsmålet lød: "De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed."

Tabel 4.2 I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse
	Procent								
Respondenter 2009	21,6	32,8	18,5	22,0	5,1	100,0	1267	2,6	1,2
Respondenter 2013	16,8	35,0	16,2	28,8	3,3	100,0	887	2,7	1,2

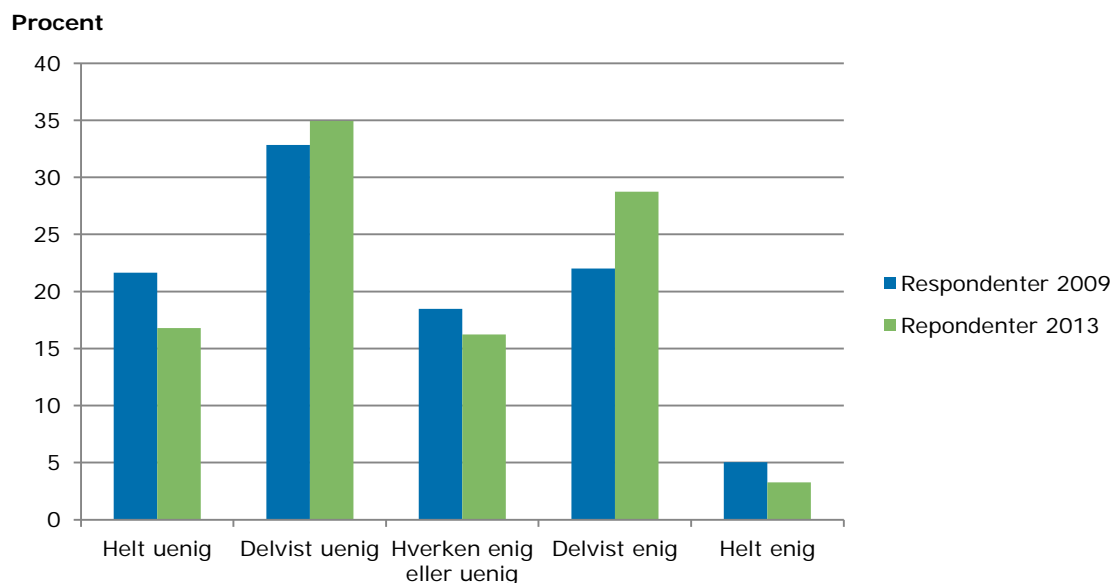
Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelsen om ens varians kunne ikke afvises. Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Spørgsmålet lød: "I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige."

Der tegner sig et lidt anderledes billede med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt partierne er politisk enige. Her lå gennemsnittet i 2009 på 2,6 og i 2013 på 2,7. Der er samtidig den samme spredning i svarene på tværs af de to år. Det er dog i øjenfaldene, at der i 2009 var 21,6 %, som erklærede sig helt uenige i ovenstående udsagt. Dette tal var faldet til 16,8 % i 2013. Til gengæld var der så 35 %, der erklærede sig delvist uenige i 2013 mod 32,8 % i 2009. Samme udvikling gør sig gældende på en anden ende af skalaen, hvor færre var helt enige i udsagnet. Når spredningen er den samme på tværs af de to år skyldes det, at der er færre i 2013, som har erklæret sig hverken enige eller uenige i udsagnet. Svarfordelingen ser ud til at have spredt sig i begge ender af skalaen.

Der altså ikke sket nogen nævneværdige ændringer. Samlet set er kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke enige i udsagnet om, at de politiske partier er stort set politisk enige. Holdningen til dette udsagn er dog ikke så ekstrem i 2013 som i 2009.

Figur 4.2 I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige

Anm.: Spørgsmålet lød: "I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige"

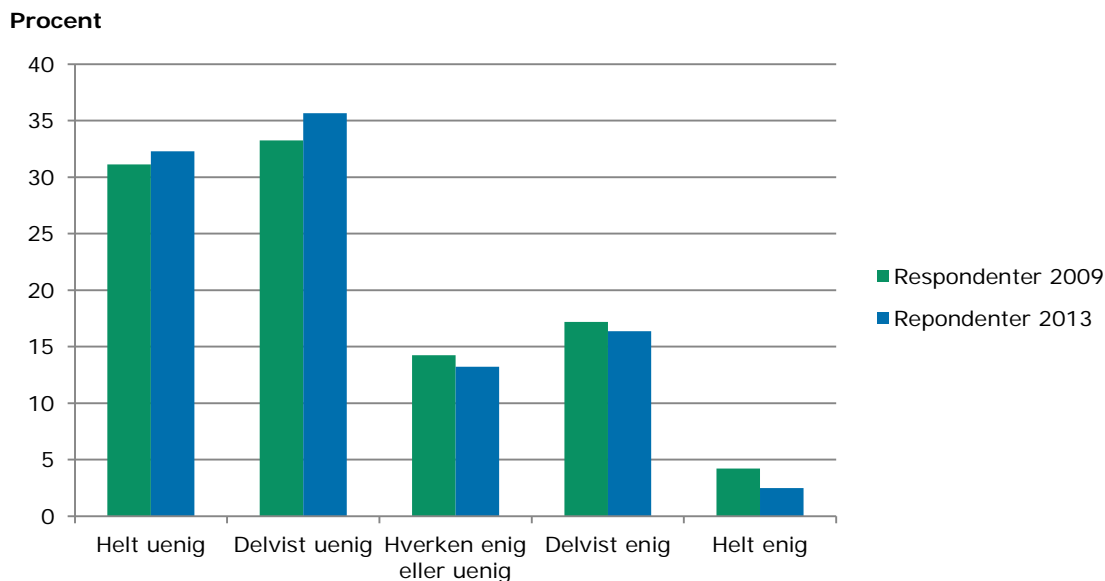
Tabel 4.3 De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse
	Procent								
Respondenter 2009	31,1	33,3	14,3	17,2	4,2	100	1263	2,3	1,2
Respondenter 2013	32,3	35,7	13,2	16,4	2,5	100	886	2,2	1,1

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelsen om ens varians er brudt, hvilket der er taget højde for i T-testen. Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Spørgsmålet lød: "De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal"

Der er kun sket små ændringer i kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af, om de væsentligste beslutninger træffes med skiftende flertal. I 2009 lå gennemsnittet på under middel 2,3, hvilket indikerer, at de væsentligste beslutninger ikke træffes med skiftende flertal. Gennemsnittet er på 2,2 i 2013, hvilket er en lille og statistisk insignifikant ændring. For begge undersøgelser erklærer flertallet af kommunalbestyrelsesmedlemmerne sig enten helt uenig eller delvis uenig i, at de væsentligste beslutninger træffes med skiftende flertal. Denne andel er lidt større i 2013.

Figur 4.3 De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal

Anm.: Spørgsmålet lød: "De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal"

4.1 Opsummering

I dette afsnit har vi set på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne forholder sig til tre udsagn omhandlende 1) enstemmighed ved vedtagelse af væsentlige beslutninger, 2) politisk enighed blandt partierne i kommunalbestyrelsen og 3) vedtagelsen af væsentlige beslutninger med skiftende flertal.

Der er både i 2009 og 2013 overvejende enighed om, at de væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen bliver truffet i enstemmighed. Dog er denne opfattelse fremmet i 2013. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne mener derimod ikke, at de politiske partier i kommunalbestyrelsen er enige, ligesom flertallet af kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke mener, at de væsentligste beslutninger træffes med skiftende flertal. På dette punkt er der ikke sket de store ændringer fra 2009 til 2013, og konsensusnormen ser her ud til at være bevaret. På trods af at partierne i kommunerne er politisk uenige kan kommunalpolitikere tilsyneladende godt tage et fælles ansvar og stå sammen om de væsentlige beslutninger, der træffes. Dette gælder ikke mindst, efter at den økonomiske krise har ramt kommunerne.

5 Kommunalpolitikernes rolle og råderum

Kommunalpolitikernes rolle undersøges i en analyse af deres svar på en række spørgsmål vedrørende deres opfattelse af arbejdet i kommunalbestyrelsen. Først ser vi på rollen som politiske beslutningstager. Derefter på lokalpolitikernes rolle i forhold til forvaltningen.

5.1 Rollen som politiske beslutningstagere

I denne undersøgelse af kommunalbestyrelsesmedlemmernes rolle som politiske beslutningstagere fokuseres der på to aspekter: det lokalpolitiske råderum, og i hvor høj grad der behandles enkeltsager.

Vi har undersøgt kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af, i hvor høj grad lovgivningen fastsættes fra centralt hold.

Behandlingen af enkeltsager analyseres ved at se på, om kommunalbestyrelsesmedlemmerne opfatter arbejdet i kommunen som værende præget af enkeltsager eller diskussion af overordnede målsætninger.

Nedenstående analyse baseres på kommunalbestyrelsesmedlemmernes svar på, hvor enige de var i følgende udsagn:

- De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love og cirkulærer m.m.
- Man behandler generelt for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger.

Tabel 5.1 Rollen som beslutningstager

		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse
		Procent								
De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love og cirkulærer m.m.	Respondenter 2009	7,7	27,2	19,3	39,7	6,1	100	1267	3,1	1,1
	Respondenter 2013	5,5	31,8	18,8	39,7	4,2	100	927	3,1	1,0
Man behandler generelt for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger.	Respondenter 2009	14,6	34,7	15,0	26,6	9,1	100	1264	2,8	1,2
	Respondenter 2013	15,2	32,5	18,7	25,9	7,6	100	929	2,8	1,2

Anm.: Forskel i gennemsnit for henholdsvis centralisering og enkeltsager på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelsen om ens varians kunne ikke afvises.

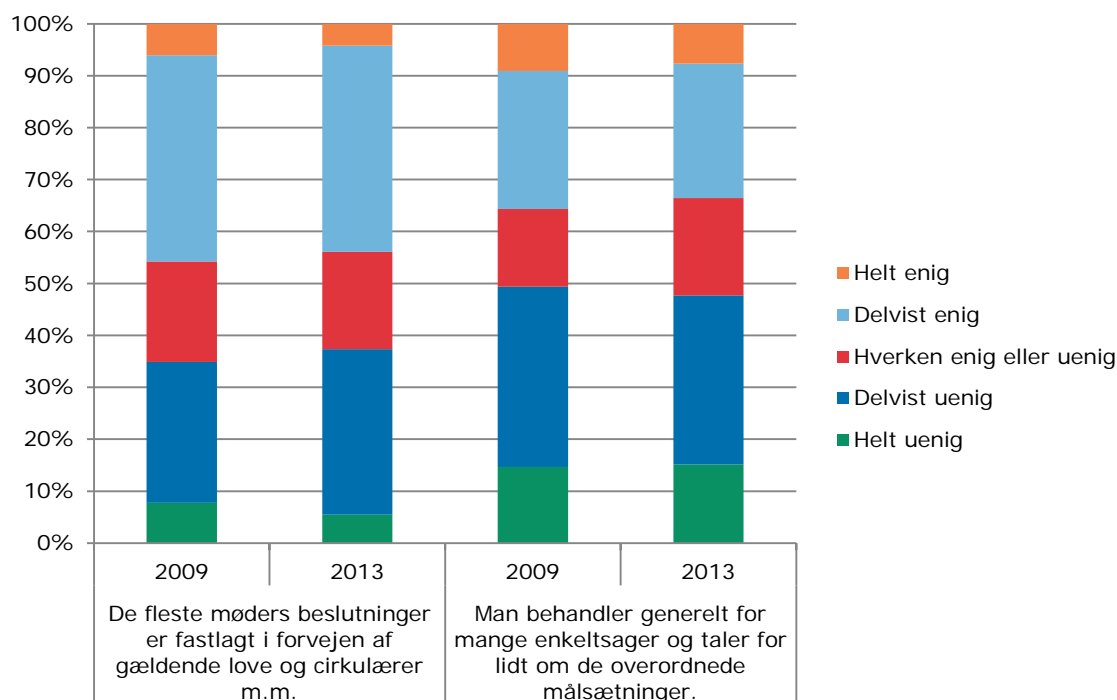
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne ser ikke ud til at have ændret holdning til, i hvor høj grad beslutningerne er fastlagt fra centralt hold. Gennemsnittet for de to år var på 3,1, hvilket er et udtryk for, at nogle af kommunalbestyrelsesmedlemmerne mener, at arbejdet

i kommunalbestyrelsen er præget af for meget centralisering, mens andre mener det modsatte. Spredningen er lidt større i 2009, hvilket peger på en mere samstemmende vurdering af graden af centralisering 2013.

I henhold til spørgsmålet, om der behandles for mange enkeltsager, frem for at der diskuteres overordnede målesætninger, er der ikke sket de store forskydninger fra 2009 til 2013. Gennemsnittet lå for begge år på 2,8, og standardafvigelsen var den samme. Der er altså en lidt større andel som rent faktisk er uenige i, at der behandles for mange enkeltsager. Gennemsnittet ligger dog tæt på midterkategorien 'Hverken enig eller uenig', som har værdien 3.

Figur 5.1 Rollen som beslutningstager

5.2 Forholdet mellem folkevalgte og forvaltning

I det følgende afsnit analyserer vi kommunalbestyrelsesmedlemmernes forhold til- og indblik i forvaltningen. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er i 2009 og 2013 blevet bedt om at svare på tre spørgsmål om deres forhold til forvaltningen. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er blevet bedt om at erklære, hvor enige eller uenige de var i nedenstående udsagn:

- Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger.
- Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd.
- Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen.

Disse tre spørgsmål kan belyse, om kommunalbestyrelsesmedlemmerne oplever, at balancen i forhold til forvaltningen har ændret sig.

Tabel 5.2 Forholdet mellem de folkevalgte og forvaltere

		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse	
		Procent									
Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger.	Respondenter 2009	16,0	32,1	20,7	25,2	6,1	100	1254	2,7	1,2	
	Respondenter 2013	17,9	34,4	17,1	22,7	7,9	100	921	2,7	1,2	
Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd.	Respondenter 2009	14,2	26,1	18,3	30,5	11,0	100	1258	3,0	1,3	
	Respondenter 2013	15,3	26,1	13,7	30,9	14,0	100	922	3,0	1,3	
Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen.	Respondenter 2009	7,9	25,8	24,6	32,6	9,1	100	1264	3,1	1,1	
	Respondenter 2013	9,2	24,1	24,0	32,1	10,6	100	925	3,1	1,2	

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelsen om ens varians kunne ikke afvises for spørgsmålene vedr. indblik i forvaltningen og åbenhed og gennemsigtighed. Denne antagelse blev afvist ved på tværs af embedsmænd, hvilket der er taget højde for i T-testen.

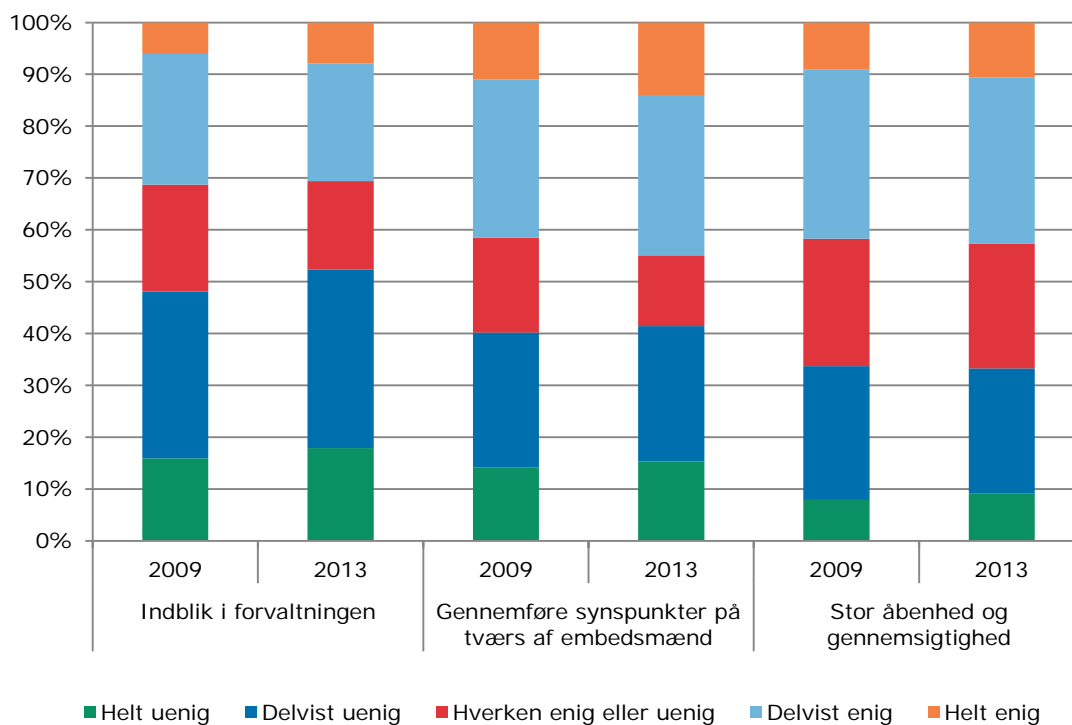
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Cirka en tredjedel af kommunalbestyrelsesmedlemmer er enige i at det er svært at få indblik i forvaltningen. Dette gælder både i 2009 og 2013, hvor henholdsvis 31,3 og 30,6 % erklærede sig enige i udsagnet. Der er derimod henholdsvis 48,1 % i 2009 og 52,3 % i 2013, som er uenige i udsagnet. Gennemsnittet for de to år ligger på 2,7, hvilket er lige under middel. Alt i alt oplever kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke, at det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen, og der er ingen ændring i denne vurdering over tid.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er mere delte i spørgsmålet om, hvorvidt det er svært at få indsigt i sager, der går på tværs af de ledende embedsmænd. Gennemsnittet ligger på 3, hvilket også er skalaens midtpunkt, men dette skyldes først og fremmest, at der er en stor gruppe, der erklærer sig overvejende enige i udsagnet, og en stor gruppe der er overvejende uenige. Der er ikke sket de store ændringer mellem 2009 og 2013.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne har ikke ændret holdning til åbenhed og gennemsigtighed i kommunen mellem 2009 og 2013. Gennemsnittet for de to år ligger på 3,1, hvilket er tæt på skalaens midtpunkt 3. Sagt med andre ord mener kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at der hverken er for lidt eller for meget åbenhed i forvaltningen.

Figur 5.2 Forholdet mellem de folkevalgte og forvaltere

5.3 Opsummering

I dette afsnit har vi undersøgt de roller, kommunalbestyrelsesmedlemmerne havde i forbindelse med deres borgerlige embede. Helt konkret så vi på kommunalbestyrelsesmedlemmernes rolle som beslutningstagere og deres rolle i forhold til forvaltningen.

Sammenlignes kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2009 med kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013, er der ikke sket nogen nævneværdige forskydninger i deres holdninger på disse punkter.

Der er ca. lige mange kommunalbestyrelsesmedlemmer, som mener, at arbejdet i kommunalbestyrelsen er fastlagt fra centralt hold, som der er kommunalbestyrelsesmedlemmer, der mener det modsatte. Det samme gælder for behandlingen af enkeltsager frem for diskussion af overordnede målsætninger. Her mener lidt flere, at arbejdet i kommunalbestyrelsen ikke præges af diskussioner af enkeltsager.

Når det kommer til forholdet mellem forvaltere og forvaltningen, mener kommunalbestyrelsesmedlemmerne stadig, at det er relativt let at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne er stadig en smule splittet i forhold til, om det er vanskeligt at få gennemført beslutninger, der går på tværs af ledende embedsmænd. Sidst men ikke mindst mener kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at der hverken er for meget eller for lidt gennemsigtighed og åbenhed i forvaltningen.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne oplever altså ikke, at arbejdet er præget af mere centralisering og magt til embedsmændene. På dette område har kommunalpolitikernes rolle og råderum ikke ændret sig i nogen nævneværdig grad.

6 Kommunalpolitikernes indflydelse

I dette kapitel fokuserer vi særligt på to måder at opnå indflydelse på: Påvirkning af de beslutninger, der bliver truffet i byrådet, og påvirkning af den dagsorden, der præger arbejdet i byrådet.

Vi analyserer kun kommunalbestyrelsesmedlemmernes egen opfattelse af indflydelse. Dette kan være særdeles anderledes fra den indflydelse, man reelt har. Ens egen opfattelse af indflydelse kan også adskille sig fra, hvordan andre opfatter ens muligheder for at opnå indflydelse. I 2009 og 2013 bad vi således alle kommunalbestyrelsesmedlemmerne om at pege på de fem medlemmer af kommunalbestyrelsen, der efter deres mening havde mest indflydelse. Denne variabel afrapporteres ikke her. Det skyldes, at fordelingen af svar på denne variable er kommunespecifik.

6.1 Påvirkning af beslutninger

I dette afsnit fokuserer vi på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne opfatter deres egne muligheder for at opnå indflydelse på de beslutninger, som bliver truffet i byrådet. I 2009 blev der lavet et indeks, som skulle indfange denne dimension af kommunalbestyrelsesmedlemmernes indflydelse. Dette indeks bestod af følgende tre udsagn, som kommunalbestyrelsesmedlemmerne skulle angive deres enighed i:

- Jeg har fået gennemført en række af mine lokalpolitiske mærkesager.
- Jeg har sat mange fingeraftryk på kommunens budget for [2009/2013].
- Jeg har haft helt afgørende indflydelse på udfaldet af flere betydelige sager, der har været til afstemning i kommunalbestyrelsen.

Tabel 6.1 Lokalpolitikernes opfattelse af deres politiske indflydelse

	Gennemført mærkesager		Fingeraftryk på kommunens budget		Indflydelse på udfald af afstemninger	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
	Procent					
Meget uenig – 0	1,8	1,2	6,7	3,7	3,6	3,0
1	2,9	1,5	6,3	3,1	5,1	3,0
2	5,8	3,4	8,3	6,8	7,1	5,7
3	6,8	5,2	8,2	7,5	6,0	6,2
4	5,3	5,4	8,7	6,4	5,4	5,8
5	13,1	13,5	15,3	14,5	12,7	12,5
6	8,9	12,8	9,8	12,1	9,9	13,0
7	16,0	14,3	10,9	12,9	12,7	14,6
8	17,9	18,8	11,8	15,3	15,4	17,0
9	8,1	9,2	6,0	7,5	10,4	7,7
Meget uenig – 10	13,4	14,9	8,1	10,3	11,8	11,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	1.304	1.002	1.306	1.001	1.308	995
Gennemsnit	6,4	6,7*	5,2	5,9***	6,0	6,2
Standardafvigelse	2,6	2,4	2,9	2,8	2,9	2,6

Anm.: Forskel i gennemsnit for hvert af de tre spørgsmål på tværs af de to år er testet ved independent sample T-test. Antagelse om ens varians blev afvist, hvilket der er taget højde for i T-testen.

Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

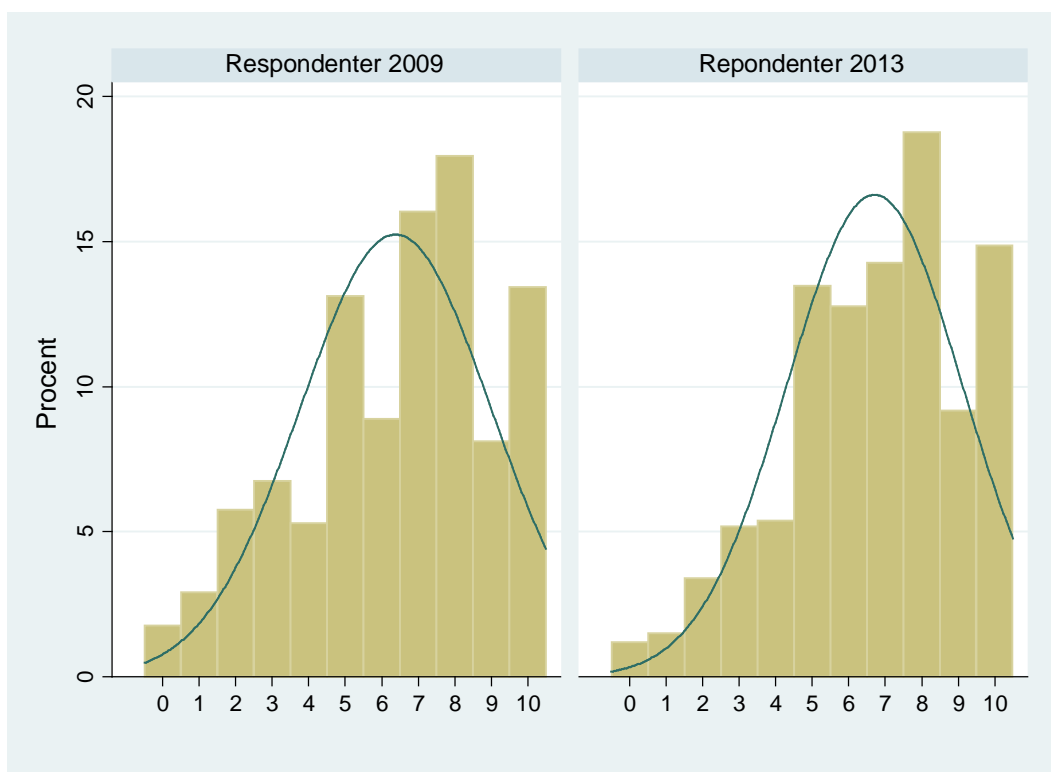
Kommunalbestyrelsesmedlemmerne synes i højere grad, at de har fået gennemført deres mærkesager i 2013 end i 2009. Gennemsnittet på en skala, der går fra 0 (meget uenig) til 10 (meget enig) er i 2013 steget med 0,3 til 6,7. Dette er en statistisk signifikant forskel fra gennemsnittet på 6,4 i 2009.

Det samme gælder holdningen til, om man har sat sit fingeraftryk på kommunens budget. Her er gennemsnittet gået fra 5,2 i 2009 til 5,9 i 2013, hvilket er en statistisk signifikant forøgelse.

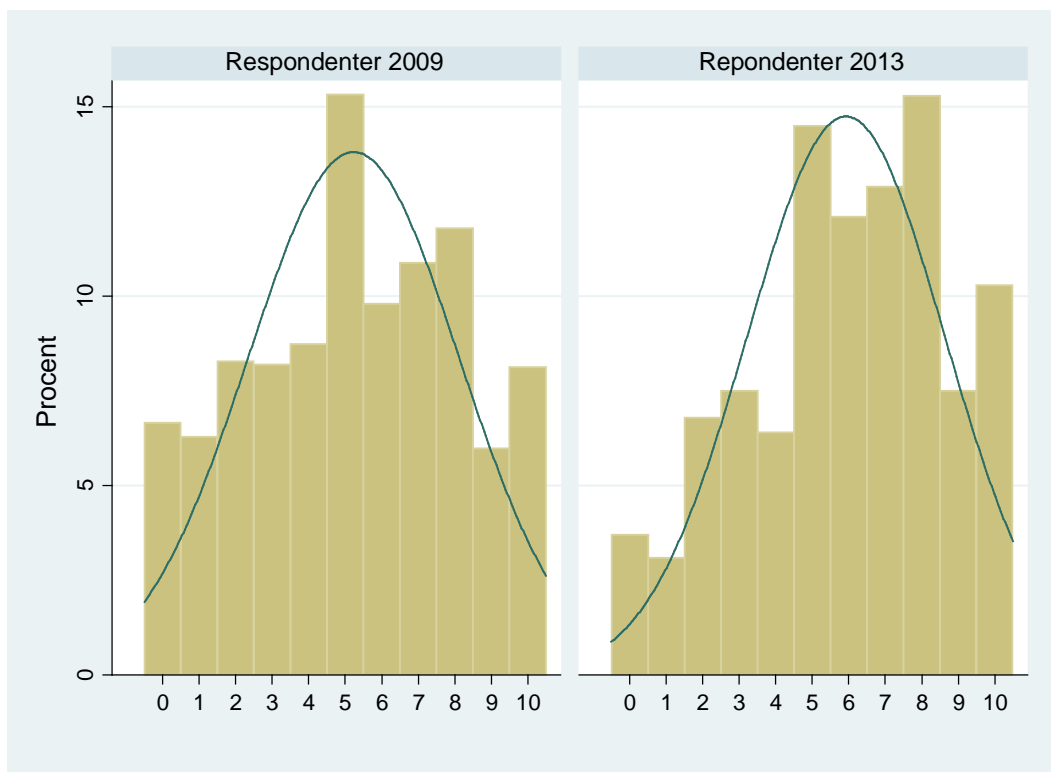
Der er ikke nogen signifikant forskel på kommunalbestyrelsesmedlemmerne holdning til deres mulighed for at influere på udfaldet af afstemningerne i byrådet. Her ligger gennemsnittet på henholdsvis 6 for 2009 og 6,2 for 2013, hvilket er lige over skalaens midtpunkt på 5. En overvejende stor del af kommunalbestyrelsesmedlemmerne mener, at de har mulighed for at påvirke afstemningerne i byrådet.

Alt i alt oplever kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at de har gode muligheder for at påvirke de beslutninger, der bliver truffet i byrådet. Standardafvigelsen er dog ret stor over hele linjen. Den store spredning i svar er et udtryk for, at nogle af kommunalbestyrelsesmedlemmer oplever, at det er let at påvirke beslutningerne, mens andre kun gør det i nogen eller mindre grad. Interessant nok er standardafvigelsen på de tre spørgsmål blevet mindre fra 2009 til 2013. Dette er et tegn på, at spredningen i kommunalbestyrelsesmedlemmernes indflydelse er blevet mindre.

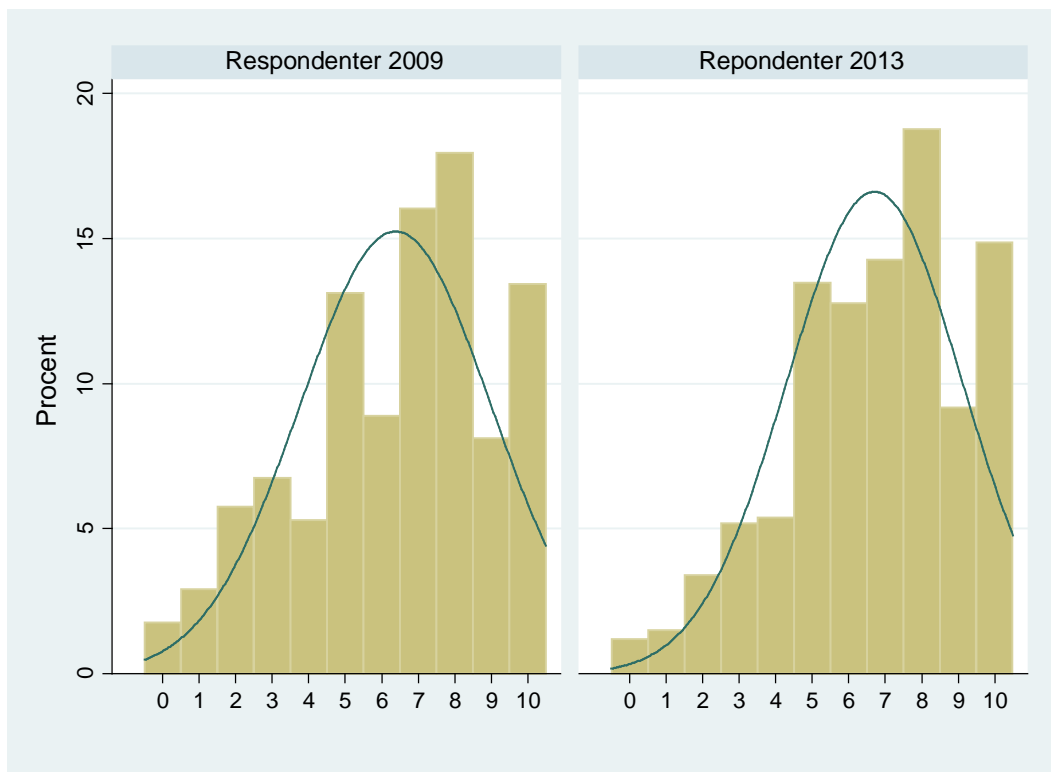
Figur 6.1 Gennemførte mærkesager – histogram over svarfordelingen

Figur 6.2 Fingeraftryk – histogram over svarfordelingen

Figur 6.3 Indflydelse på afstemninger – histogram over svarfordelingen

6.2 Påvirkning af dagsordenen

I denne afsnit fokuserer vi på kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af muligheden for at påvirke dagsordenen for kommunalpolitik. Endnu engang analyserer vi dette ved at se på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne har forholdt sig til tre udsagn vedrørende deres opfattede mulighed for at påvirke den politiske dagsorden i kommunen. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne har angivet, hvor enige de var i følgende tre udsagn:

- Jeg har i mange tilfælde været med til at sætte nye kommunalpolitiske emner på dagsordenen til kommunalbestyrelses- eller udvalgs møderne.
- Jeg har præget de politiske temaer, der er blevet rejst i lokale medier.
- Jeg har bragt mange borgerhenvendelser op ved kommunalbestyrelses- eller udvalgs møderne.

Tabel 6.2 Indflydelse på den politiske dagsorden

	Sætte emner på dagsordenen		Præget temaer i medierne		Bragt borger henvendelser op ved møderne	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
	Procent					
Meget uenig – 0	1,2	0,8	1,7	1,1	3,9	3,4
1	3,5	1,6	4,2	3,3	6,4	6,5
2	4,8	4,2	7,5	5,9	10,4	12,1
3	6,2	4,7	7,3	7,4	10,4	8,4
4	7,4	5,5	7,0	9,0	9,1	9,7
5	12,0	13,2	12,7	13,4	14,8	14,3
6	10,8	12,6	10,7	12,1	10,0	11,4
7	13,6	16,3	13,1	16,0	11,3	11,2
8	15,8	17,0	14,6	13,3	9,6	10,5
9	10,3	10,6	9,5	8,3	6,4	5,4
Meget uenig – 10	14,7	13,7	11,7	10,0	7,8	6,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
n	1.305	1.002	1.299	997	1.304	998
Gennemsnit	6,5	6,7*	6,1	6,1	5,2	5,2
Standardafvigelse	2,6	2,4	2,7	2,5	2,8	2,7

Anm.: Forskel i gennemsnit for hvert af de tre spørgsmål på tværs af hvert på er testet ved independent sample T-test. Antagelse om ens varians blev afvist, hvilket der er taget højde for i T-testen.

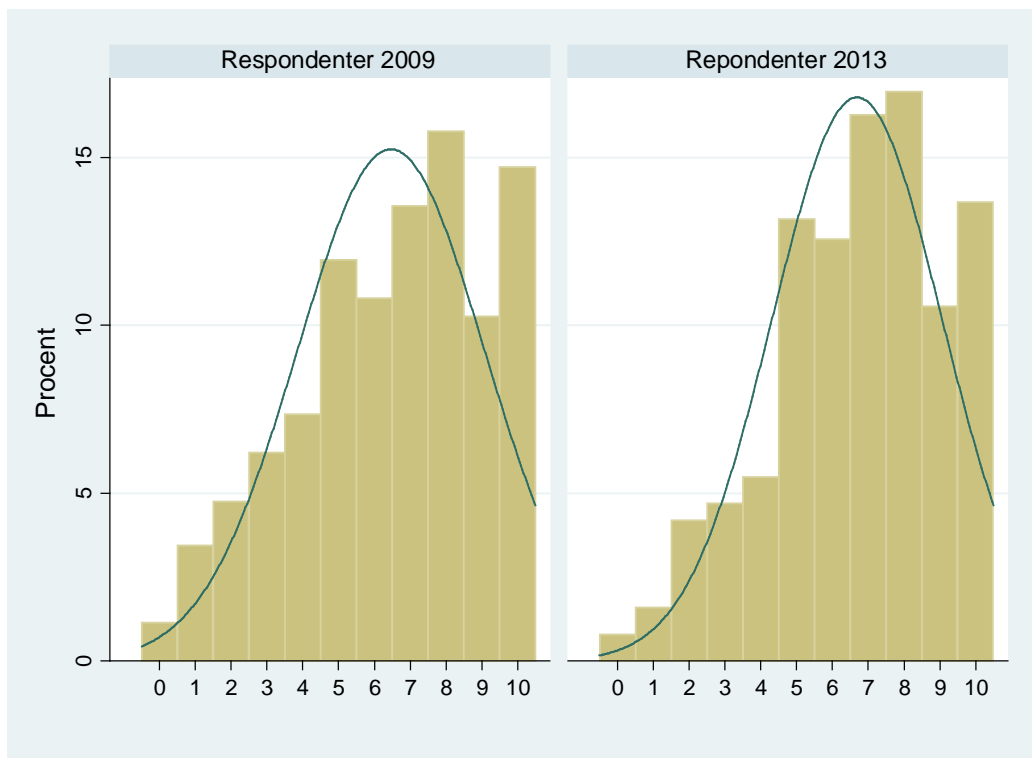
Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Der er sket en større holdningsændring i kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af muligheden for at sætte nye emner på dagsordenen. Der er en beskedent, men signifikant ændring i gennemsnittet, der er gået fra 6,5 i 2009 til 6,7 i 2013. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne synes altså, at det er lidt lettere at præge dagsordenen til kommunalbestyrelses- eller udvalgs møderne.

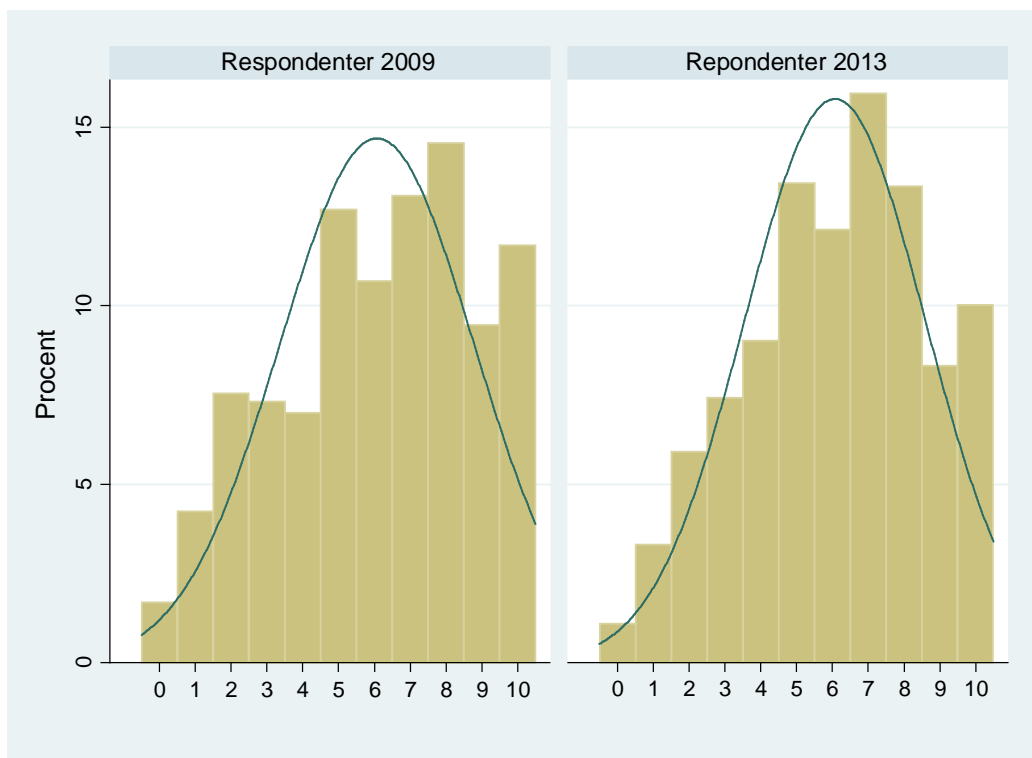
Der er ikke sket store ændringer i kommunalbestyrelsesmedlemmerne opfattelse af muligheden for at præge temaer i medierne, eller i hvor høj grad de bringer borgerhenvendelser op. Fælles for fordelingen af svar for de tre udsagn er, at spredningen er blevet mindre. I 2009 så vi således en opdeling blandt kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at én gruppe mente, at de havde gode indflydelsesmuligheder, mens en anden gruppe mente, at de havde dårlige indflydelsesmuligheder. I 2013 mener de fleste kommunalbestyrelsesmedlemmer, at de har gode muligheder for at opnå indflydelse, og vi ser ikke samme opdeling. Der er

således en større ensartethed i kommunalbestyrelsesmedlemmernes vurdering af deres individuelle mulighed for at præge den politiske dagsorden.

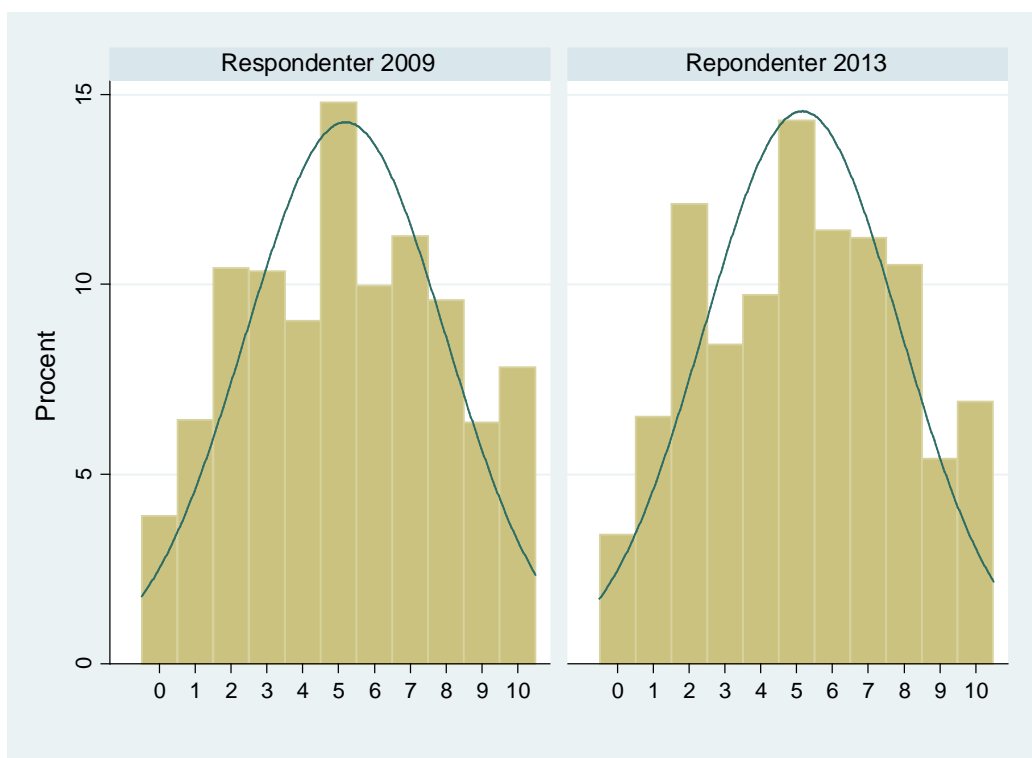
Figur 6.4 Sætte emner på dagsordenen – histogram over svarfordelingen

Figur 6.5 Præget temaet i medierne – histogram over svarfordelingen

Figur 6.6 Bragt borgerhenvendelser op – histogram over svarfordelingen

6.3 Opsummering

Undersøgelsen viser, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i nogen grad føler, at det er muligt at påvirke de beslutninger, der bliver truffet i byrådet. Det gælder især deres mulighed for at få gennemført mærkesager og sætte fingeraftryk på kommunens budget, hvor vi ser en stigning i opfattelsen af muligheden for dette fra 2009 til 2013.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne synes også, at have mulighed for at præge den kommunalpolitiske dagsorden. Det gælder især deres mulighed for at påvirke dagordenen til kommunalbestyrelses- og udvalgsmøder.

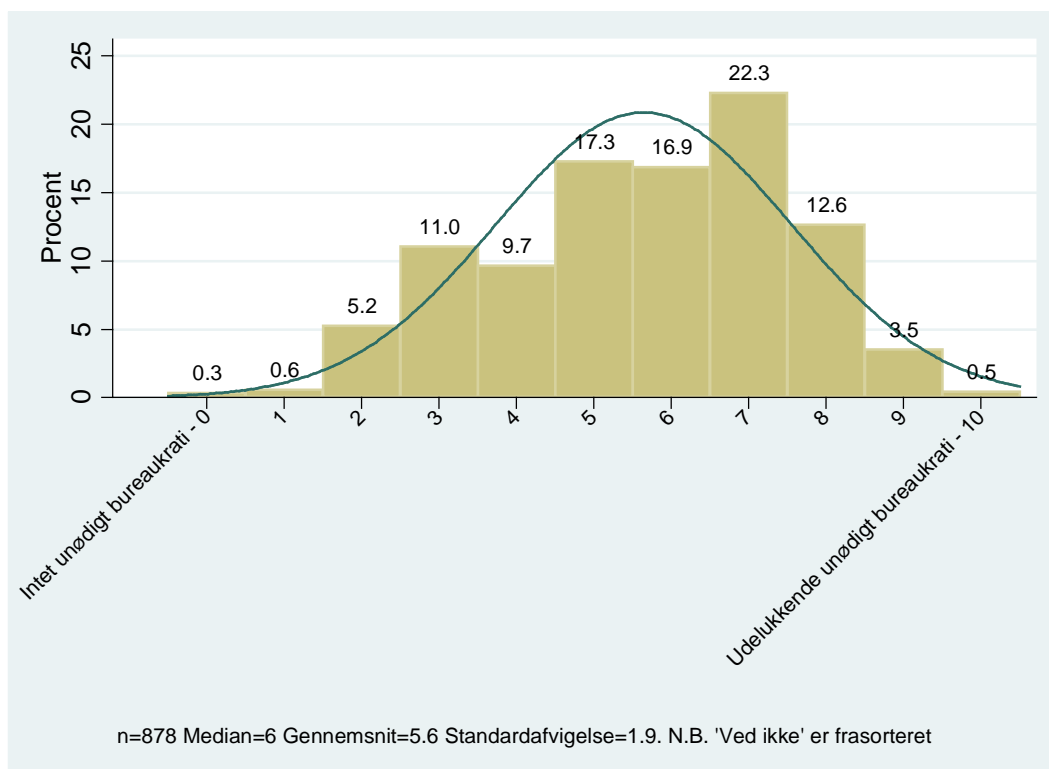
7 Lokalpolitikernes rolle og råderum – nye emner

Der er en del lokalpolitiske forhold, som er blevet mere presserende og er rykket frem på den kommunalpolitiske dagsorden siden kommunalpolitikerundersøgelsen i 2009. I kommunalpolitikerundersøgelsen 2013 bad vi derfor kommunalbestyrelsesmedlemmerne tage stilling til en række spørgsmål omhandlende blandt andet graden af unødigt bureaukrati i kommunen, økonomiske problemer i kommunen og årsager til ændret økonomisk styring. Vi spurgte endvidere ind til, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne vil prioritere en række politiske områder, hvis bloktilskuddet blev øget henholdsvis sænket. I og med at disse spørgsmål ikke blev stillet i 2009, har dette afsnit til formål at belyse kommunalbestyrelsesmedlemmernes holdning til disse spørgsmål, som det forholder sig i 2013.

7.1 Vurdering af unødigt bureaukrati

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er i 2013 blevet spurgt om deres oplevelse af mængden af unødigt bureaukrati. Unødigt bureaukrati blev defineret som: "Regler og procedurer, der ikke støtter formålet med dit arbejde, men i stedet medfører en administrativ byrde" (Bozeman & Feeney 2011). Er arbejdet i kommunalbestyrelsen præget af for meget unødigt bureaukrati, kan det virke demotiverende på kommunalbestyrelsesmedlemmerne.

Figur 7.1 Vurdering af unødigt bureaukrati

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvordan vil du vurdere graden af unødigt bureaukrati i din kommune?"

Figur 7.1 viser, at der er en forholdsvis stor variation i oplevelse af unødigt bureaukrati. Gennemsnittet ligger på 5,6, hvilket er lidt over skalaens midtpunkt på 5. Dette kommer af, at en stor del af kommunalbestyrelsesmedlemmerne synes, der er meget unødigt bureaukrati. Medianen er 6, og det mest hyppige svar er 7. Størstedelen af kommunalbestyrelsesmedlemmerne har med andre ord placeret sig i den høje ende af skalaen. Det er vigtigt at have for øje, at dette spørgsmål måler kommunalbestyrelsesmedlemmernes subjektive opfattelse af unødigt bureaukrati, og spørgsmålet udtrykker således netop kommunalbestyrelsesmedlemmernes vurdering, mens andre grupper kan have andre vurderinger.

7.2 Vurdering af økonomiske problemer og udvikling heri

De økonomiske og styringsmæssige vilkår i kommunerne har ændret sig markant siden kommunalvalget i 2009. Ved valget i 2009 havde den økonomiske krise endnu ikke fået fuld gennemslagskraft på kommunernes økonomi, og i valgåret 2009 agerede de fleste kommuner, som om krisen ville være af forbigående karakter. Kommunerne endte i 2009 sammenlagt med at bruge 4-5 mia. kroner mere på serviceudgifter, end de havde budgetteret med. Siden har den økonomiske krise for alvor ramt kommunerne, samtidig med at staten har strammet styringen af kommunernes økonomi ved at indføre sanktioner for ikke at overholde de økonomiske rammer i økonomiaftalerne i såvel budget som regnskab. I forlængelse heraf har kommunerne i 2011 og 2012 været gennem en omfattende økonomisk genopretning, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at serviceudgifterne er reduceret med 12 mia. kroner i forhold til 2009 (Finansministeriet m.fl. 2013), og at kommunerne både i 2011 og 2012 har brugt 5-6 mia. kroner mindre, end de havde budgetteret. Siden seneste valg har således både de økonomiske grundvilkår og den økonomiske styring i kommunerne ændret sig markant.

Kommunerne står dermed overfor en helt anden styringsmæssig dagorden i dag end for fire år siden. En styringsdagsorden, som ikke alene sætter rammene for kommunalvalget i 2013 men også må forventes at have betydning for kommunalpolitikernes oplevelse af deres rolle og råderum i de kommende år. Politikernes vurdering af de økonomiske problemer og styringsmæssige udfordringer har dermed også betydning for, hvilke beslutningsmæssige muligheder og nødvendigheder, der tegner sig for den kommende valgperiode.

I lyset af den økonomiske krise og den ændrede styringsdagsorden har vi i 2013 for det første bedt kommunalbestyrelsesmedlemmerne om at vurdere de økonomiske problemer i deres kommune i dag og sammenligne dem med en gennemsnitskommune og for det andet bedt dem sammenligne kommunens økonomiske problemer i dag med kommunens problemer for fire år siden. Vi interesserer os her for politikernes subjektive vurdering af, hvilke økonomiske problemer de oplever, at kommunen står overfor, idet dette antages at have betydning for, hvilken styrings- og prioriteringsdagsorden der sætter rammene for valgkampen og de politiske beslutninger i det kommende år. Spørgsmålene giver ikke svar på, hvor store eller små kommunens problemer er, og hvori de består, men udtrykker kommunalpolitikernes vurderinger på basis af deres aktuelle viden og deres opfattelse af 'økonomiske problemer'.

I svarene indgår dermed en række subjektive elementer. For det første hviler besvarelsene som sagt på kommunalbestyrelsesmedlemmernes subjektive vurdering af kommunens

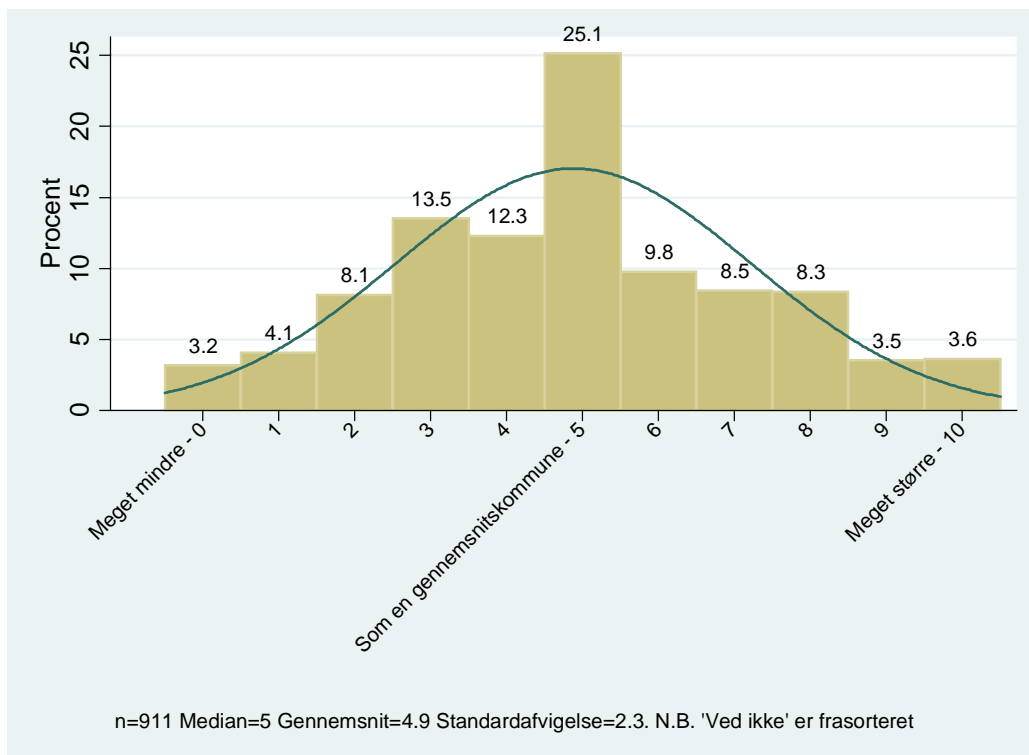
økonomiske problemer. For det andet indeholder 'økonomiske problemer' flere dimensioner, der ikke kan adskilles ved besvarelsen, og som kan indgå med forskellig vægt i de enkelte politikeres vurderinger. 'Økonomiske problemer' kan være noget, der er påført kommunen udefra, og som kommunalpolitikere har haft ringe indflydelse på (fx økonomisk krise og arbejdsløshed). Men 'økonomiske problemer' kan også være foranlediget af utilstrækkelig økonomisk styring (fx af udgifterne) og dermed ses som udtryk for, at kommunalbestyrelsen ikke har vist rettidig omhu. Men uanset hvordan den enkelte politiker har vægtet disse dimensioner, udgør 'økonomiske problemer' et samlet begreb for, hvilke økonomiske styringsudfordringer, politikerne oplever, at kommunen står overfor ved tærskelen til den nye valgperiode. For det tredje kan det være subjektivt, hvad kommunalbestyrelsesmedlemmerne forstår ved en gennemsnitskommune. Hertil kan kommunalbestyrelsesmedlemmerne have begrænset kendskab til de økonomiske problemer, der er i andre kommuner, og selv med et kendskab til de økonomiske problemer i andre kommuner er det ikke sikkert, at disse opfattes som gennemsnitskommuner. For det fjerde kan svarene være påvirkede af, hvilket billede af kommunen den enkelte politiker ønsker at tegne over for vælgerne forud for valget. På den ene side kan det tænkes, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke er interesseret i at stille kommunen i et dårligt lys sammenlignet med andre kommuner ud fra en betragtning om, at går det dårligere for den pågældende kommune sammenlignet med gennemsnittet af danske kommuner, kan det vække utilfredshed i befolkningen. På den anden side kan der i lyset af de store kommunale udgiftsreduktioner siden sidste valg være en potentiel politisk gevinst ved over for vælgerne at signalere, at omfanget af de lokale besparelser skyldes, at kommunen er blevet påført særligt store økonomiske problemer. Der er også subjektivitetselementer tilknyttet sammenligningen af kommunens økonomiske problemer nu med kommunen for fire år siden. Først og fremmest kan det være svært at huske fire år tilbage, hvilket kan gøre en sammenligning upræcis. Derudover kan kommunalbestyrelsesmedlemmerne på den ene side være interesseret i at give et mere positivt billede af de pågældende kommuners økonomi i dag. Oplever kommunen færre økonomiske problemer i dag sammenlignet med for fire år siden, vil det kunne udlægges som udtryk for, at politikerne har taget ansvar og har anpart i at forbedre kommunes økonomi. Omvendt kan politikere være interesseret i at tegne et billede af forværrede økonomiske problemer, hvis der med økonomiske problemer menes problemer, der er påført kommunen udefra i form af fx økonomisk krise, arbejdsløshed eller ændringer i udligningsordningen.

Ud over ovennævnte subjektivitetsdimensioner henledes opmærksomheden endvidere på det relative element i de afgivne svar. Kommunalebestyrelsesmedlemmernes opfattelse af kommunens økonomiske problemer i dag er et relativt mål, da størrelsen af økonomiske problemer skal sammenlignes med henholdsvis samme kommune for fire år siden og en gennemsnitskommune i dag. Et kommunalbestyrelsesmedlem kan eksempelvis godt mene, at de økonomiske problemer i kommunen er større end i en gennemsnitskommune, og samtidig mene, at der er få økonomiske problemer i kommunen isoleret set.

Samlet set er det dog netop politikernes subjektive vurdering af de økonomiske problemer, vi interesserer os for, da disse giver et billede af, hvilke beslutningsmæssige muligheder og nødvendigheder der ifølge politikerne tegner sig for den kommende valgperiode.

7.3 Kommunens problemer i dag

Figur 7.1 Vurdering af økonomiske problemer i kommunen i dag

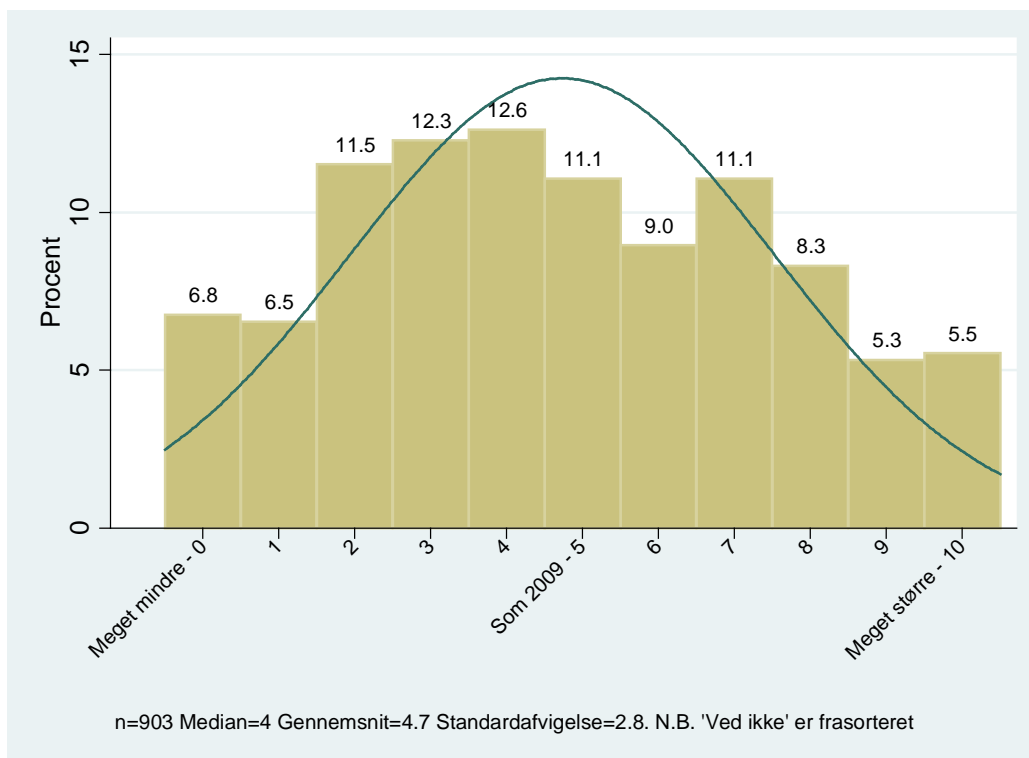
Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor store vurderer du, at de økonomiske problemer er i din kommune på nuværende tidspunkt set i forhold til en dansk gennemsnitskommune?"

I gennemsnit vurderer kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke, at de økonomiske problemer i deres kommune adskiller sig fra en gennemsnitskommune. Den gennemsnitlige vurdering af kommunens problemer ligger på 4,9, og medianen er 5, hvilket angiver, at de økonomiske problemer er lige så store som i en gennemsnitskommune. Det typiske svar, som en fjerdedel har svaret, er, at de økonomiske problemer i ens egen kommune ikke adskiller sig fra det gennemsnitlige i kommunerne. Samtidig er det dog også værd at hæfte sig ved, at 15 procent oplever, at de økonomiske problemer er mærkbart mindre (svarkategori 0-2) end i en gennemsnitskommune, mens en tilsvarende andel omvendt oplever mærkbart større økonomiske problemer (svarkategori 8-10).

Selvom politikerne i gennemsnit oplever at stå over for samme økonomiske udfordringer som andre kommuner, vidner svarene således også om, at kommunalpolitikere i nogle kommuner oplever at stå over for betydeligt større økonomiske udfordringer end andre, mens andre omvendt oplever de økonomiske problemer som relativt mindre presserende end i andre kommuner.

7.4 Udviklingen i de økonomiske problemer

Figur 7.2 Vurdering af økonomiske problemer i kommunen sammenlignet med for fire år siden

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor store vurderer du, at de økonomiske problemer er i din kommune nu sammenlignet med 2009, hvor der sidst var kommunalvalg?"

Den økonomiske krise er som tidligere nævnt slået igennem i kommunerne siden kommunalvalget i 2009, og de økonomiske grundvilkår er dermed blevet vanskeligere i kommunerne siden sidste valg.

De ændrede økonomiske *grundvilkår* afspejles ikke, når kommunalpolitikere bliver bedt om at vurdere, om kommunens økonomiske problemer er blevet større eller mindre i løbet af de seneste fire år. Det er således mindre end halvdelen af politikerne, der vurderer, at de økonomiske problemer i dag er større end for fire år siden. Dette kan tolkes som udtryk for, at der i politikernes vurdering af de økonomiske problemer også indgår, at der er fundet en økonomisk genopretning sted i kommunerne siden 2009, og at oplevelsen er, at der i dag er mere *styr* på økonomien end forud for sidste kommunalvalg.

Medianen ligger – i lighed med svarene ovenfor på, hvor store kommunens økonomiske problemer er i forhold til andre kommuner – på skalaens midtpunkt 5, mens gennemsnittet på 4,7 ligger lidt under midtpunktet. Gennemsnitligt oplever kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at de står over for samme økonomiske problemer i dag som i 2009. Der er dog en gruppe på 25 procent af politikerne, som oplever, at de økonomiske problemer er mærkbart mindre i dag sammenlignet med for fire år siden (svarkategori 0-2), mens små

20 procent omvendt oplever, at de økonomiske problemer er blevet mærkbart forværret (svarkategori 8-10), hvilket hiver gennemsnittet lidt ned.

Der ses samlet en lidt større spredning i svarene for dette spørgsmål, hvilket indikerer, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne er mere delte på spørgsmålet om, hvordan de økonomiske problemer i kommunen har udviklet sig, end i hvordan kommunens aktuelle økonomiske problemer er i forhold til andre kommuner.

7.5 Vurdering af årsager til ændret økonomisk styring

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er blevet bedt om at vurdere, hvor stor betydning forskellige forhold, ifølge dem selv, har haft for ændringer i den økonomiske styring i deres kommune. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er med andre ord ikke blevet bedt om at rangordne faktorenes betydning og udpege hvilke(n), der har *størst* betydning for ændringerne i kommunens økonomiske styring. I stedet har de haft mulighed for at pege på, at flere af faktorerne har haft fx 'meget stor betydning', eller at ingen af faktorerne har haft betydning. Tolkningen går altså på, hvilken faktor kommunalbestyrelsesmedlemmerne hyppigst udpeger som en årsag til ændringer i den økonomiske styring.

Tabel 7.1 Årsager til ændret økonomisk styring (sorteret efter gennemsnitlig betydning)

	Ingen betydning	Lille betydning	Nogen betydning	Stor betydning	Meget stor betydning	Total	n	gennemsnit	standardafvigelse
Udgiftsudviklingen på vanskeligt styrbare udgiftsområder	0,5	7,6	32,6	37,3	22,1	100	896	3,7	0,9
Stigende arbejdsløshed	1,4	13,0	35,7	34,1	15,8	100	900	3,5	1,0
Ændringer i befolkningens alderssammensætning	1,8	11,8	35,0	38,6	12,8	100	904	3,5	0,9
Ændringer i udligningssystemet	2,7	14,0	39,7	30,0	13,6	100	881	3,4	1,0
Den statslige sanktionspolitik	5,2	18,2	33,2	29,4	14,0	100	885	3,3	1,1
Ubalance i kommunens økonomi i starten af valgperioden	10,6	18,4	25,8	26,9	18,4	100	893	3,2	1,2
Økonomisk pres som følge af til- eller fraflytning af borgere	11,4	26,3	29,3	21,1	11,9	100	894	3,0	1,2

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor vigtige har følgende forhold efter din mening været for ændringerne i den økonomiske styring i din kommune i løbet af indeværende valgperiode?"

Tabel 7.1 ovenfor er sorteret efter gennemsnitlig betydning med de efter kommunalbestyrelsesmedlemmernes mening mest betydningsfulde faktorer øverst. Samlet set varierer den gennemsnitlige betydning dog kun mellem 3,0 (skalaens midtpunkt) og 3,7.

Den faktor som ifølge kommunalbestyrelsesmedlemmerne har haft størst betydning for ændringer i kommunens økonomiske styring, er udgiftsudviklingen på vanskeligt styrbare områder. Her ligger gennemsnittet på 3,7, og samlet set mener 59,4 %, at dette har haft stor eller meget stor betydning for ændringerne i den økonomiske styring.

Stigende arbejdsløshed tillægges den næststørste betydning. Her er gennemsnittet på 3,5, og halvdelen vurderer, at stigende arbejdsløshed har haft stor eller meget stor betydning for ændringerne i kommunens økonomiske styring. Det er værd at notere, at andelen, som mener, at det har haft nogen betydning, er nogenlunde lige så stor som andelen, der mener, at det har haft stor betydning.

Ændringer i befolkningens alderssammensætning er den tredjevigtigste faktor. Over 50 % af kommunalbestyrelsesmedlemmerne mener, at det har haft stor eller meget stor betydning, og gennemsnittet ligger også her på 3,5. Kommunalbestyrelsesmedlemmernes vægtning af arbejdsløshed og demografiske ændringer peger på, at de er meget opmærksomme på, hvordan sociodemografiske ændringer i disse år påvirker den økonomiske styring i kommunerne.

De tre mest betydningsfulde faktorer er begge karakteriseret ved en standardafvigelse på 0,9-1,0 og dermed en relativ lille spredning i svarene. Denne relative enighed indikerer, at de pågældende faktorer er betydningsfulde drivkræfter for ændret økonomistyring på tværs af kommunerne.

Ændringer i det kommunale udligningssystem og statslig sanktionspolitik tillægges en vis betydning. Her er gennemsnittet på henholdsvis 3,4 og 3,3, dækkende over, at der for begge faktorer vedkommende er 43-44 %, der oplever dette som havende stor eller meget stor betydning for de styringsmæssige omlægninger i kommunen.

Ubalance i kommunens økonomi i starten af valgperioden har også haft en vis betydning. Gennemsnittet på 3,2 viser, at en lidt større andel mener, at det har haft stor betydning, end de andele, der mener, at det har haft lille eller ingen betydning.

Endelig mener kommunalbestyrelsesmedlemmerne i gennemsnit, at økonomiske pres som følge af borgernes til- og fraflytning er den af de nævnte faktorer, der har haft relativt mindst betydning. Dermed ikke sagt, at til- og fraflytning ikke har haft betydning. Gennemsnittet ligger på skalaens midtpunkt 3, og omkring hver tredje kommunalbestyrelsesmedlem oplever, at til- og fraflytning har haft stor eller meget stor betydning for ændringerne i kommunens styring.

Spredningen på 1,2 for de to sidstnævnte faktorer vidner om, at der er relativt størst uenighed om disse faktorer betydning på tværs af kommunalbestyrelsesmedlemmerne. Ubalance i kommunens økonomi ved starten af valgperioden og til-/fracflytning er med andre ord en væsentligere styringsmæssig udfordring i nogle kommuner end i andre.

7.6 Udgiftspolitisk prioritering ved ændret økonomi

I undersøgelsen i 2013 er kommunalbestyrelsesmedlemmerne blevet bedt om at prioritere, hvordan de ville fordele udgifterne på en række områder, hvis kommunens økonomi blev udsat for et udefrakommende 'stød'. I det konkrete tilfælde udtrykt ved en ændring i bloktilskuddet. Hvert kommunalbestyrelsesmedlem har skullet forestille sig, at bloktilskuddet til kommunen blev ændret og er blevet bedt om ud for hvert udgiftsområde at angive en procentsats for, hvor stor del af bloktilskudsændringen der efter kommunalbestyrelsesmedlemmets mening skal påhvile det pågældende udgiftsområde.

I nedenstående tabel 7.1 har vi angivet, hvad den gennemsnitlige procentsats er for hvert område. En tilfældig udvalgt gruppe blev bedt om lave en prioritering, hvis bloktilskuddet blev øget, og en anden tilfældigt udvalgt gruppe blev bedt om at lave samme prioritering, hvis bloktilskuddet blev reduceret.

For hver af de to grupper kunne bloktilskuddet blive ændret med henholdsvis 2 %, 4 %, 6 %, 8 % eller 10 % af kommunens indtægter eller 1.000 kr., 2.000 kr., 3.000 kr., 4.000 kr. eller 5.000 kr. pr. indbygger. For hver respondent var det ligeledes tilfældigt, hvilken sats bloktilskuddet ændredes med.

I nedenstående analyse sammenligner vi den udgiftspolitiske prioritering inden for hver af de to grupper for at se, hvilke områder der ville blive opprioriteret, hvis kommunalbestyrelsesmedlemmerne fik flere penge, og hvilke områder der ville blive nedprioriteret, hvis de fik færre penge.

Tabel 7.2 Prioritering ved ændring af bloktilskud

Område	Treatment	
	Bloktilskuddet øges	Bloktilskuddet reduceres
	Gennemsnitlig %	Gennemsnitlig %
Folkeskole	17,7	7,2
Dagtilbudsområdet	11,0	6,6
Ældreområdet	12,4	8,2
Udsatte børn og unge	12,3	4,3
Udsatte voksne og handicappede	9,5	5,5
Beskæftigelsesforanstaltninger	11,1	11,4
Idræt, kultur og fritid	10,3	11,0
Vejvæsen	9,0	10,6
Administration	1,2	21,3
Andet	5,4	13,0

Anm.: Spørgsmålene lød:

"Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune øges svarende til x procent af kommunens indtægter/med x kr. pr. indbygger. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder?"

Eller: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune reduceres svarende til x procent af kommunens indtægter/med x kr. pr. indbygger. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele besparelsen på de kommunale udgiftsområder?"

Ser vi på områderne enkeltvis, er der store forskelle at spore. Den gruppe kommunalbestyrelsesmedlemmerne, som fik et øget bloktilskud ville i gennemsnit bruge 17,7 % af pengene på kommunens folkeskoler. Dette er den højeste procentsats inden for den gruppe, hvis bloktilskud blev øget. Til sammenligning ville 7,2 % af besparelsen blive taget fra dette område, hvis bloktilskuddet reduceres.

Der er også forskelle på den andel af penge, kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville bruge eller fjerne fra dagtilbuds- og ældreområdet. Her ville 11 og 12,4 % af forøgelsen i gennemsnit gå til henholdsvis dagtilbuds- og ældreområdet. Tilsvarende ville henholdsvis 6,6 og 8,3 % af besparelserne findes på de to områder.

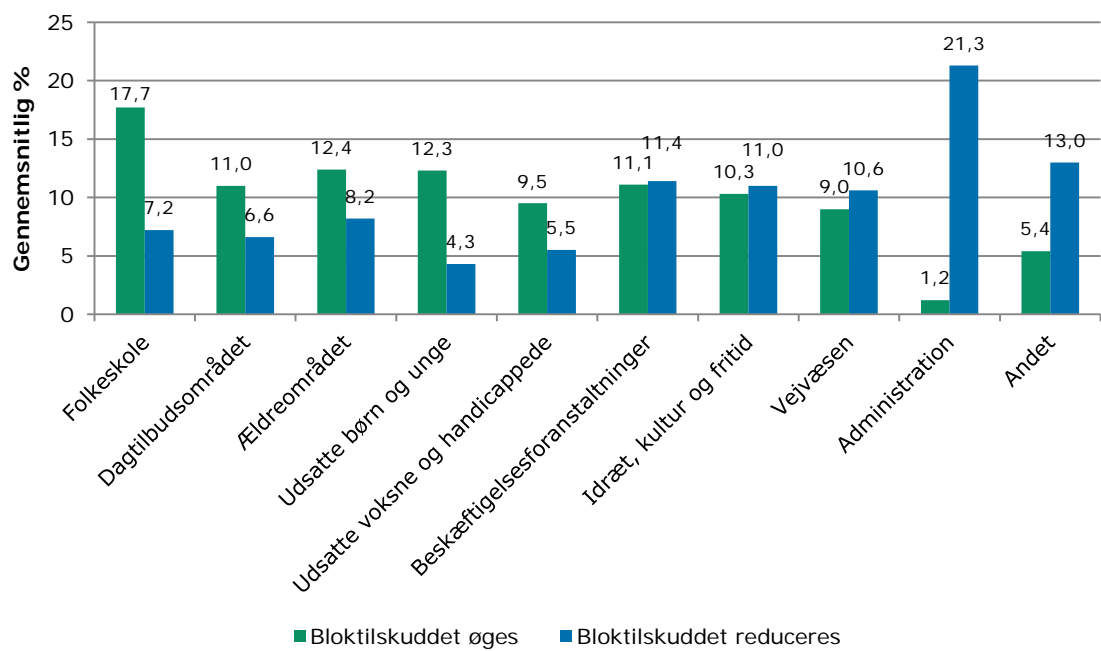
Kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville også bruge en større andel penge på udsatte børn og unge, og udsatte voksne og handicappede. Her ville der blive brugt henholdsvis 12,3 og 9,5 % af en forøgelse på de to områder. Hvis bloktilskuddet blev reduceret, ville henholdsvis 4,5 og 5,5 % af reduktionen skulle findes på de to områder.

Der er en lille forskel på, hvor mange procent af ressourcerne, der skulle bruges på eller fjernes fra beskæftigelsesforanstaltninger, vejvæsen eller idræt, kultur og fritid. Dog ligger den gennemsnitlige procentsats for alle tre områder omkring de 10 %, hvad enten kommunalbestyrelsesmedlemmerne er blevet bedt om at fordele en besparelse eller fordele de ekstra penge. Det er en betydelig andel af de samlede ressourcer, når man ser på, hvor stor en andel af ressourcerne der fordeles på de andre områder.

I den anden ende af prioriteringsskalaen er der betydelig forskel på, hvor mange ekstra penge kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville bruge på administrationsområdet i modsætning til, hvis de skulle finansiere en reduktion i bloktilskuddet. Der ville i gennemsnit blive brugt 1,2 % af bloktilskuddet på administration ved tilføjelse af ekstra ressourcer til kommunens økonomi. Tilsvarende ville hele 21,3 % af en besparelse skulle findes på administration.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville også spare meget mere på nogle andre områder, end dem vi har anført, end hvis de fik forøget bloktilskuddet. Ud over at politikerne kan have konkrete sparemuligheder i tankerne kan en anden mulig forklaring på dette være, at det for en kommunalpolitiker alt andet lige er nemmere at sætte navn på, hvor pengene skal bruges, end hvor besparelserne skal findes.

Figur 7.1 Prioritering ved ændring af bloktilskud

Sammenfatning

I kapitel 2, 3, 4, 5 og 6 har vi sammenlignet nogle af de væsentligste resultater fra undersøgelsen i 2009 med resultaterne fra undersøgelsen i 2013.

Vi har set, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2009 havde mere politisk erfaring end kommunalbestyrelsesmedlemmerne har i 2013. Dette gælder både erfaring fra kommunalpolitik eller andre politiske forsamlinger. I samme afsnit så vi, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 er mere tilbøjelige til at tage imod en opfordring om at lade sig opstille til et kommende folketingsvalg sammenlignet med kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2009. Vi så også, at en større andel af kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2013 ønsker at lade sig genopstille til det kommende kommunalvalg sammenlignet med kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2009.

Kommunalbestyrelsesmedlemmernes institutionelle position i kommunen blev undersøgt med afsæt i en række sociodemografiske forhold. Her viser det sig, at den positive sammenhæng mellem alder og position fra 2009 ikke er bevaret i 2013, og gennemsnitsalderen er faldet. I både 2009 og 2013 er der en positiv sammenhæng mellem position i kommunen og uddannelse, således at udvalgsformænd typisk er bedre uddannet end menige medlemmer, og borgmestre typisk er bedre uddannet end udvalgsformænd. Der er også en positiv sammenhæng mellem anciennitet og position i kommunen. Så jo flere års erfaring kommunalbestyrelsesmedlemmerne har, jo større sandsynlighed er der for, at de besidder en betydningsfuld position i kommunen.

Der er sket nogle ændringer i det ugentlige tidsforbrug fra 2009 til 2013. I 2013 er der flere kommunalbestyrelsesmedlemmer, som bruger meget tid, mens der er en lille gruppe, der bruger mindre tid. Samlet set er det ugentlige tidsforbrug steget fra 2009 til 2013. Det er især de menige medlemmer, men også udvalgsformændene, som bruger mere tid på arbejdet i kommunalbestyrelsen. På tværs af de to år er der generelt en sammenhæng mellem position i kommunen og ugentligt tidsforbrug. Dette gælder også for gruppeformænd, der bruger mere tid end menige medlemmer.

I forlængelse heraf så vi, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger mest af deres kommunalpolitiske tid på aktiviteter inden for rådhusets mure. Til forskel fra 2009 er tidsforbruget uden for rådhusets mure steget en smule i 2013. Sammenhængen mellem position i kommunen og tidsforbrug på forskellige konkrete aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen er som udgangspunkt bevaret. Det betyder, at jo højere en position kommunalbestyrelsesmedlemmerne har, jo mere tid bruger de på arbejdet i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen. Denne sammenhæng gælder dog ikke for deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder, hvor menige medlemmer, udvalgsformænd og borgmestre bruger ca. lige meget tid,

Politikerne i de danske kommuner giver udtryk for, at de væsentligste beslutninger træffes i enstemmighed på trods af, at der er en grundlæggende uenighed på tværs af de politiske skel. I forlængelse heraf mener kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke, at de væsentligste beslutninger træffes med skiftende flertal. I lyset af den økonomiske krise er kommunalbestyrelsesmedlemmerne stadig optaget af at træffe vigtige beslutninger på et bredt

grundlag. Resultaterne peger på, at kommunalbestyrelserne er præget af en højere grad af konsensus i 2013 sammenlignet med 2009.

Vi finder ikke nogen ændringer i kommunalbestyrelsesmedlemmernes rolle som beslutningstagere eller deres rolle i forhold til forvaltningen. Dette kommer til udtryk ved, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne er en smule splittede over, om der behandles for mange enkeltsager frem for at diskutere overordnede målsætninger. Det samme gælder holdningen til, i hvor høj grad lovgivningen er fastlagt fra centralt hold.

Vi ser samme opdeling i 2009 og 2013 i forhold til muligheden for at få gennemført beslutninger, der går på tværs af ledende embedsmænd. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne mener generelt ikke, at det er svært at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger, og der er hverken for meget eller for lidt åbenhed i samme.

Sidst men ikke mindst oplever kommunalbestyrelsesmedlemmerne, at de har gode muligheder for at opnå indflydelse i kommunalpolitik. Det gælder, hvad enten vi ser på deres muligheder for at påvirke dagsordenen eller de beslutninger, der bliver truffet i byrådet.

I kapitel 7 tog vi temperaturen på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne forholdt sig til en række lokalpolitiske emner, der er rykket frem på den kommunalpolitiske dagsorden. Vi har helt konkret afrapporteret kommunalpolitikernes oplevelse af omfanget af det unødige bureaukrati og kommunernes økonomi. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne har generelt opfattelsen af, at der er mange regler og procedurer, som ikke understøtter formålet med deres arbejde, men i stedet fører til en større administrativ byrde. Kommunalebestyrelsesmedlemmerne oplever i gennemsnit ikke, at de økonomiske problemer, der måtte være i deres kommune, er markant anderledes end i en gennemsnitskommune. 15 % oplever dog, at de økonomiske problemer er mærkbart mindre end i en gennemsnitskommune, mens omvendt 15 % oplever mærkbart større økonomiske problemer.

Sammenligner politikerne kommunens økonomiske problemer i dag med de økonomiske problemer, de så for fire år siden, er billedet nogenlunde det samme, idet politikerne i gennemsnit oplever, at de økonomiske problemer er uændrede.

Kommunalebestyrelsesmedlemmerne vurderer, at økonomiske 'stød' fra mere eller mindre udefrakommende faktorer som arbejdsløshed, demografiske forskydninger og ændringer i udligningssystemet har haft stor betydning for det ændrede styrings-setup i kommunen, men at også faktorer, hvor politikerne selv har et styringsmæssigt medansvar (som udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde og ubalance i kommunens økonomi) har spillet en betydningsfuld rolle.

Samlet set vil kommunalebestyrelsesmedlemmerne bruge flere midler på klassiske velfærdsområder, hvis de fik muligheden for det. Det er særligt folkeskolen, som ville få gavn af et øget bloktilskud. Besparelserne skulle derimod særligt findes på administrationsområdet og ikke-borgernære velfærdsområder som beskæftigelse, vejvæsen og kultur.

Litteratur

Agresti & Finlay (2009): *Statistical Methods for the Social Sciences*. Prentice Hall, Upper Saddle River

Bozeman, B. & M.K. Feeney (2011): *Rules and Red Tape: A Prism for Public Administration Theory and Research*. M.E. Sharpe, Inc., Armonk, NY.

Dahlgaard, J.O., U. Hjelmar, A. Olsen & L. Holm Pedersen (2009): *Kommunalpolitikernes rolle og råderum*. AKF, København.

Finansministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet & KL (2013): *God økonomistyring i kommunerne – sammenfatning*. Juni 2013.

Sønderskov, K.M. (2011): *Stata – en praktisk introduktion*. 1. udg. Hans Reitzels Forlag, København.

Bilag 1: Beskrivelse af statistiske test

I kapitlerne 1-7 har vi foretaget en række statistiske test for at se, om der var forskel på de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der deltog i undersøgelsen i 2009, og dem, som deltog i 2013. Vi har ydermere undersøgt, om der var forskel på forskellige grupper af kommunalbestyrelsesmedlemmer inden for og på tværs af de to undersøgelser. I enkelte tilfælde er der også foretaget test af sammenhængen mellem forskellige variable inden for hver undersøgelse.

Nedenfor følger en beskrivelse af de test, vi har foretaget. Der er udelukkende foretaget bivariate analyser, da formålet med denne rapport er at sammenligne resultaterne fra 2009 med resultaterne fra 2013. Denne rapport kan bruges som afsæt til at foretage mere avancerede analyser, hvor der både tages højde for, at data kan analyseres på flere niveauer (kommune- og individniveau), og at data er indsamlet med ca. fire år imellem. De to datasæt giver derfor rig mulighed for at lave opfølgende analyser på de dokumenterede sammenhæng ved hjælp af multilevel-analyser og andre analyser, hvor der gøres brug af datamaterialets panellignende karakter.

Valget af de statistiske test afhæng af variabelenes måleniveau. Generelt gælder det, at vi ønsker at sammenligne to eller flere gruppers fordeling på en række forskellige spørgsmål, hvis måleniveau varierer.

I mange af rapportens analyser var den afhængige variable dikotom. Det betyder, at en given variabel kun kunne antage to værdier, og svarfordelingen blev derved opgjort i andele. Dette kunne eksempelvis være andelen, der ønsker at genopstille til kommunalvalget i 2013 over for andelen, som ikke ønsker at genopstille. Det kunne også være andelen af respondenter, der tidligere har været valgt til Folketinget, over for den andel, som ikke har. I sådanne spørgsmål er respondenterne oftest blevet bedt om at svare ja eller nej.

For at se, om der var forskel på to gruppers andel, anvendte vi en two-group test of proportions eller en two-sample test of proportions. Disse tests er baseret på en normalfordeling frem for en binominal fordeling, og det antages, at stikprøvemålsfordelingen for den afhængige variabels andel er normalfordelt (Sønderskov 2001: 205). En af grundene til, at vi anvender signifikanstests, der hviler på denne fordeling, er, at vi havde to store stikprøver.

I disse tests opfattes den andel, vi er interesserede i som et gennemsnit, hvorfor vi kan tage udgangspunkt i den centrale grænseværdisætning. Herfra udregnes, om forskellen mellem to andele er forskellig fra 0 ved at se, hvor mange standardfejl forskellen mellem de to andele falder fra 0. På baggrund af dette estimeres sandsynligheden for, at forskellen er forskellig fra 0.

I andre dele af analysen anvendes en independent sample t-test for at se, om der er forskel på to gruppers gennemsnitlige fordeling på en given variabel. Denne test anvendes hovedsageligt på variable, der er intervallskalleret. Helt konkret betyder det, at respondenterne har angivet et svar på en skala, hvor der numerisk er lige langt mellem kategorierne. Det kunne eksempelvis være, om gennemsnitsalderen for menige medlemmer af kommunalbe-

styrelsen i 2009 var forskellig fra gennemsnitalderen for menige medlemmer i 2013. Denne test er også blevet anvendt på variable, hvor respondenterne har erklæret deres enighed i forskellige udsagn på en såkaldt Likert-skala. Problemet ved dette er, at der strengt taget ikke er tale om en svarskala, hvor den numeriske afstand mellem de forskellige kategorier er lige stor. Alligevel antages det, at respondenter opfatter afstanden mellem kategorierne som lige stor, og vi kan behandle variablene, som var de intervallskalleret. Denne test følger samme logik og hviler på samme antagelser som ovenstående test. Her udregnes sandsynligheden for, at forskellen på to grupper grupperes gennemsnit er forskelligt fra 0. (Agresti & Finlay 2009: 147 & 191).

I de analyser, hvor vi skulle sammenligne flere gruppers fordeling af svar på et givent spørgsmål, er der blevet anvendt yderligere to forskellige test; Pearsons χ^2 - og Gamma-test. Valget af test afhang af, om svarkategorierne på de variable vi var interesseret i, kunne rangordnes. Altså om der var tale om ordinalskalerede variable. Et eksempel på dette er opgørelsen over det ugentlige antal timer, kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger på forskellige aktiviteter i relation til arbejdet i kommunalbestyrelsen. Her dækker tidsintervallerne over et forskelligt antal timer, eksempelvis 0-1 timer, 2-4 og 5-9. Kategorierne kan her rangordnes, men der er ikke lige stor afstand mellem dem. I modsætning hertil taler vi også om kategoriske variable, hvor svarkategorierne ikke kunne rangordnes. Her tænkes på de forskellige uddannelsesvariable, hvor det ikke var muligt at rangordne alle uddannelserne. Var begge variable ordinalskaleret, blev der anvendt en Gamma-test, og var mindst en af variablene kategorisk, blev der anvendt Pearsons χ^2 .

Begge test viser, om der er en signifikant sammenhæng mellem to variable. I Pearsons χ^2 -testen gøres dette ved at sammenligne den reelle fordeling af svar mellem de forskellige grupper med den hypotetiske fordeling af svar, som ville opstå, hvis de to variable var uafhængige. Kort fortalt viser denne test, om fordelingen af svar er udtryk for en tilfældighed, eller om der er en sammenhæng mellem variablene (Agresti & Finlay 2009: 224ff). I Gamma-testen tages variablenes rangordning i betragtning. I denne test analyseres sammenhængen ved at se på antallet af konkordante par over for antallet af diskordante par. Et konkordant par opstår, hvis en respondent har positiv værdi på begge variable, der indgår i sammenligningen. Et diskordant par opstår, hvis en respondent har en positiv værdi på den ene variabel og en negativ værdi på den anden. Der siges at være en positiv sammenhæng mellem to variable, hvis samlede antal af konkordante par overstiger antallet af diskordante par og omvendt. I det tilfælde, hvor der er lige mange konkordante- og diskordante par, er der ikke nogen signifikant sammenhæng mellem variablene (Agresti & Finlay 2009: 239ff).

I nogle af rapportens analyser skulle vi sammenligne forskellige gruppers fordeling på en intervallskalleret variabel. Her har vi anvendt Oneway ANOVA med en tilhørende Bonferroni korrektion for at se, om der var forskel på de implicerede grupper. Oneway ANOVA er en variansanalyse, der skulle vise, om mindst en af gruppernes gennemsnit var forskelligt fra de andres. Dette gøres ved at sammenligne de individuelle gruppers variation på den afhængige intervallskalerede variabel med den overordnede variation på tværs af grupperne. Bonferroni blev anvendt som opfølgning til denne analyse for at identificere, hvilken gruppes gennemsnit der afveg fra de andres (Sønderskov 2011: 121f).

Bilag 2: Datadokumentation

Følgende svarfordelinger viser kommunalbestyrelsesmedlemmernes procentuelle fordeling på de forskellige svarmuligheder til hvert spørgsmål. I spørgeskemaet indgik der en række kommune- og individspecifikke svarmuligheder samt en række åbne svarmuligheder. Svarerne på disse er ikke inkluderet i datadokumentationen. Det drejer sig om følgende spørgsmål:

- Spørgsmål nr. 3: "Er du, eller har du tidligere været, valgt til en anden politisk forsamling end kommunalbestyrelsen? (sæt gerne flere krydser)"
- Spørgsmål nr. 7: "Hvilke fem kommunalbestyrelsesmedlemmer havde efter din mening størst indflydelse på de kommunalpolitiske beslutninger i indeværende valgperiode?"
- Spørgsmål nr. 25: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres..."
- Spørgsmål nr. 38: "Har du nogen afsluttende bemærkninger eller tilføjelser til undersøgelsen?"

I spørgeskemaundersøgelse er der foretaget tre eksperimenter. De forskellige spørgsmålsformuleringer er alle dokumenteret ved de pågældende spørgsmål. Det drejer sig om spørgsmål 25, 27 og 28. Ved alle tre eksperimenter blev der foretaget en randomiseret inddeling i forskellige treatment-grupper. Dette sikrer, at der ikke er nogen systematiske skævheder grupperne imellem.

Svarfordelingen ser ud som følger:

1. Hvor mange år har du i alt været medlem af en kommunalbestyrelse? (Angiv det samlede antal år, du har siddet i en kommunalbestyrelse, uanset om det har været i en sammenhængende periode eller ej)

	Frekvens	Procent
0-4 år	360,0	34,9
5-9 år	207,0	20,0
10-14 år	165,0	16,0
15-19 år	146,0	14,1
20-24 år	79,0	7,7
25 år eller flere	75,0	7,3
Ved ikke	1,0	0,1
Total	1033,0	100,0

2. Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget den 19. november 2013?

	Frekvens	Procent
Nej	133,0	12,9
Ja	862,0	83,5
Ved ikke	38,0	3,7
Total	1033,0	100,0

3. Er du, eller har du tidligere været, valgt til en anden politisk forsamling end kommunalbestyrelsen? (sæt gerne flere kryds)

Tidligere valgt til...	Nej	Ja
Folketinget	96,9	3,1
Amts eller Regionsråd	92,6	7,4
Europaparlamentet	99,8	0,2
Ældreråd, handicapråd eller lignende	94,7	5,3
Skolebestyrelse, institutionsbestyrelse eller lignende	58,1	41,9
Andet ¹	86,2	13,8
Ikke valg til anden forsamling	56,4	43,6

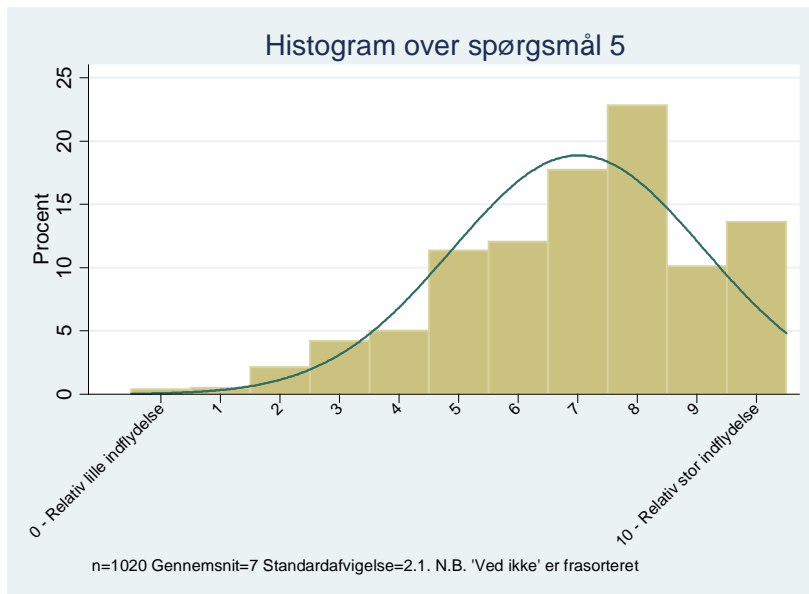
Anm.: Respondenterne har her angivet, hvilken politisk forsamling de tidligere var valgt til. De konkrete svar er fjernet fra datadokumentationsrapporten.

4. Ville du tage imod en eventuel opfordring til at lade dig opstille ved et kommende folketingsvalg?

	Frekvens	Procent
Nej	682,0	66,2
Ja	206,0	20,0
Ved ikke	143,0	13,9
Total	1031,0	100,0

5. Hvordan vil du placere din egen indflydelse i kommunalbestyrelsen sammenlignet med dine kolleger i kommunalbestyrelsen?

	0 – Relativ lille indflydelse	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 - Relativ stor indflydelse	Ved ikke	Total
Frekvens	4	5	22	43	51	116	123	181	233	103	139	9	1.029
Procent	0,4	0,5	2,1	4,2	5	11,3	12	17,6	22,6	10	13,5	0,9	100

6. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn omkring din indflydelse på kommunalpolitikken i den indeværende valgperiode?

Variabel		Meget	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	Total
Jeg har fået gennemført en række af mine lokalpolitiske mærkesager	Procent	1,2	1,5	3,4	5,2	5,4	13,4	12,7	14,2	18,7	9,2	14,8	0,4	100
	Frekvens	12	15	34	52	54	135	128	143	188	92	149	4	1006
Jeg satte mange markante finger-aftryk på kommunens budget for 2013	Procent	3,7	3,1	6,8	7,5	6,4	14,4	12	12,8	15,2	7,5	10,3	0,4	100
	Frekvens	37	31	68	75	64	145	121	129	153	75	103	4	1005
Jeg har haft afgørende indflydelse på udfaldet af flere betydelige sager, der har været til afstemning i kommunalbestyrelsen	Procent	3	3	5,7	6,2	5,8	12,4	12,9	14,5	16,9	7,7	11,4	0,8	100
	Frekvens	30	30	57	62	58	124	129	145	169	77	114	8	1003
Jeg har i mange tilfælde været med til at sætte nye kommunalpolitiske emner på dagsordenen til kommunalbestyrelses- eller udvalgs møderne	Procent	0,8	1,6	4,2	4,7	5,5	13,2	12,6	16,2	16,9	10,6	13,7	0,2	100
	Frekvens	8	16	42	47	55	132	126	163	170	106	137	2	1004
Jeg har præget de politiske temaer, der er blevet rejst i lokale medier	Procent	1,1	3,3	5,9	7,4	9	13,4	12,1	15,9	13,3	8,3	10	0,6	100
	Frekvens	11	33	59	74	90	134	121	159	133	83	100	6	1003
Jeg har bragt mange borgerhenvendelser op ved kommunalbestyrelses- eller udvalgs møderne	Procent	3,4	6,5	12,1	8,4	9,7	14,3	11,4	11,2	10,5	5,4	6,9	0,2	100
	Frekvens	34	65	121	84	97	143	114	112	105	54	69	2	1000

7. x Kommune. Hvilke fem kommunalbestyrelsesmedlemmer havde efter din mening størst indflydelse på de kommunalpolitiske beslutninger i indeværende valgperiode? (Vælg præcis fem personer eller lad felterne være tomme og tryk på pilen til højre, hvis du ikke ønsker at besvare spørgsmålet.)

Spørgsmål vedrørende, hvilke fem medlemmer af kommunalbestyrelsen der har mest indflydelse, er udtaget fra datadokumentationsrapport. Det skyldes, at data på dette spørgsmål er kommunespecifikke.

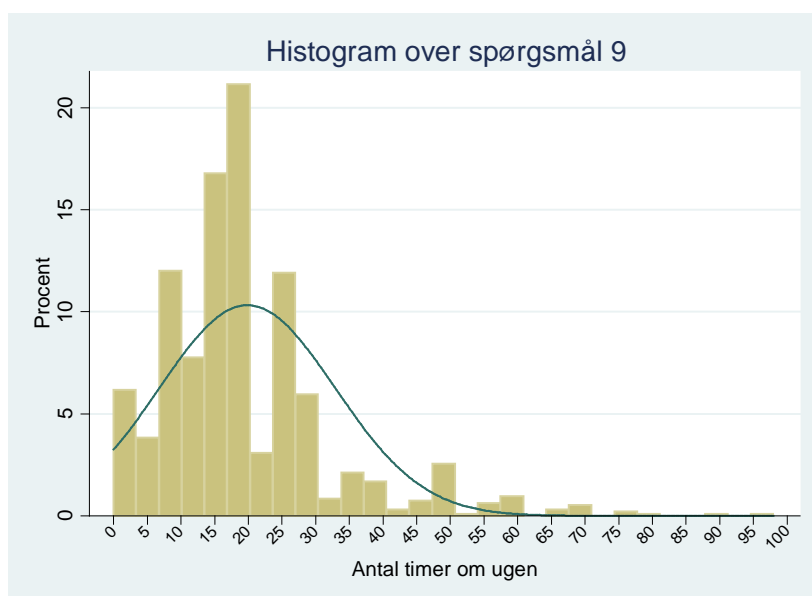
8. Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på følgende aktiviteter... (hvis du ikke bruger nogle timer på aktiviteten, bedes du skrive 0 i feltet ud for denne)

	Median tidsforbrug mål i timer pr. uge
Forberedelse til KB møder	2
Deltagelse i KB møder	2
Forberedelse til udvalg, råds, kommissions og nævnsmøder	3
Deltagelse i udvalg, råds, kommissions og nævnsmøder	3
Høringer, Konferencer og kurser uden for rådhuset	2
Deltagelse i gruppe-, parti og vælgerforeningsmøder	2
Andre aktiviteter i relations i KB arbejdet	2

9. Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem? (hvis du ikke bruger nogle timer på disse aktiviteter, bedes du skrive 0 i nedenstående felt)

(NB. Åben svarkategori – respondenterne har angivet et antal timer mellem 0 og 168 ud for hver kategori)

Median tidsforbrug mål i timer pr. uge	18
Gennemsnitligt tidsforbrug mål i timer pr. uge	19,9

10. Hvad er din opfattelse af arbejdet i kommunalbestyrelsen i din kommune?

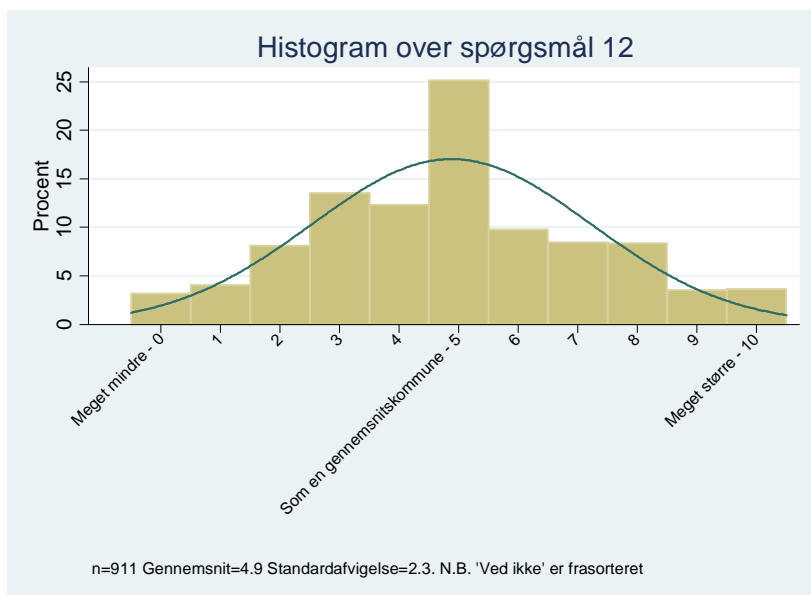
Variabel		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love, cirkulærer og andre centrale regler	Procent	5,5	31,8	18,7	39,6	4,2	0,2	100
	Frekvens	51	295	174	368	39	2	929
Man behandler for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger	Procent	15,2	32,5	18,7	25,9	7,6		100
	Frekvens	141	302	174	241	71		929
Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger	Procent	17,8	34,1	16,9	22,5	7,9	0,9	100
	Frekvens	165	317	157	209	73	8	929
Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd	Procent	15,2	25,9	13,6	30,7	13,9	0,8	100
	Frekvens	141	241	126	285	129	7	929
Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen	Procent	9,2	24	23,9	32	10,6	0,4	100
	Frekvens	85	223	222	297	98	4	929

11. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Variabel		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Hensynet til den enkelte borger er altid vigtigere end hensyn til formelle regler og procedurer	Procent	5,3	21,1	29,6	33,2	10,1	0,7	100
	Frekvens	49	194	272	305	93	6	919
Det giver mig energi at vide, at jeg har gjort det godt for borgeren	Procent	0,9	2,3	7,4	40,5	48,5	0,4	100
	Frekvens	8	21	68	372	446	4	919
Hvis borgeren er tilfreds - så er opgaven løst	Procent	4,8	16,1	33,8	32,4	11,8	1,1	100
	Frekvens	44	148	311	298	108	10	919
Jeg føler, at jeg i meget høj grad bidrager til samfundet	Procent	0,3	1	8,8	49,6	40	0,2	100
	Frekvens	3	9	81	456	368	2	919
Det er meget vigtigt for mig, at de offentlige ydelser er i orden	Procent	0,4	1,2	9,7	34,1	53,9	0,8	100
	Frekvens	4	11	89	313	495	7	919
Jeg så helst at offentlige ansatte gør det, der er bedst for hele samfundet, selvom det skulle gå ud over mine egne interesser	Procent	1,9	3,9	15,2	36	39,4	3,6	100
	Frekvens	17	36	140	331	362	33	919
Det er min borgerpligt at gøre noget, der tjener samfundets bedste	Procent	0,4	1	7,6	32,9	57,4	0,7	100
	Frekvens	4	9	70	302	527	6	918

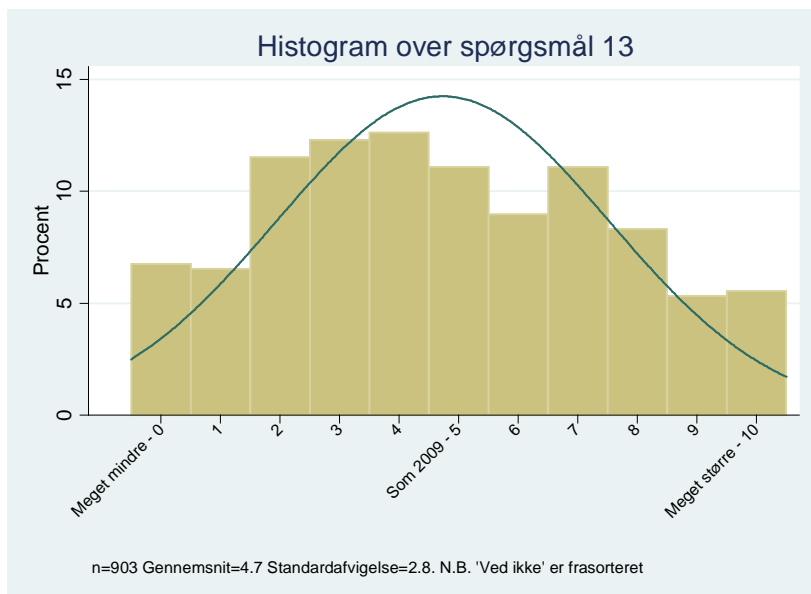
12. Hvor store vurderer du, at de økonomiske problemer er i din kommune på nuværende tidspunkt set i forhold til en dansk gennemsnitskommune?

	0 – Meget mindre	1	2	3	4	5 – Som en gennemsnitskommune	6	7	8	9	10 – Meget større	Ved ikke	Total
Procent	3,2	4	8,1	13,4	12,2	25	9,7	8,4	8,3	3,5	3,6	0,4	100
Frekvens	29	37	74	123	112	229	89	77	76	32	33	4	915

13. Hvor store vurderer du, at de økonomiske problemer er i din kommune nu, sammenlignet med 2009, hvor der sidst var kommunalvalg?

	0 – Meget mindre	1	2	3	4	5 – Som 2009	6	7	8	9	10 – Meget større	Ved ikke	Total
Procent	6,7	6,5	11,4	12,1	12,5	10,9	8,9	10,9	8,2	5,3	5,5	1,3	100
Frekvens	61	59	104	111	114	100	81	100	75	48	50	12	915

14. Hvor vigtige har følgende forhold efter din mening været for ændringerne i den økonomiske styring i din kommune i løbet af indeværende valgperiode?

		Ingen betydning	Lille betydning	Nogen betydning	Stor betydning	Meget stor betydning	Ved ikke	Total
Økonomisk pres som følge af til- eller fraflytning af borgere	Procent	11,3	26	29	20,9	11,7	1,2	100
	Frekvens	102	235	262	189	106	11	905
Ændringer i befolkningens alderssammensætning	Procent	1,8	11,8	34,9	38,6	12,8	0,1	100
	Frekvens	16	107	316	349	116	1	905
Stigende arbejdsløshed	Procent	1,4	12,9	35,5	33,9	15,7	0,6	100
	Frekvens	13	117	321	307	142	5	905
Ubalance i kommunens økonomi i starten af valgperioden	Procent	10,5	18,1	25,4	26,5	18,1	1,3	100
	Frekvens	95	164	230	240	164	12	905
Ændringer i udligningssystemet	Procent	2,7	13,6	38,7	29,2	13,3	2,7	100
	Frekvens	24	123	350	264	120	24	905
Den statslige sanktionspolitik	Procent	5,1	17,8	32,5	28,7	13,7	2,2	100
	Frekvens	46	161	294	260	124	20	905
Udgiftsudviklingen på vanskeligt styrbare udgiftsområder	Procent	0,4	7,5	32,3	36,9	21,9	1	100
	Frekvens	4	68	292	334	198	9	905

15. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Variabel		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Det er vigtigere for mig at gøre en forskel i forhold til samfundet end at opnå personlig vinding	Procent	3	1,1	5,7	28,5	60,7	1	100
	Frekvens	27	10	51	256	545	9	898
Jeg mener, at man skal bidrage med mere til samfundet, end man modtager	Procent	0,8	2,6	21,7	35	37	3	100
	Frekvens	7	23	195	314	332	27	898
Jeg er villig til at risikere at skulle tilsidesætte mine personlige behov for samfundets skyld	Procent	0,8	2,3	14,5	46,9	32,2	3,3	100
	Frekvens	7	21	130	421	289	30	898
Jeg er klar til at lide afsavn for samfundets skyld	Procent	0,9	5,5	23,5	41,2	25,4	3,6	100
	Frekvens	8	49	211	370	228	32	898
Jeg sætter samfundsmæssige forpligtelser over hensynet til mig selv	Procent	1,6	5,4	22,6	39,3	28,5	2,7	100
	Frekvens	14	48	203	353	256	24	898

16. Tilhører du en partigruppe, der indgik i borgmesterkoalitionen efter kommunalvalget 2009?

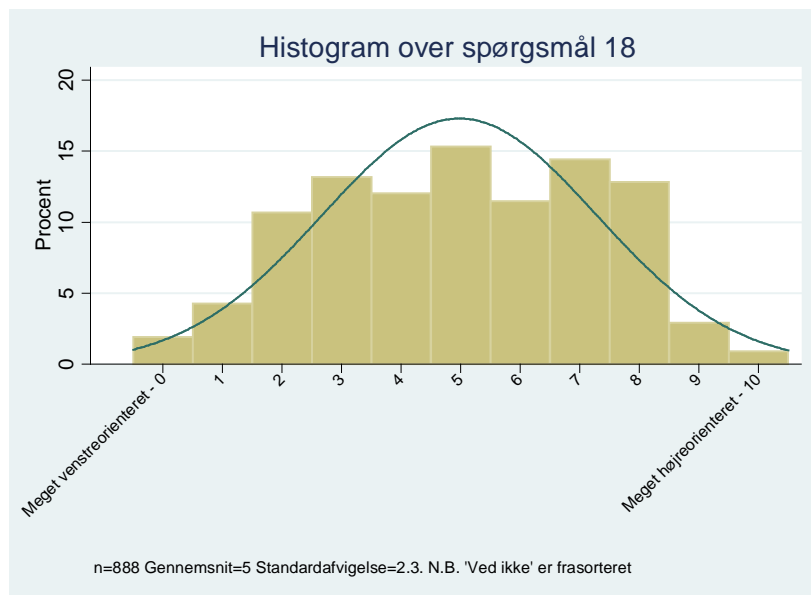
	Frekvens	Procent
Nej	302,0	33,8
Ja	592,0	66,2
Total	894,0	100,0

17. Er du gruppeformand for din partigruppe i kommunalbestyrelsen?

	Frekvens	Procent
Nej	610,0	68,2
Ja	284,0	31,8
Total	894,0	100,0

18. I politik taler man ofte om "venstre" og "højre". Hvor vil du placere dig selv på en skala, der går fra 0 (meget venstreorienteret) til 10 (meget højreorienteret)?

	0 - Meget venstreorienteret	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 - Meget højreorienteret	Ved ikke
Procent	1,9	4,2	10,6	13,1	11,9	15,2	11,4	14,3	12,7	2,9	0,9	0,9
Frekvens	17	38	95	117	107	136	102	128	114	26	8	8

19. Er du formand for et af kommunens stående udvalg?

	Frekvens	Procent
Nej	600	67,2
Ja	293	32,8
Total	893	100,0

20. Er du medlem af et eller flere udvalg, der dækker følgende områder?
(Sæt gerne flere krydser)

		Nej	Ja	Total
Økonomi	Procent	65,6	34,4	100
	Frekvens	535,0	280,0	815
Skole	Procent	72,9	27,1	100
	Frekvens	594,0	221,0	815
Miljø og teknik	Procent	71,3	28,7	100
	Frekvens	581,0	234,0	815
Dagtilbud	Procent	77,7	22,3	100
	Frekvens	633,0	182,0	815
Ældre	Procent	75,7	24,3	100
	Frekvens	617,0	198,0	815
Beskæftigelse	Procent	77,8	22,2	100
	Frekvens	634,0	181,0	815
Kultur og fritid	Procent	73,4	26,6	100
	Frekvens	598,0	217,0	815
Det specialiserede socialområde	Procent	68,8	31,2	100
	Frekvens	561,0	254,0	815
Andet	Procent	70,8	29,2	100
	Frekvens	577,0	238,0	815
Ikke medlem af et udvalg	Procent	99,6	0,4	100
	Frekvens	812,0	3,0	815

21. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Jeg nyder i høj grad mit arbejde i kommunalbestyrelsen	Procent	1	2,1	6,1	40,7	50	0,1	100
	Frekvens	9	19	54	362	445	1	890
En stor del af mine arbejdsopgaver i kommunalbestyrelsen er kedelige	Procent	27	40,9	17,6	12	2,4	0,1	100
	Frekvens	240	364	157	107	21	1	890
Jeg glæder mig altid til at deltage i arbejdet i kommunalbestyrelsen	Procent	0,8	4,2	10,8	44	40,1	0,1	100
	Frekvens	7	37	96	392	357	1	890
Jeg kan godt lide at udføre de fleste af mine arbejdsopgaver i kommunalbestyrelsen	Procent	0,3	1,4	5,2	41,6	51,5	0,1	100
	Frekvens	3	12	46	370	458	1	890

22. Hvad er din opfattelse af arbejdet i kommunalbestyrelsen i din kommune?

Variabel		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb	Procent	27,8	25,7	16,7	23,7	6	0,2	100
	Frekvens	247	228	148	210	53	2	888
I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige	Procent	16,8	34,9	16,2	28,7	3,3	0,1	100
	Frekvens	149	310	144	255	29	1	888
De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal	Procent	32,2	35,6	13,2	16,3	2,5	0,2	100
	Frekvens	286	316	117	145	22	2	888
De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed	Procent	7,9	16	9,6	42,5	24	0,1	100
	Frekvens	70	142	85	377	213	1	888
Økonomi og økonomistyring fylder for meget i det kommunalpolitiske arbejde	Procent	14,2	24	18,9	28,7	14	0,2	100
	Frekvens	126	213	168	255	124	2	888
I min kommunalbestyrelse synes partierne, at det er en væsentlig værdi at opnå flertal, der omfatter de fleste partier	Procent	5,6	10,9	12,7	44,3	25,9	0,6	100
	Frekvens	50	97	113	393	230	5	888

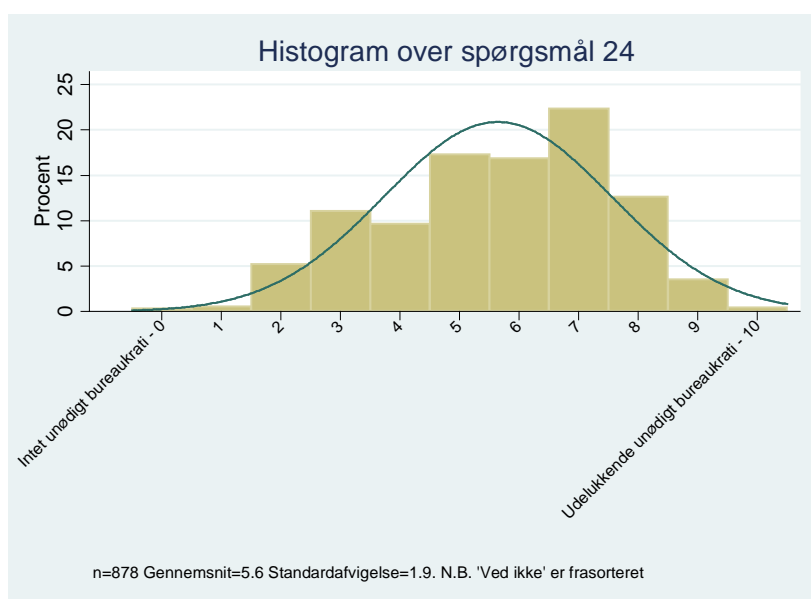
23. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Variabel		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Mit arbejde i kommunalbestyrelsen er vigtigt, fordi det har betydning for mit omdømme i lokalsamfundet	Procent	15,1	19,3	28,5	26,6	9,4	1,1	100
	Frekvens	133	170	252	235	83	10	883
Når jeg gør en indsats i kommunalbestyrelsen, skyldes det, at jeg får anerkendelse for mit politiske arbejde	Procent	12,9	25	29,2	25,8	5,9	1,1	100
	Frekvens	114	221	258	228	52	10	883
Ved at gøre mit arbejde i kommunen godt, undgår jeg kritik	Procent	22,8	27,2	26,7	17,9	3,4	2	100
	Frekvens	201	240	236	158	30	18	883
Det er vigtigt for mit arbejde i kommunalbestyrelsen, at jeg får honorar for det	Procent	8,2	11,7	17,9	36,6	25,1	0,6	100
	Frekvens	72	103	158	323	222	5	883
Ønsket om at blive fremmet til centrale poster tilskynder mig til at en ekstra indsats i kommunalbestyrelsen	Procent	25,6	16,8	29,5	18,4	9	0,9	100
	Frekvens	226	148	260	162	79	8	883

I det følgende vil vi bede dig give en overordnet vurdering af graden af unødigt bureaukrati i din kommune. Med unødigt bureaukrati menes regler og procedurer, der ikke støtter formålet med arbejdet, men i stedet medfører en administrativ byrde.

24. Hvordan vil du vurdere graden af unødigt bureaukrati i din kommune?

	0 - Intet unødigt bureaukrati	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 - Udelukkende unødigt bureaukrati	Total
Procent	0,3	0,6	5,2	11,1	9,7	17,3	16,9	22,3	12,6	3,5	0,5	100
Frekvens	3	5	46	97	85	152	148	196	111	31	4	878

25. Spørgsmål 25a: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune øges svarende til x procent af kommunens indtægter/med x kr. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder?

(Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener, at udgifterne til en given service skal forøges, bedes du skrive 0 i feltet ud for denne).

Spørgsmål 25b: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune reduceres svarende til x procent af kommunens indtægter/med x kr. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder? (Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener, at udgifterne til en given service skal forøges bedes du skrive 0 i feltet ud for denne).

(NB. Åben svarkategori – respondenterne har anført en procentdel mellem 0 og 100 ud for hver kategori)

Treatment	Bloktilskuddet øges	Bloktilskuddet reduceres
Område	Gns. %	Gns. %
Folkeskole	17,7	7,2
Dagtilbudsområdet	11,0	6,6
Ældreområdet	12,4	8,2
Udsatte børn og unge	12,3	4,3
Udsatte voksne og handicappet	9,5	5,5
Beskæftigelsesforanstaltninger	11,1	11,4
Idræt, kultur og fritid	10,3	11,0
Vejvæsen	9,0	10,6
Administration	1,2	21,3
Andet ¹	5,4	13,0

Note.:

1) Respondenterne har her haft mulighed for at specificere et område. Disse besvarelser er fjernet fra datadokumentationsrapporten

26. Nedenfor har vi opstillet nogle udsagn vedrørende brugen af resultatmålinger. Vi beder dig om at sætte kryds i felterne, alt efter hvor enig eller uenig du er i nedenstående udsagn. Med resultatmålinger menes opgørelser over de resultater kommunen opnår med deres leverance af service. Eksempler på dette kan være indikatorer på effektivitet, kvalitet eller sagsbehandlingstider. Disse informationer kan eksempelvis komme fra brugertilfredshedsundersøgelser, kommunale nøgletal, evalueringer o.l.

		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke	Total
Resultater fra brugertilfredshedsundersøgelser giver et godt indtryk af, hvor tilfredse brugerne af en service eller et tilbud er	Procent	1,8	9,6	19,5	57,2	10,3	1,7	100
	Frekvens	15	79	161	473	85	14	827
Det er vanskeligt at forstå resultaterne fra brugertilfredshedsundersøgelserne	Procent	12,2	41,2	26,8	15,3	1,8	2,7	100
	Frekvens	101	341	222	127	15	22	828
Fremlæggelse af resultatmålinger gør diskussionerne i kommunalbestyrelsen mere saglige	Procent	3	11,5	29,4	45,8	8	2,3	100
	Frekvens	25	95	243	378	66	19	826
Resultatmålinger giver os politikere et godt indtryk af, hvor godt kommunen værner om borgernes ønsker	Procent	2,4	9,8	25,6	53	7,4	1,8	100
	Frekvens	20	81	212	438	61	15	827
Resultatmålinger gør det lettere at sammenligne kommunens resultater med andre kommuners resultater	Procent	3,4	10	23	50,8	11,1	1,7	100
	Frekvens	28	83	190	420	92	14	827
Resultatmålinger viser, hvilke dele af kommunen, der ikke leverer tilfredsstillende resultater	Procent	1,9	9,2	25,8	52,2	8,7	2,1	100
	Frekvens	16	76	213	431	72	17	825

- 27.** Hvert år frigiver Undervisningsministeriet et karaktergennemsnit for landets skoler. Forestil dig, at en almindelig folkeskole i din kommune opnår en gennemsnitskarakter på X for afgangseleverne i 2013 efter den nye karakterskala. (Forestil dig ligeledes, at karaktergennemsnittet for alle andre folkeskoler i din kommune er på X./Forestil dig ligeledes, at karaktergennemsnittet den samme folkeskole sidste år var på X.) Hvor tilfredse mener du, at forældrene med børn på denne skole bør være på den baggrund?

(NB. Åben svarkategori – respondenterne har angivet et svar på en skala fra 0-10)

		Gennemsnit	Standard afvigelse	Minimum	Maximum
Version 1A	Uden sammenligning	5,1	2,1	0	10
Version 1B	Sammenligning med andre skoler	4,9	2,3	0	10
Version 1C	Sammenligning med samme skole sidste år	5,4	2,3	0	10

- 28.** Forstil dig, at din kommune har en arbejdsløshed på X %. (Forestil dig ligeledes, at arbejdsløsheden i snit for alle andre kommuner i landet er X %./Forestil dig ligeledes, at arbejdsløshedsprocenten i samme kommune sidste år var på X %.). Hvor tilfredse mener du, at borgene i din kommune bør være med denne arbejdsløshedsprocent?

(NB. Åben svarkategori – respondenterne har angivet et svar på en skala fra 0-10)

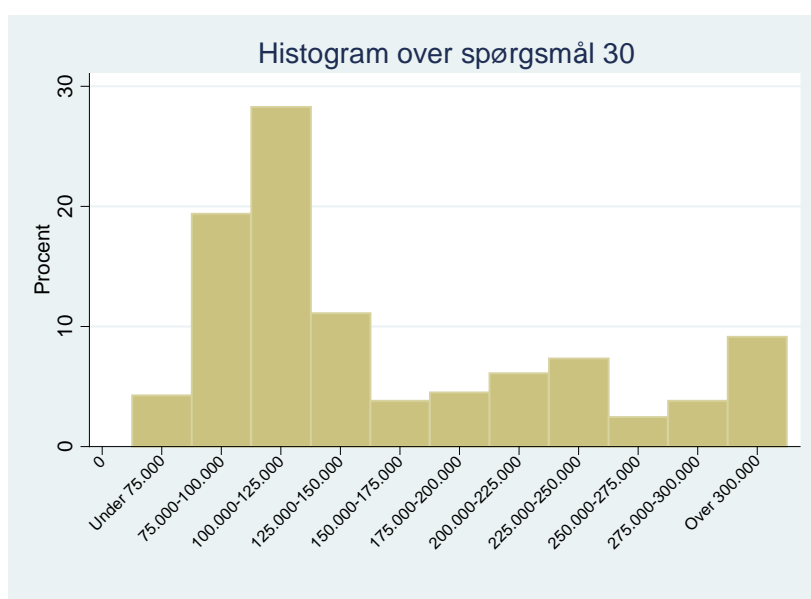
		Gennemsnit	Standardafvigelse	Minimum	Maksimum
Version 2A	Uden sammenligning	3,8	2,2	0	10
Version 2B	Sammenligning med alle kommuner i hele landet	4,4	2,2	0	10
Version 2C	Sammenligning med samme kommune sidste år	4,9	2,2	0	10

- 29.** Hvor meget modtager du i vederlag om året? Du bedes oplyse det fulde beløb før skat for fast vederlag, udvalgsvederlag, tillægsvederlag, formandsvederlag, honorarer fra bestyrelser og nævn og evt. borgmester- eller viceborgermestervederlag.

	Frekvens	Procent
Under 75.000	35	4,3
75.000-100.000	159	19,4
100.000-125.000	232	28,3
125.000-150.000	91	11,1
150.000-175.000	31	3,8
175.000-200.000	37	4,5
200.000-225.000	50	6,1
225.000-250.000	60	7,3
250.000-275.000	20	2,4
275.000-300.000	31	3,8
Over 300.000	75	9,1
Total	821	100,0

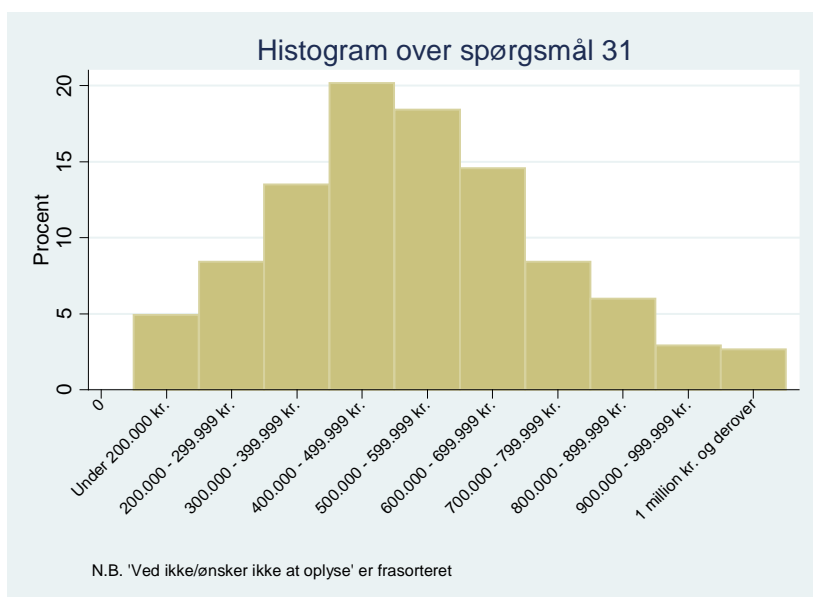
30. Hvad var din skattepligtige indkomst for skatteåret 2012 før skat (inkl. vederlag)?

	Frekvens	Procent
Under 200.000 kr.	37	4,5
200.000 - 299.999 kr.	63	7,7
300.000 - 399.999 kr.	101	12,3
400.000 - 499.999 kr.	151	18,4
500.000 - 599.999 kr.	138	16,8
600.000 - 699.999 kr.	109	13,3
700.000 - 799.999 kr.	63	7,7
800.000 - 899.999 kr.	45	5,5
900.000 - 999.999 kr.	22	2,7
1 million kr. og derover	20	2,4
Ved ikke/ønsker ikke at oplyse	73	8,9
Total	822	100,0

31. Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?

	Frekvens	Procent
Grundskole (7.-10.klasse)	35	4,3
Gymnasial uddannelse (fx studentereksamen, HHX, HTX eller HF)	48	5,8
En erhvervsuddannelse (fx en social og sundhedsuddannelse, en håndværksmæssig uddannelse, en pædagogisk grunduddannelse eller en anden faglig uddannelse)	184	22,4
En kort videregående uddannelse under 3 år (fx markedsøkonom, maskintekniker, økonoma, tandtekniker)	85	10,3
En bachelor- eller mellemlang, videregående, 3-4 år (fx folkeskolelærer, sygeplejeske, journalist, pædagog)	289	35,2
En lang videregående uddannelse over 4 år (fx læge, økonom, gymnasielærer, civilingeniør)	175	21,3
Ved ikke	5	0,6
Specialarbejderuddannelse	1	0,1
Total	822	100,0

32. Hvad er dit erhverv ved siden af arbejdet i kommunalbestyrelsen?

	Frekvens	Procent
Selvstændig i landbrug, gartneri eller	31,0	3,8
Selvstændig i liberalt erhverv (læge, advokat, revisor mv.)	25,0	3,0
Selvstændig i øvrigt	90,0	11,0
Medhjælpende ægtefælle	5,0	0,6
Faglært arbejder	42,0	5,1
Ikke-faglært arbejder	20,0	2,4
Funktionær/tjenestemand	373,0	45,4
Arbejdsløs	9,0	1,1
Pensionist/Efterløbner	132,0	16,1
Husmor/hjemmearbejdende	3,0	0,4
Borgmester	46,0	5,6
Studerende	27,0	3,3
Ved ikke	19,0	2,3
Total	822,0	100,00

33. I hvilken sektor er du ansat?

	Frekvens	Procent
I den kommunale sektor	151	34,5
I den offentlige sektor i øvrigt (stat eller region)	119	27,2
I den private sektor	165	37,7
Ved ikke	3	0,7
Total	438	100,0

34. Hvilken sektor var du senest beskæftiget i?

	Frekvens	Procent
I den kommunale sektor	56	39,7
I den offentlige sektor i øvrigt (stat eller region)	30	21,3
I den private sektor	54	38,3
Ved ikke	1	0,7
Total	141	100,0

35. Hvad er din ægteskabelige status?

	Frekvens	Procent
Gift og samboende	633	77,0
Samboende	75	9,1
Enlig	114	13,9
Total	822	100,0

36. Er du mand eller kvinde?

	Frekvens	Procent
Kvinde	257	31,3
Mand	565	68,7
Total	822	100,0

37. Hvilket år er du født? (Skriv venligst hele året, fx 1974)

	Frekvens	Procent
1934	1	0,1
1936	1	0,1
1937	2	0,2
1938	4	0,5
1939	3	0,4
1940	3	0,4
1941	8	1,0
1942	13	1,6
1943	14	1,7
1944	18	2,2
1945	15	1,8
1946	34	4,2
1947	37	4,5
1948	21	2,6
1949	29	3,5
1950	34	4,2
1951	28	3,4
1952	27	3,3
1953	28	3,4
1954	31	3,8
1955	31	3,8
1956	34	4,2
1957	29	3,5
1958	27	3,3
1959	23	2,8
1960	28	3,4
1961	23	2,8
1962	25	3,1
1963	31	3,8
1964	20	2,4
1965	14	1,7
1966	18	2,2
1967	14	1,7
1968	13	1,6
1969	16	2,0
1970	6	0,7
1971	14	1,7
1972	6	0,7
1973	7	0,9
1974	12	1,5
1975	11	1,3
1976	18	2,2
1977	9	1,1
1978	4	0,5
1979	3	0,4
1980	4	0,5
1981	3	0,4
1982	2	0,2
1983	2	0,2
1984	1	0,1
1986	2	0,2
1987	2	0,2
1988	4	0,5
1989	3	0,4
1990	6	0,7
1991	4	0,5
Total	820	100,0

38. Har du nogen afsluttende bemærkninger eller tilføjelser til undersøgelsen?

Fjernet, da besvarelsen af dette spørgsmål var individspecifikt

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00